Ekonomická fakulta
Faculty of Economics
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Diplomová práce

Analýza hospodaření zemědělského podniku

Vypracovala: Bc. Petra Kuberová
Vedoucí práce: Ing. Radek Zdeněk, Ph.D.

České Budějovice 2020

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: **2016/2017**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Bc. Petra KUBEROVÁ**
Osobní číslo:	**E16761**
Studijní program:	**N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor:	**Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu:	**Analýza hospodaření zemědělského podniku**
Zadávající katedra:	**Katedra účetnictví a financí**

Zásady pro vypracování:

CíL:
Cílem práce je vyhodnotit vývoj finančních a provozních ukazatelů zemědělského podniku a pomocí metod mezipodnikového srovnání určit pozici podniku v rámci výběrového souboru podniků hospodařících v podobných výrobně-klimatických podmínkách.

Osnova:
1. Ekonomická analýza a její význam pro hospodaření podniku.
2. Hodnocení trendů a struktury. Fondy peněžních prostředků. Poměrové ukazatele aktivity, likvidity, zadluženosti a rentability. Bonitní a bankrotní modely.
3. Hodnocení zemědělské výroby - objem, struktura, intenzita.
4. Metody mezipodnikového srovnání, metody stanovení vah kritérií.
5. Charakteristika vybraného podniku, charakteristika výběrového souboru podniků.
6. Hodnocení finančních a výrobních ukazatelů podniku, komparace s odvětvovými průměry.
7. Výběr ukazatelů pro vícerozměrné srovnání, stanovení vah, aplikace metod mezipodnikového srovnání.
8. Vyhodnocení výsledků.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **50 - 60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Blaha, Z. S., & Jindřichovská, I. (2006). *Jak posoudit finanční zdraví firmy.* **Praha: Management Press.**

Brealey, R. A., Myers, S.C., & Allen, F. (2008). *Principles of corporate finance (9th ed).* **New York: McGraw-Hill.**

Grünwald, R., & Holečková, J. (2009). *Finanční analýza a plánování podniku.* **Praha: Ekopress.**

Marek, P. (2009). *Studijní průvodce financemi podniku (2nd ed).* **Praha: Ekopress.**

Neumaierová, I., & Neumaier, I. (2002). *Výkonnost a tržní hodnota firmy.* **Praha: Grada Publishing.**

Růčková, P. (2011). Finanční analýza: *Metody, ukazatele, využití v praxi.* **Praha: GRADA Publishing.**

Sedláček, J. (2011). *Finanční analýza podniku. (2nd ed).* **Brno: Computer Press.**

Svatoš, M. (2011). *Ekonomika agrárního sektoru.* **Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze.**

Synek, M. (2011). *Manažerská ekonomika. (5th ed).* **Praha: Grada.**

Synek, M., Kopkáně, H., Kubálková, M. (2009). *Manažerské výpočty a ekonomická analýza.* **Praha: C. H. Beck.**

Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015 "Zelená zpráva". **Praha: MZe.**

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Radek Zdeněk, Ph.D.**
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: **13. ledna 2017**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. dubna 2018**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 13. ledna 2017

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 30.4. 2020

……

Bc. Petra Kuberová

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu diplomové práce panu Ing. Radkovi Zdeňkovi Ph.D., za ochotu, spolupráci a odborné vedení při tvorbě této práce. Dále děkuji podniku XY za poskytnutí informací pro zpracování praktické části.

Obsah

1. Úvod ... 3
2. Zemědělská výroba ... 4
2.1. Evropský model zemědělství ... 4
2.1.1 Společenská zemědělská politika (SZP) ... 5
2.2. Funkce zemědělství ... 6
2.2.1. Produkční funkce ... 6
2.2.2. Mimoprodukční funkce zemědělství ... 7
2.3. Vybraná specifika, která ovlivňují zemědělskou produkci ... 7
2.4. Agrární zahraniční obchod ... 9
2.5. Zemědělský půdní fond ČR ... 10
2.6. Produkce ČR ... 11
2.6.1. Živočišná produkce ČR ... 12
2.6.2. Rostlinná produkce ČR ... 12
2.7. Dotace ... 13
2.7.1. Dotační podpory ... 13
2.8. Zemědělské subjekty na Vysočině ... 15
3. Finanční analýza ... 17
3.1. Uživatelé finanční analýzy ... 17
3.2. Hodnocení trendů a struktury ... 17
3.3. Ekonomická analýza ... 18
3.4. Poměrové ukazatele ... 19
3.4.1. Ukazatele aktivity ... 20
3.4.2. Ukazatele rentability ... 20
3.4.3. Ukazatele likvidity ... 21
3.4.4. Ukazatele zadluženosti ... 21
3.5. Bonitní a bankrotní modely ... 21
3.5.1 Altmanův model ... 22
3.5.2 Gurčíkův zemědělský index ... 22
3.6. Metody mezipodnikového srovnání ... 22
4. Metodika ... 24
5. Praktická část ... 31
5.1. Analýza poměrových ukazatelů ... 32

5.1.1 Ukazatele aktivity 32
5.1.2 Ukazatele likvidity 36
5.1.3 Ukazatele rentability 41
5.1.4. Ukazatele zadluženosti 45
5.1.5 Produktivita práce 49
5.1.6 Ukazatele produkce 50
5.6. Rozbor nákladovosti 52
5.7. Bonitní a bankrotní modely 56
5.7.1 Gurčíkův zemědělský index 56
5.7.2 Altmanův index – Z-score 57
5.7.3 Finanční zdraví v Programu rozvoje venkova 57
5.8 Mezipodnikové srovnání 59
5.9. Hodnocení zemědělské výroby 64
5.9.1 Živočišná výroba 64
5.9.2 Rostlinná produkce 67
5.10. Dotace 75
5.10.1. Provozní dotace 76
6. Závěr 79
7. Summary 82
Přehled použitých zdrojů: 83
Seznam grafů a tabulek

1. Úvod

Analýza hospodaření je velmi důležitá pro každý podnik, který působí na trhu. Zhodnocení finanční stránky podniku složí jako podklad pro management. Výsledky této analýzy využívají externí či interní uživatelé pro predikci do budoucna. Zemědělská činnost je nezastupitelná ve spojení s národním hospodářstvím. Podnikat v zemědělství přestavuje velkou míru rizika. Zemědělství jako takové je velmi odlišné oproti ostatním druhům podnikání. Tento druh podnikání je velmi závislý na biologickém charakteru výroby, jedná se o sezónní záležitost, závislou na počasí a přírodních činitelích. Proces zemědělské výroby je častým tématem v souvislosti se životním prostředím. Zemědělství je potřeba financovat i z veřejných zdrojů, především prostřednictvím dotací. Dotace představují určitou formu kompenzace, za nerovné podmínky pro zemědělskou činnost. Zemědělství je bráno jako součást národní ekonomiky, což v širším slova smyslu znamená, že nefunguje samostatně, ale je součástí většího komplexu. Větší komplex v tomto případě zahrnuje odvětví zemědělství, které ale předchází samotné výrobě, jako je výzkum, vývoj a odvětví, které navazují na zemědělství. Tento druh podnikání se stává součástí agrobyznysu.

Práce bude členěna na část teoretickou a část praktickou. První část bude věnována zemědělství, jeho funkcím, evropskému modelu zemědělství, živočišné a rostlinné produkci v ČR. Následně budou vysvětleny a popsány jednotlivé nástroje finanční a ekonomické analýzy, jako například poměrová analýza, bonitní a bankrotní modely a mezipodnikové srovnání.

Praktická část bude obsahovat porovnání sledovaného podniku se vzorkem podniků na základě výše zmíněných nástrojů a postupů za účelem zjištění finanční stránky a výkonnosti podniku vybraného družstva. Dílčí výsledky budou okomentovány a vyhodnoceny v rámci časového horizontu 10 let. V závěru budou uvedeny a zdůrazněny nejdůležitější výsledky z celé práce.

2. Zemědělská výroba

Už po mnohé generace je zemědělství nedílnou součástí lidské populace. Tento obor představoval rozhodující ekonomickou aktivitu pro většinu obyvatel, ale postupem času ztrácí svou převahu. Navzdory tomu patří zemědělství k nejdůležitějším a nezastupitelným oborům z hlediska produkce, zajišťování ekologických, infrastrukturních a jiných funkcí.

Budoucnost zemědělství je závislá na globálních a dlouhodobých aspektech rozvoje celé ekonomiky i společnosti. Mezi základní rozhodující faktory patří rostoucí ekonomická disproporce mezi vyspělými tržními ekonomikami celého světa. I přes klesající podíl tohoto oboru na tvorbě HDP či množství pracovníků, je nutnost, aby došlo k přehodnocení úlohy zemědělství ve středně dlouhé době, které bude mít vliv na řešení globálních problémů a bude sloužit k udržitelnému rozvoji (Svatoš, 2019).

Rostlinná a živočišná výroba jsou dvě části, na které se dělí zemědělská výroba. Hlavní proměnou v obou odvětvích hrají podíly na zisku, tržbách nebo na hrubé produkci. Užitkovost jednotlivých druhů zvířat je velmi důležitým parametrem. Mezi hlavní činnosti zemědělských podniků patří chov skotu a s ním spojená produkce mléka. Mezičlánek jsou nově narozená telata a jejich přírůstky. Růst či pokles tržní ceny na litr mléka velmi ovlivňuje současný vývoj podniku a tím i jeho tržby (Peterová & kol., 2005; Žídková & kol., 2001).

2.1. Evropský model zemědělství

Evropský model zemědělství přijala Česká republika se vstupem do EU v roce 2004. Model má 3 základní pilíře:

- multifunkční zemědělství provozované celoplošně, tak aby zboží bylo konkurenceschopné a výroba byla šetrná k životnímu prostředí,
- rozvoj zemědělství musí být provázán s rozvojem venkova,
- kvalita potravin a dodržování stanovených standardů.

České zemědělství zvyšuje svou konkurenceschopnost vůči třetím zemím na základě:

- vyšší kvality výrobků a zboží,
- přidané hodnoty výrobků,
- propojením rozvoje venkova a zemědělství,

- šetření zemědělské kulturní krajiny a další.

Přínosy postupného přechodu k evropskému modelu zemědělství:

- ekonomická podpora méně příznivých oblastí a tím i udržení osídlení venkova,
- výsadba stromů v méně hodnotných zemědělských půdách,
- rozvoj pasteveckých technologií,
- zavedení evidence hospodářských zvířat,
- rozvoj ekologického zemědělství a další. (Hrabánková, 2008)

Úspěšné začlenění českého zemědělství do evropských struktur v sobě ukrývá nejen velmi dynamický, ale především komplikovaný proces, který je konstruován na základě mnoha faktorů a vazeb, které vychází z oblasti zemědělství, národního hospodářství, venkova, EU nebo podmínek, které formují ekonomickou, sociální a enviromentální stránku (Svatoš 2019). Tím, že ČR podepsala přístupovou smlouvu s EU má možnost významným způsobem rozhodovat o nastavení přímých plateb. Hlavní body se týkaly životního prostředí, bezpečnosti potravin. Dalšími zásadními podmínkami byly produkční limity a úroveň a podmínky distribuce přímých plateb (Svoboda, Lososová, & Zdeněk, 2017).

Evropský model zemědělství lze charakterizovat svou multifunkčností, trvalou udržitelností a konkurenceschopností. Tlak ze strany globálního světa velmi ovlivňuje nové trendy v zemědělství (Svatoš, 2019).

2.1.1 Společenská zemědělská politika (SZP)

V Evropské unii se tato politika řadí mezi nejpropracovanější a nejdéle fungující. SZP začala být realizována v roce 1962. Vznik tohoto systému byl velkou příležitostí pro malé i velké farmáře.

Cíle SZP:

- zvýšení produktivity výroby,
- zajištění dostatečné životní úrovně pro zemědělce,
- stabilizace trhů,
- zajištění uspokojivého množství potravin pro občany,
- poskytování potravin za dostupné ceny (Svoboda, Lososová, & Zdeněk, 2017).

2.2. Funkce zemědělství

U zemědělství lze specifikovat několik funkcí, jedna z nich je funkce produkční. Její náplní je dostatečná produkce surovin a potravin pro průmysl, konkrétně pro ten potravinářský. Hlavním cílem je vyrobit dostatečné množství potravin, které budou splňovat požadavky na kvalitu a cenu. V této souvislosti může jít i o nepotravinářské využití jako je např. výroba biopaliv. Vytváření pracovních míst souvisí s funkcí sociální a demografickou (Homolka, Pletichová, & Mach, 2010). Další funkce zemědělství je např. ochrana životního prostředí, ochrana krajiny před povodněmi a využití pro venkovské aktivity v oblasti rekreace (Paarlberg, Bredahl, & Lee, 2002).

Funkci zemědělství je možno rozdělit na dvě skupiny:

- produkční – tato kategorie obsahuje produkci potravin, zemědělství jako zdroj obnovitelných a neobnovitelných zdrojů surovin a energie, ale i životní prostředí jako výrobní prostředek
- mimoprodukční – která se zabývá funkcí environmentální estetickou, historickou, kulturní a další.

2.2.1. Produkční funkce

Hlavní poslání této úlohy spočívá v zajištění potravinářských surovin. Většího významu dosahuje i nepotravinářská produkce. Pozadu nezůstává činnost odvětví zemědělství, která se prosazuje ve třech oblastech:

- tradiční technické suroviny (textilní, kožedělné, tukové, farmaceutické),
- energetické plodiny a suroviny, které nahrazují neobnovitelné zdroje (paliva k produkci tepla, obnovitelné zdroje pohonných hmot, bioplyn) – tato skupina v současné době nabývá většího významu, a to z důvodu neustále se zvyšující ceny ropy a snižujícím se množstvím neobnovitelných zdrojů.,
- služby obyvatelstvu (agroturistika a přímý prodej výrobků a služeb) (Svatoš, 2019).

Hlavní úkolem produkční funkce zemědělství je zajištění a zabezpečení produkce potravin. Tato produkce musí být v dostatečném množství, struktuře, ale i v přijatelné kvalitě a dostupnosti. Zemědělství by mělo být schopno poskytnout takové množství pro-

dukce, aby byla zajištěna výživa obyvatelstva v situaci, kdy nebude možnost potraviny dovážet (Boučková, Pletichová, & Sůvová, 2003).

Hodnocení produkční funkce zemědělství

Celkový rozsah této funkce je dán ekonomickými ukazateli v odvětví, které se pak dávají do podílu k celkové výkonnosti národní ekonomiky.

Jedním z důležitých hodnocených ukazatelů je tzn. hrubý národní produkt (HNP). Dalšími hodnocenými kritérii jsou např. uspokojování potřeb potravin, kvalita potravin, cenová dostupnost, prostorová a časová dostupnost potravin a v neposlední řadě také dynamické prvky kvality – podmínky za jakých byly potraviny vyrobeny (Svatoš, 2019).

2.2.2. Mimoprodukční funkce zemědělství

Z hlediska sociálního a demografického se zabývá pracovními příležitostmi v zemědělství, v navazujících odvětvích, příjmy v této oblasti, nezaměstnaností a další. Tuto úlohu lze hodnotit například pomocí počtu a struktury pracovníků v zemědělství nebo podílem pracovníků v zemědělství k celkovému počtu pracovníků v národní ekonomice (Svatoš, 2019).

Sociální a osidlovací funkce velmi úzce souvisí s příjmem venkovského obyvatelstva. V oblastech, kde je menší úroda, která je zapříčiněna vyšší polohou a méně úrodnou půdou je primárním zdrojem příjmů živočišná výroba. Zemědělci v těchto oblastech především vyrábí mléko, kvalitní maso a sýry. Tyto subjekty by stát měl zajistit v oblasti dotací, úvěrů a daňové politiky (Šnobl, Pulkrábek, & kol., 2007).

Ekologická a krajinotvorná funkce se zabývá negativními a pozitivními vlivy v zemědělství. Mezi negativní vlivy patří např. znečištění půdy, emise metanu do ovzduší, snižování obsahu humusu v půdě a další. Tato funkce se hodnotí pomocí environmentálních indikátorů, které jsou vzájemně podobné (Svatoš, 2019).

2.3. Vybraná specifika, která ovlivňují zemědělskou produkci

Biologický charakter zemědělské výroby

Oproti průmyslové výrobě, kde hlavní roli hraje lidský faktor, v tomto případě podstatu vytváří biologické pochody, které se projevují v živých organismech. Nejdůležitější charakteristikou živé hmoty je schopnost růst, plodit, rozmnožovat se, a výsledek těchto činností je ekonomický prospěch. V zemědělství kromě činnosti lidského fakturu záleží

na přirozených vlastnostech rostlin a zvířat, které pomocí biologického procesu zvyšují zisk a účetní hodnotu (Dvořáková, 2012).

Časový nesoulad průběhu výrobního a pracovního procesu

Tento problém se týká především rostlinné výroby. Proces výroby pšenice trvá okolo 10 měsíců, ale proces obdělávání přepočtený na jeden hektar trvá bezmála 70 hodin. Živočišná výroba se s tímto problémem potýká u výroby mléka či jatečního masa (Synek, Kislingerová, & kol., 2010).

Dlouhodobost produkčního cyklu

Co se týká doby reprodukce u rostlin a zvířat, tak je dána biologickými pravidly, která nejde většinou změnit. Jeden produkční cyklus může trvat jedno či více účetních období. Lesnictví patří mezi extrémně dlouhé produkční procesy. U rostlin lze délku cyklu ovlivnit pomocí podmínek, ve kterých jsou pěstovány.

Problém intenzifikace výroby

Zemědělství jako takové je hodně spojováno se životním prostředím. Zvýšení účinnosti zemědělské produkce může mít neblahý dopad na životní prostředí. Ne vždy účinek intenzifikace bude pozitivní (Dvořáková, 2012).

Sezónnost zemědělské výroby spojená s prací

Vzhledem k tomu, že je zemědělství sezónní záležitostí, je komplikované zajištění rovnoměrného použití strojů i pracovních sil během celého roku. Proto v období žní velké množství podniků najímá mnoho nekvalifikovaných pracovníků, kteří po dobu sklizně, pracují v nestálé pracovní době a podniku tímto značně kolísá výsledek hospodaření. Je těžké sehnat do zemědělství kvalifikované pracovníky (Synek, Kislingerová, & kol., 2010).

Zemědělství velmi ovlivňuje počasí a podnebí, se kterým zemědělec nemůže nic dělat, jako následek se v tomto případě považuje sezónnost. Pěstování rostlin souvisí s nerovnoměrným rozložením práce a dochází k velkým výkyvům v oblasti výnosů (Šnobl, Pulkrábek, & kol., 2007).

Přírodní podmínky

Rostliny a zvířata jsou v zemědělství velmi závislá na přírodních podmínkách. Zaměření výroby zemědělského podniku značně závisí na podmínkách, ve kterých se nachází.

Mezi kritické faktory patří klimatické podmínky, které jsou spjaty se zeměpisnou polohou a taky kvalita půdy v dané oblasti. Kvalita půdy značně ovlivňuje živočišnou výrobu, a to především v oblasti vlastní výroby rostlinných krmiv, které je podnik schopen vypěstovat pro vlastní spotřebu (Dvořáková, 2012).

Výrobní proces v zemědělství se přizpůsobuje živým organismům, příroda velmi působí na vývoj zemědělství. Jedním z následků nepříznivých přírodních podmínek může být to, že půda má odlišnou úrodnost a tato skutečnost ovlivňuje hospodářské výsledky (Synek, Kislingerová, & kol., 2010).

Klimatická, nákazová a genetická rizika

Oblast zemědělství je velmi riziková. Nepříznivý vývoj počasí ve formě nadměrných srážek nebo naopak ve formě extrémního sucha značně ovlivňuje zemědělskou výrobu. Jedinou možnou obranou proti tomu je kvalitní pojištění, které je ale nákladné. Zvířata i rostliny mohou být napadeny širokým spektrem nákaz. Následek může být například utracení základního stáda nebo likvidace trvalého porostu. Vzhledem ke zvětšující se globalizaci obchodu s krmivy se rizika nákazy vysoce zvyšují (Dvořáková, 2012).

Co se týká pojištění plodin, tak ty mohou být pojištěny proti krupobití a požáru, nebo proti vichřici, záplavě, povodním a dalším živelným pohromám. U hospodářských zvířat se pojištění vztahuje na uhynulá, utracená nebo jinak nemocná a následně utracená zvířata (Špička, 2006).

2.4. Agrární zahraniční obchod

Export

Český vývoz je dlouhodobě postavený na omezeném množství agrárních a potravinářských produktů. Strukturu českého exportu lze charakterizovat jako vysoce stabilní s občasnými strukturálními výkyvy. Samotné výkyvy jsou zapříčiněny individuální poptávkou na světových trzích.

Nejvíce vyvážené komodity:

- mléko a mléčné výrobky,
- nápoje a lihoviny,
- olejná semena a plody,
- tabák a tabákové výrobky,
- cukr a cukrovinky (Svatoš, 2019).

Import

V případě dovozu není množství agrárních komodit tak úzké jako v případě exportu. Import lze charakterizovat jako vysoce stabilní. Po vstupu ČR do EU došlo ještě k vyššímu objemu dovážených komodit.

Nejvíce dovážené komodity:

- maso a droby,
- mléko a mléčné výrobky,
- živé rostliny a květinářské výrobky,
- zeleniny, kořeny a hlízy,
- ovoce a ořechy (Svatoš, 2019).

2.5. Zemědělský půdní fond ČR

a) Kvantitativní hledisko – ve srovnání se státy EU si ČR drží vysokou úroveň koncentrace výroby.
b) Kvalitativní hledisko – je dáno výnosností půdy tzn. čistým výnosem v dané lokalitě. Kvalita půdního fondu je srovnatelná s evropským průměrem.
c) Kategorizace ZPF ČR:
    a. Zemědělské výrobní oblasti – tato kategorie se využívá pro statistická zjišťování, hodnocení podnikatelích subjektů, ekonomické analýzy a další. Zemědělské oblasti se dělí na 4 výrobní typy a 11 podtypů.
    b. Méně příznivé oblasti LFA – jedná se o oblasti, které jsou dotovány státními či evropskými institucemi. Od roku 2018 se tato kategorizace označuje jako ANC – oblasti s přírodními omezeními. Zemědělství v těchto lokalitách je finančně podporováno proto, aby byla zachována venkovská krajina a nebylo poškozováno životní prostředí. Mezi tyto oblasti se řadí:
        - horské oblasti
        - ostatní méně příznivé oblasti
        - oblasti se specifickými omezeními (Svatoš, 2019).

Tabulka 1 - Zemědělská půda ČR v letech 2009–2018

Druh	2009	2011	2013	2015	2017	2018
Orná půda v %	71,17	70,95	70,76	70,56	70,35	70,21
Chmelnice v %	0,25	0,25	0,24	0,24	0,24	0,24
Vinice v %	0,46	0,46	0,47	0,47	0,48	0,48
Zahrady v %	3,84	3,86	3,87	3,89	3,92	3,96
Ovocný sad v %	1,1	1,1	1,09	1,08	1,08	1,07
Trvalý porost v %	23,18	23,39	23,57	23,76	23,94	24,05
Zem. půda v tis. ha	4 239	4 229	4 219	4 211	4 205	4 203

Zdroj: Ročenka půdního fondu 2009-2018, vlastní zpracování

Tabulka č. 1 je věnována procentuálnímu zastoupení jednotlivých druhů zemědělské půdy v letech 2009–2018. Z tabulky je zřejmé, že rozložení zemědělské půdy na území ČR zůstává neměnné kromě menších procentuálních změn v řádech setin či desetin.

2.6. Produkce ČR

Rostlinná výroba v ČR se zaměřuje na produkci potravin, surovin pro potravinářský, farmaceutický průmysl, produkci krmiv a výrobu surovin pro odvětví lehkého průmyslu. Jednou z nejdůležitějších plodin, které se na našem území pěstuje, jsou obiloviny. V případě osevních ploch pokrývají více než polovinu celkové osevní plochy. Jako další komodity, které se u nás pěstují, jsou olejniny, pícniny, luskoviny, různá osiva.

Tradiční odvětví národního hospodářství tvoří zemědělství a potravinářská výroba. Po roce 1990 došlo k zásadní proměně jak v oblasti ekonomické, tak majetkové. Důraz je kladen na kvalitu a kvantitu jednotlivých komodit. V případě mléka, živých zvířat, cukru a sladu došlo k navýšení vývozního potenciálu.

České i moravské zemědělství je charakteristické tím, že okolo 80 % zemědělské půdy je ve vlastnictví mnoha majitelů, kteří tyto pozemku pronajímají zemědělským subjektům. Široká veřejnost má spojený venkov se zemědělstvím. Zemědělské subjekty mají mnoho možností, jak dosáhnout na dotační programy financované státem či EU (Ministerstvo zemědělství, 2019).

2.6.1. Živočišná produkce ČR

Tabulka 2 - Vybrané stavy živočišné produkce v letech 2009–2018 v tis. ks

Druh	2009	2011	2012	2014	2016	2018
Skot	1 363	1 344	1 354	1 373	1 416	1 416
Prasata	1 971	1 749	1 579	1 607	1 480	1 508
Drůbež	16 491	21 250	20 691	21 464	21 314	22 428
Ovce, berani	183	209	221	225	218	219
Kozy, kozli	16	23	23	24	26	30

Zdroj: Zemědělství 2009-2018 – vlastní zpracování

Tabulka č. 2 je věnována vybraným stavům živočišné produkce v letech 2009 až 2018. Při porovnání prvního a poslední roku dostaneme tyto rozdíly:

- skot – nárůst o 4 %,
- prasata – pokles o 23 %,
- drůbež – nárůst o 26 %,
- ovce a berani – nárůst o 16 %,
- kozy a kozli – nárůst o 46 %.

V celkovém kontextu se živočišná produkce zvyšuje.

2.6.2. Rostlinná produkce ČR

Tabulka 3 – Hektarové výnosy vybraných plodin v letech 2009-2018 v t/ha

Plodina	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pšenice ozimá	5,3	5,1	5,8	4,3	5,7	6,6	6,5	6,6	5,8	5,5
Pšenice jarní	3,4	3,5	4,4	4,1	4,1	4,9	4,3	4,5	4,1	4,1
Žito	4,6	3,9	4,7	4,8	4,7	5,1	4,9	5,0	4,9	4,7
Ječmen ozimý	4,8	4,5	4,6	3,9	4,5	5,7	5,5	6,1	5,9	5,0
Ječmen jarní	4,2	3,9	4,9	4,3	4,6	5,6	5,4	5,5	5,0	4,9
Brambory	37,3	25,2	32,5	17,5	22,1	30,8	23,0	31,4	30,8	26,2
Kukuřice na zeleno	38,1	33,0	41,8	40,6	34,8	40,4	29,1	40,7	34,8	29,8

Zdroj: Zemědělství 2009-2018 – vlastní zpracování

Tabulka č. 3 je věnována průměrným hektarovým výnosům vybraných plodin v ČR. Pšenice ozimá měla nejhorší výnos v roce 2012. Ve srovnání s rokem 2014 byl tento výnos o 1,3 t/ha nižší. V případě pšenice jarní se výnos pohybuje v průměru okolo 4,1

t/ha. Nejnižší výnos u žita byl zjištěn v roce 2010, průměrný výnos dosahoval hodnoty 4,7 t/ha. U ječmene ozimého byl nejnižší výnos analyzován v roce 2012, průměrný výnos byl 5,1 t/ha. U brambor docházelo k největším meziročním rozdílům, nejnižší a nejvyšší výnos dělily 13,3 t/ha. U kukuřice, která je určená jako potrava byl průměrný výnos ve výši 36,6 t/ha.

2.7. Dotace

Za dotaci, z hlediska účetnictví lze považovat bezúplatná plnění, která jsou poskytována přímo či zprostředkovaně podle právních předpisů. Dotace zle získat ze státního rozpočtu, státních finančních aktiv, z národních fondů, ze státních fondů nebo z rozpočtů samosprávních celků, vždy na předem stanovený účel (Fišerová & Chalupa, 2010).

V případě, kdy dochází ke snižování úrovně celospolečenského blahobytu, mají dotace do zemědělství své ekonomické opodstatnění (Svatoš, 1999).

Základní členění:

a) Dle subjektů donátorů a příjemců – poskytovateli dotací mohou být státní instituce nebo EU
b) Dle účelu:
    - podpora výroby,
    - podpora odstoupení od výroby,
    - mimovýrobní,
    - podpůrné.

Dále lze členit dotace na prospěšné nebo pochybné. V případě prospěšných se jedná o zlepšující efekt naopak u pochybných, jak už sám název napovídá, jedná se o situaci, kdy dochází k zneužívání dotací (Kouřilová, Pšenčík, & Kopta, 2009).

2.7.1. Dotační podpory

Přímé platby

Největší podíl vyplacených finančních prostředků, které se týkají dotací do zemědělství, tvoří přímé platby. Pravidla vyplácení dotací určuje Společná zemědělská politika EU. Platby, které jsou poskytovány na období 2015–2020 kladou velký důraz na životní prostředí. Jednou z podmínek pro získání dotace je, aby žadatel byl zemědělským podnikatelem a obhospodařoval půdu, které je pod jeho jménem vedena v registru zemědělské půdy LPIS (SZIF, 2013). Jedna z forem přímých plateb, které mohou zemědělci

využívat, se nazývá jednotné platby na plochu (SAPS). Tyto platby, lze do jisté míry chápat jako nástroj, který zvyšuje základní příjmovou hladinu zemědělství. Objem plateb, který je poskytován, je každoročně vyšší (Boháčová, 2011).

Program rozvoje venkova 2014–2020

Tento program našemu zemědělství zajistil 3,5 miliardy. Větší část je financována z EU a zbytek z českého rozpočtu. Cíl tohoto programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů, zlepšení konkurenceschopnosti zemědělských podniků a také podpora vstupu mladých lidí do zemědělství. Tento program zajistí nová pracovní místa a hospodářský rozvoj (SZIF, 2013).

Graf je níže věnován předpokládané alokaci finančních prostředků do jednotlivých oblastí výše zmíněného programu. Největší část dotací bude vynaložena na obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů. Další část bude poskytnuta na zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků. Poměrně stejná část finančních prostředků půjde na hospodářský rozvoj, podporu organizace potravinářského řetězce a na podporu předávání znalostí a inovací. Poslední tři oblasti grafu spolu dohromady tvoří bezmála 2,5 % z celkových předpokládaných finančních prostředků.

Graf 1 - Předpokládaná alokace finančních prostředků 2014–2020

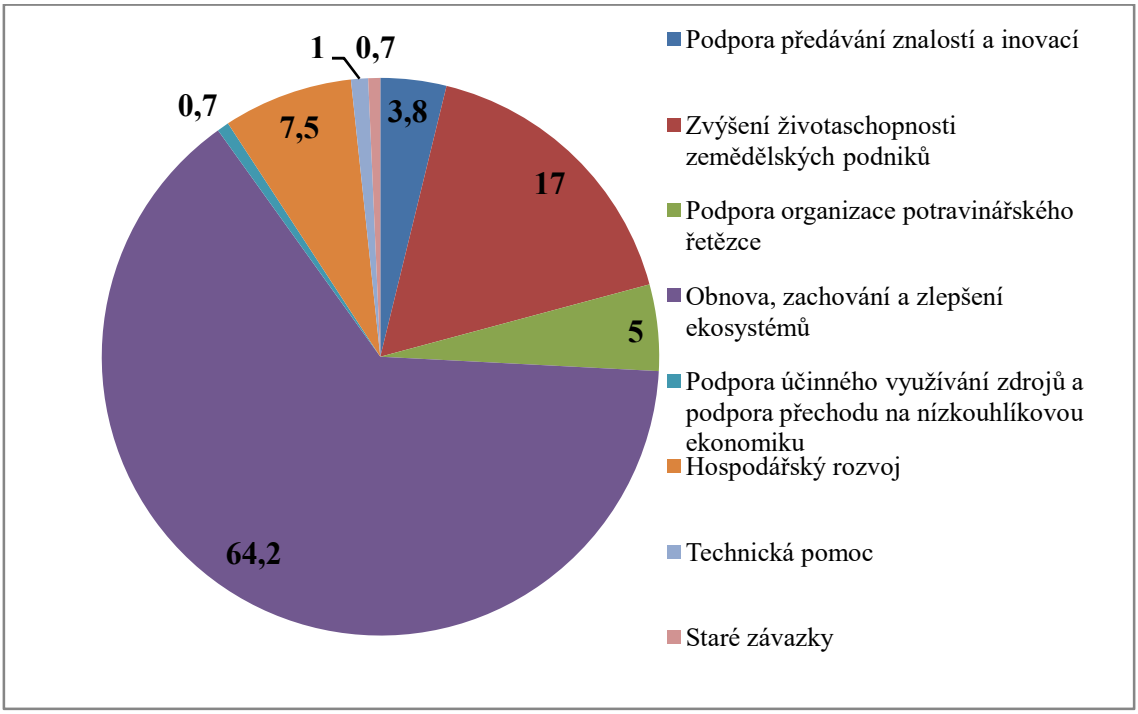

Zdroj: Svoboda, Lososová, & Zdeněk, 2017

Podpora méně příznivým oblastem

Méně příznivé oblasti (LFA) – dotace, které slouží k náhradě nákladů a příjmů, o které podnik hospodařící na méně příznivým oblastem přijde (SZIF, 2013). Kromě kompenzační stránky tohoto opatření je snaha o podporu a zachování ekonomické aktivity a osídlení v těchto oblastech. Podpora je formou vyrovnávajícího příspěvku na hektar. Jednou z podmínek je ta, že se musí jednat o travnatý porost (Boháčová, 2011).

Agroenvironmentální podpora

Hlavním cílem je podpora způsobu využití zemědělské půdy, která není v rozporu se životním prostředím. Dále je kladen vysoký nárok na přírodní zdroje, rozmanitost a údržbu krajiny (Boháčová, 2011). Dotace, které mají za cíl dokonalé využití zemědělské půdy, s ohledem na životní prostředí (SZIF, 2013).

Národní dotace

Ministerstvo zemědělství podporuje zemědělské pomocí různých dotačních programů. Pomocí dotací pomáhá k udržení výrobního potencionálu celého zemědělství, a především k zajištění konkurenceschopnosti ve světě (Boháčová, 2011).

Velký důraz je kladen na agroenvironmentální charakter např. biologická a fyzikální ochrana, která nahradí chemické ošetřování rostlin. V této souvislosti chce stát podpořit včelařství nebo zlepšit genetický potenciál hospodářských zvířat (Ministerstvo zemědělství, 2019).

2.8. Zemědělské subjekty na Vysočině

Vzhledem ke skutečnosti, že podnik XY se nachází v kraji Vysočina, bude v této kapitole v grafu č. 2 zobrazen vývoj zemědělských subjektů ve sledovaném období.

Graf 2 – Zemědělské subjekty v kraji Vysočina v letech 2009–2018

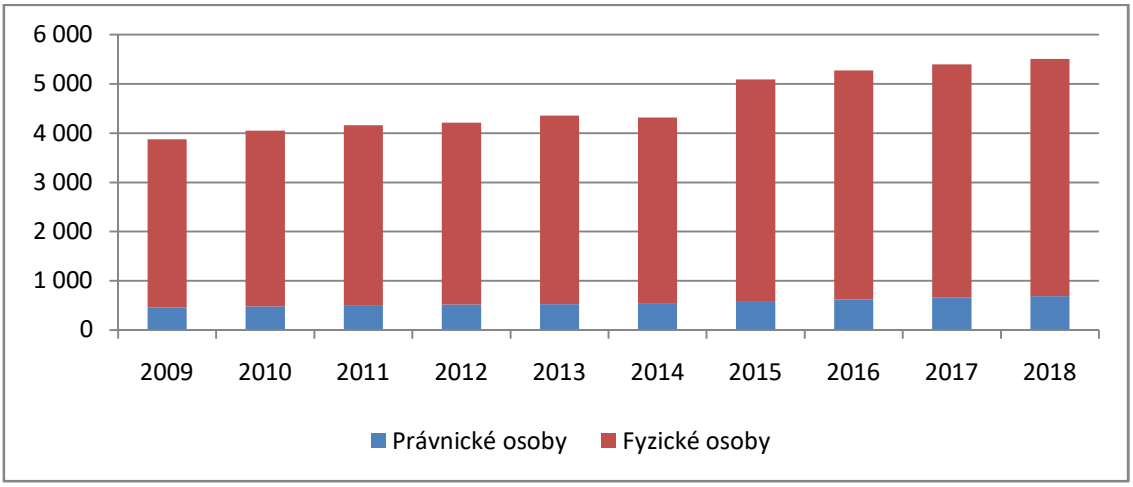

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2019, vlastní zpracování,

Graf č. 2 zobrazuje vývoj počtu zemědělských podniků na Vysočině. Trend grafu je rostoucí. V roce 2014 bylo na Vysočině 464 fyzických osob a 3 409 právnických osob. Ve srovnání s rokem 2018 došlo k nárůstu o 222 FO a 1 408 PO.

3. Finanční analýza

Finanční analýza má podávat informace o komplexním zhodnocení finanční situace podniku. Její hlavní úlohou je zjištění, zda je podnik ziskový, zda má vyhovující kapitálovou strukturu, zda včas splácí se závazky, zda efektivně využívá svá aktiva a další. Na základě průběžných výsledků z finanční analýzy, pak manažeři jednají o finančních zdrojích, o investicích svých volných peněžních prostředků nebo naopak o poskytování obchodních úvěrů (Knapková, Pavelková, & Remeš, 2017).

Finanční analýzu lze také definovat jako formalizovanou metodu, pomocí které dochází k porovnání účetních údajů. Výsledky analýzy poskytují podniku informace ohledně celkového hospodaření, finanční a majetkové situaci (Pešková & Jinřichovská, 2012).

Jako základní cíl lze považovat provedení diagnózy hospodaření podniku za pomocí speciálních postupů, které odhalí slabé stránky, jež je potřeba eliminovat, a naopak podnik musí využít svých silných stránek k lepší finanční situaci (Živělová, 1998).

3.1. Uživatelé finanční analýzy

Je důležité rozdělit finanční analýzu na externí a interní. Externí analýza slouží externím uživatelům k posouzení finanční důvěryhodnosti podniku. Finanční a účetní informace a data jsou veřejně dostupná. Účetní výkazy analyzují externí (nezávislí) odborníci. Výsledkem by měla být predikce finančního zdraví v budoucnu. Interní finanční analýzu provádějí podnikoví analytici nebo jiné osoby jako např. auditor, ratingové agentury atd. Tato analýza je podrobnější oproti externí analýze, a to z důvodu, že odborníci mají k dispozici podrobnější informace o finanční situaci (Holečková, 2008).

3.2. Hodnocení trendů a struktury

V současné době se ustavičně mění ekonomické prostředí a spolu s ním se mění i firmy, které se v tomto prostředí nachází. Zhodnocení finanční situace každé úspěšné firmy je její nepochybnou součástí. Finanční analýza by měla seskupit podklady, na jejichž základě se bude management firmy rozhodovat o budoucím vývoji společnosti (Růčková, 2015).

V rámci finanční analýzy rozlišujeme 2 druhy:

a) Horizontální analýzu neboli analýzu trendů – tato analýza porovnává jednotlivé řádky (ukazatele) ve výkazech v čase. Na základě této analýzy lze odhadnout budoucí vývoj zkoumaných ukazatelů v budoucnosti. Toto tvrzení lze brát pouze s rezervou, protože není jisté, zda se firma bude chovat stejně jako v minulosti. U této analýzy je třeba mít k dispozici dostatečné množství údajů za více než 2 časová období, musí být zajištěna srovnatelnost daných údajů v analyzovaném podniku, dále je potřeba vyloučit náhodné vlivy, které na vývoj určitého ukazatele působily a v neposlední řadě musíme v predikci budoucího vývoje zohlednit např. inflaci, vývoj měnového kurzu a další. Jednou z možností, jak vyjádřit výstup horizontální analýzy jsou např.: bazické a řetězové indexy (Mrkvička, 2006). Tato analýza se denně používá k vyjádření trendů ve struktuře majetku a kapitálu, kterým společnost disponuje. Nejvíce se používá grafické vyobrazení změn zkoumaných ukazatelů (Sedláček, 2011).

b) Vertikální analýza zkoumá procentuální zastoupení jednotlivých položek účetního výkazu z určeného základu. Analýza slouží především jako vyjádření aktiv a pasiv a také pro detailní rozpracování výkazu zisku a ztráty. Analýza pracuje směrem odshora dolů, na rozdíl od vertikální analýzy, kde se pracuje napříč jednotlivými lety (Dupont & Rewox, 2009).

3.3. Ekonomická analýza

Lze říci, že tento pojem je možné vnímat jako sledování daného ekonomického celku, následný rozklad na jednotlivé složky a jejich následné zkoumání a hodnocení. Výsledkem by mělo být nalezení řešení ke zlepšení fungování podniku a jeho výkonnosti. Ekonomická analýza se může týkat celého podniku či pouze jeho jedné části například závodu. Analýza se nemusí týkat finančních činností, ale i jiných činností, které podnik provozuje. Podle toho, jak často podnik analýzu provádí je možno jí rozdělit na pravidelné a nepravidelné či na dlouhodobé a krátkodobé. Výsledky analýzy slouží především managementu podniku, akcionářům, zaměstnancům a dalším. Vyhotovitel analýzy, který je z externí firmy, může mít problém s informacemi, protože má omezený soubor dat oproti analytikovi, který pracuje v dané firmě.

Hodnocení:

Mezi významná kritéria patří například:

a) standardy – jak se hodnoty podniku liší od plánu,
b) časové srovnání,
c) srovnání konkurenční,
d) obecné požadavky, které se týkají zaměstnanců (Synek, Heřman, & Kopkáně, 2009).

3.4. Poměrové ukazatele

Jednotlivé položky jsou v účetních výkazech vyjádřeny jako absolutní hodnoty. Poměrové ukazatele slouží k analyzování vzájemné vazby a souvislosti mezi ukazateli. Analýza poměrových ukazatelů je všeobecně známá a lze ji univerzálně použit. V dnešní době neexistuje žádná povinná metoda, která by byla nejsprávnější. Každý, kdo finanční analýzu provádí, se musí v průběhu jejího zpracování řídit účelem, za kterým ji vytváří.

V případě konkrétního vyjádření poměrových ukazatelů, lze nalézt mnoho podob v různých pramenech. Konstrukce musí vycházet ze základního obsahu finančního řízení a finančního rozhodování (Kislingerová, 2001).

Dle Růčkové (2015) se poměrové ukazatele člení takto:

Obrázek 1 - Poměrové ukazatele

3.4.1. Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity, nazývané jako ukazatele obratovosti či ukazatele vázanosti kapitálu se zabývají řízením aktiv a také mají schopnost měřit využití vložených prostředků. Na základě výsledků ukazatelů aktivity manažeři sledují efektivnost hospodaření svého majetku (Megginson & Smart, 2005).

Jednotlivé ukazatele aktivity:

a) obrat celkových aktiv (tržby/celkový kapitál),
b) obrat zásob (tržby/průměrný stav zásob),
c) obrat pohledávek (tržby/pohledávky),
d) obrat závazků (tržby/závazky) (Růčková, 2015).

V případě, že má podnik mnoho aktiv, tak mu vznikají zbytečné náklady. To má za následek snížení zisku. V opačném případě se jedná o nedostatečnou výrobní kapacitu, která vede k tomu, že podnik přichází o možné tržby. Každé odvětví, je charakterizováno typickými hodnotami (Rejnuš, 2014).

3.4.2. Ukazatele rentability

Tyto ukazatele se zabývají výnosností i návratností vložených prostředků, respektive jaký výnos bude mít podnik z vynaložení určité částky na určitý účel. Použití výše jmenovaných ukazatelů se preferuje v dlouhém časovém horizontu, protože důsledky se projeví až v průběhu více let. Výsledky těchto ukazatelů mají velký vliv na rozhodování, které se týká například investic, nákupu akcií či dluhopisů nebo také v situaci, kdy se majitel podniku rozhoduje, zda investovat prostředky do jedné z jeho poboček nebo ji raději ukončit. Rentabilita patří k nejdůležitějším ukazatelům obecně.

Druhy rentability:

a) rentabilita celkového kapitálu,
b) rentabilita vlastního kapitálu,
c) rentabilita dlouhodobého kapitálu,
d) rentabilita tržeb,
e) rentabilita nákladů (Grünwald, 2009).

3.4.3. Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity se také nazývají ukazateli platební schopnosti. Podávají informace o schopnosti firmy vyrovnat dluhy, v případě doby splatnosti. V situaci, kdy podnik nebude schopen splácet své závazky, může zbankrotovat (Brealey, Myers, & Allen, 2001).

Ukazatele, ze kterých je možno zjistit, jak je podnik schopen hradit své závazky ve stanovených termínech a v jaké výši. V situaci, kdy je podnik schopen trvale a včas dostát svým závazkům, se jedná o podnik solventní, v opačném případě mluvíme o nesolventním podniku. Likvidita výrazně závisí na řízení majetkové struktury podniku. Praxe nabízí 3 druhy likvidity:

a) běžná likvidita, která se vypočítá jako podíl oběžného majetku a krátkodobých závazků,
b) pohotová likvidita se vypočítá jako podíl oběžného majetku mínus zásoby ke krátkodobým závazkům,
c) okamžitá likvidita je dána podílem peněžních prostředků a krátkodobých závazků (Synek & kol., 2011).

3.4.4. Ukazatele zadluženosti

Ukazatele zadluženosti poukazují na skutečnost, že je podnik v situaci, kdy dochází k financování určitých podnikatelských činností, jak za pomoci vlastního, tak i cizí kapitál. Financování pomocí cizího kapitálu je výhodné pouze v případě, že výnos z této investice bude vyšší než náklady, které jsou spojené s půjčením finančních zdrojů. Výše optimálního úvěrového zatížení je v každém podniku jiná, záleží na mnoho faktorech a také na charakteru činnosti podniku. Hodnota úvěrového zatížení patří k nejtěžším a zároveň nejdůležitějším úkolům, které se týkají finančního řízení podniku. Ukazatel věřitelského rizika je jedním ze základních ukazatelů zadluženosti, vypočítá se jako podíl cizích zdrojů k celkovému kapitálu (Mulačová & Mulač, 2014).

3.5. Bonitní a bankrotní modely

Tyto modely spadají do kategorie soustav účelově vybraných ukazatelů. Není možné přesně určit hranice mezi těmito modely. Oba typy modelů mají za úkol přiřadit podniku jedinou číselnou charakteristiku, na jejím základě lze určit finanční zdraví společnosti. Liší se pouze účelem, za jakým byly vytvořeny.

a) Bankrotní modely – výsledek by měl jednoznačně říct, zda je podnik ohrožen v blízké době bankrotem.
b) Bonitní modely – cílem je diagnostika podniku a stanovení rozhodnutí, zda se jedná o podnik dobrý nebo špatný (Sedláček, 2011).

3.5.1 Altmanův model

Tento model je typickým příkladem souhrnného indexu hodnocení. V České republice je velice oblíbený z toho důvodu, že vychází z jednoduchého výpočtu. Rovnice je složena z pěti běžných poměrových ukazatelů, kterým jsou přiřazeny různé váhy podle důležitosti. Hlavním úkolem tohoto modelu je rozlišení podniků, které jsou ohrožené bankrotem od těch, které mají předpověď bankrotu minimální. Tento model je modifikován v několika provedeních (Růčková, 2015).

3.5.2 Gurčíkův zemědělský index

Tento index je považován za bonitně-vlastnický index. Tento index dokáže predikovat bankrot podniku. Jeho součástí je roztřídění podniků na prosperující a neprosperující. Pro tvorbu modelu byly použity prosperující podniky, které v letech 1998–2000 dosahovaly zisku a další podmínka byla taková, že za poslední rok, který byl sledovaný, podnik dosáhl vyšší rentability než 8 %. Hranice výše rentability byla stanovena tak, že vložený kapitál za tohoto předpokladu zachová svou reálnou hodnotu. Naopak mezi neprosperující podniky byly zařazeny ty, které v posledních třech letech vykazovaly ztrátu (Gurčík, 2002).

3.6. Metody mezipodnikového srovnání

Metoda pořadí

Patří mezi nejjednodušší metody. Analytik seřadí jednotlivé varianty podle jejich důležitosti. Nejlepší variantě přiřadíme 1, druhá dostane 2, atd. Takto oznámkujeme všechny varianty a výsledek dostaneme tak, že sečteme známky u jednotlivých variant. Nejlepší je ta, která má nejnižší hodnotu. Známky můžeme sečíst součtem nebo vypočítat jejich průměr, výsledné pořadí musí vyjít stejně (Schollerová, 2009).

Bodová metoda

Nejlepší hodnota v daném ukazateli dostane 100 bodů a nejhorší naopak 0. Další hodnoty jsou přiřazeny na základě lineární interpolace.

a) Výnosový typ:

$$m_j = \frac{m_{ij} - m_{imax}}{m_{imax} - m_{imin}}$$

b) Nákladový typ:

$$m_j = \frac{m_{imax} - m_{ij}}{m_{imax} - m_{imin}}$$

Na konci sečteme body za všechny ukazatele. První v pořadí bude opět ten podnik, který má nejvyšší součet nebo průměr (Synek, Kopkáně, & Kubálková, 2009).

Metoda normované proměnné

Tato metoda v sobě ukrývá mnoho statistických postupů, jejichž výsledkem je převedení veličin na bezrozměrná čísla tzv. normalizací. Samotná normalizace eliminuje velkou variabilitu ve zkoumaném souboru. Existují 2 způsoby:

a) pro kritéria, pro něž jsou pozitivní vyšší hodnoty

$$u_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{pj}}{S_{xj}},$$

b) pro kritéria jsou pozitivní nižší hodnoty

$$u_{ij} = \frac{x_{pj} - x_{ij}}{S_{xj}},$$

x_{pj} = aritmetický průměr

S_{xj} = směrodatná odchylka

Výsledné pořadí se vyhodnotí podle výnosového nebo nákladového typu (Kislingerová, 2008).

4. Metodika

Cílem této diplomové práce je analýza stavu a vývoje provozních a finančních ukazatelů vybraného zemědělského družstva a jejich následné porovnání se vzorkem podniků. Vzorek je vybrán takovým způsobem, aby podniky, které jsou součástí vzorku, byly co nejvíce podobné tomu vybranému družstvu.

Podklady pro analýzu byly získány především z rozvahy, výkazu zisku a ztráty a interních ročních přehledů hospodaření za období 2009–2018.Dále bylo nutné získat informace v rámci osobních konzultací s ekonomkou družstva. Tyto informace se týkaly především rostlinné produkce a dotací.

Vzorek se skládá z 35 různých zemědělských podniků. Tento vzorek byl vybrán na základě jednoho kritéria a tím byl podíl výměru v oblasti LFA H větší než 50 %. Některé podniky neposkytly informace v určitých letech o svém každoročním hospodaření. Vzorek podniků je tedy vhodný pro porovnání s vybraným podnikem, díky stejným podmínkám pro hospodaření.

Poměrová analýza byla provedena pomocí následujících ukazatelů, které mají zastoupení ve čtyřech oblastech a to: aktivity, likvidity, rentability a zadluženosti.

$$\text{Rychlost obratu aktiv} = \frac{\text{tržby}}{\text{aktiva}} = \frac{V01+V05+V1}{R001}$$

$$\text{Rychlost obratu stálých aktiv} = \frac{\text{tržby}}{\text{stálá aktiva}} = \frac{V01+V05+V19}{R003}$$

$$\text{Rychlost obratu zásob} = \frac{\text{tržby}}{\text{zásoby}} = \frac{V01+V05+V1}{R038}$$

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} = \frac{R031}{R102+R116}$$

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}-\text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}} = \frac{R031-R032}{R102+R116}$$

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}} = \frac{R058}{R102+R116}$$

$$\text{Doba splacení závazků z obchodních vztahů} = \frac{\text{závazky z OV}}{\frac{\text{Tržby}}{365}} = \frac{\text{R103}}{\frac{\text{V01+V05+V19}}{365}}$$

Doba splacení pohledávek z obchodních vztahů = $\frac{\text{pohledávky z OV}}{\frac{\text{Tržby}}{365}} = \frac{\text{R049}}{\frac{\text{V01+V05+V19}}{365}}$

ROA = $\frac{\text{EBIT}}{\text{celková aktiva}} = \frac{V53+V43}{R00}$

ROE = $\frac{EAT}{vlastní\ kapitál} = \frac{V5}{R068}$

ROS = $\frac{EBIT}{tržby} = \frac{V49+V43}{V01+V05+V19}$

ROS očištěné o provozní dotace = $\frac{EBIT-provozní\ dotace}{tržby} = \frac{(V49+V43)-V26}{V01+V05+V1}$

Celková zadluženost = $\frac{cizí\ zdroje}{celková\ aktiva} = \frac{R085}{R001}$

Dlouhodobá zadluženost = $\frac{dlouhodobé\ závazky}{celková\ aktiva} = \frac{R091+R115}{R001}$

Krátkodobá zadluženost = $\frac{krátkodobé\ závazky}{celková\ aktiva} = \frac{R102+R116}{R001}$

Úrokové krytí = $\frac{EBIT}{nákladové\ úroky} = \frac{V49+V43}{V4}$

Čistý pracovní kapitál (ČPK) = oběžný majetek – krátkodobé závazky = R031-(R102+R116)

ČPK/Aktiva = $\frac{ČPK}{Aktiva} = \frac{(R031-(R102+R116))}{R0001}$

Produktivita práce = $\frac{Tržby\ za\ výrobky\ a\ služby}{PEP} = \frac{V05}{PEP}$

Celková nákladovost = $\frac{Celkové\ náklady}{Výnosy} = \frac{V02+V08+V12+V17+V18+V27+V45+V}{V01+V05+V19+V20+V21+V26+V44}$

Provozní nákladovost = $\frac{Provozní\ náklady}{Výnosy} = \frac{V02+V08+V12+V17+V18+V27}{V01+V05+V19+V20+V21+V26+V44}$

Finanční nákladovost = $\frac{Finanční\ náklady}{Výnosy} = \frac{V45+V}{V01+V05+V19+V20+V21+V26+V44}$

Hustota skotu = $\frac{skot}{ha}$

Norma obsluhy = $\frac{skot}{pracovník}$

Další část je věnována bonitním a bankrotním modelům.

Jako první bude spočítán Gurčíkův index, který vyhodnotí, zda zkoumaný podnik patří mezi prosperující nebo neprosperující podniky. V případě ukazatele x_2 byl místo nerozděleného zisku dosazen součet fondů ze zisku a HV za běžné období, protože podnik XY žádný nerozdělený zisk na konci roku nevykazoval.

Gurčíkův index se počítá podle následující rovnice:

$G = 3{,}142 * x_1 + 2{,}226 * x_2 + 3{,}277\ x_3 + 3{,}149 * x_4 + 2{,}063 * x_5$

x_1 = nerozdělený zisk / aktiva

x_2 = výsledek hospodaření před zdaněním / aktiva

x_3 = výsledek hospodaření před zdanění / celkové výnosy

x_4 = provozní cash flow / aktiva

x_5 = zásoby / celkové výnosy

Výsledná hodnota výše zmíněné rovnice zařadí podnik do příslušné skupiny:

$G \geq 1{,}8$ prosperující podnik

$-0{,}6 < G > 1{,}8$ průměrný podnik

$G \leq -0{,}6$ neprosperující podnik (Gurčík, 2002)

Jako další bude spočítán Altmanův index (Z-score) – pomocí následující rovnice:

$Z = 0{,}717 * x_1 + 0{,}847 * x_2 + 3{,}107 * x_3 + 0{,}420 * x_4 + 0{,}998 * x_5$

kde:

x_1= čistý pracovní kapitál / aktiva celkem

x_2= nerozdělený zisk / aktiva celkem

x_3= EBIT / aktiva celkem

x_4= vlastní kapitál / cizí zdroje

x_5= výnosy (tržby) / aktiva celkem

Vzhledem ke skutečnosti, že družstvo na konci roku neeviduje žádný nerozdělený zisk, tak byl nerozdělený zisk vypočítán jako součet fondů ze zisku a HV za běžné období jako v předchozím modelu.

Podnik byl na základě výsledku zařazen do jedné ze skupin:

Z > 2,99 úspěšný podnik

1,81 < Z > 2,99 šedá zóna

Z < 1,81 podnik spějící k bankrotu. (Marinič, 2008)

Z oblasti bonitních modelů bude spočítán a následně vyhodnocen model finančního zdraví programu rozvoje venkova. Výpočet jednotlivých ukazatelů je podrobně popsán na webových stránkách Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). Model obsahuje 10 poměrových ukazatelů. Každý ukazatel může získat 0 až 3 body. Na základě počtu bodů je podnik zařazen do příslušně kategorie A až E.

Tabulka 4 - Finanční zdraví PRV bodové ohodnocení

Kategorie	**Počet bodů**	
A	(22 – 30 >	Splnění podmínek pro ZF
B	(14 – 22 >	
C	(9 – 14 >	
D	(6 – 9 >	Nesplnění podmínek pro ZF
E	< 0 – 6 >	

zdroj: SZIF, 2013

Mezipodnikové srovnání bude provedeno pomocí bodové metody v období mezi 2009–2018. Pomocí Saatyho metody budou třem vybraným ukazatelům přiřazeny váhy. Mezi vybrané ukazatele byla vybrána zadluženost, produktivita práce a ROE. Spolu s vybraným podnikem bude analyzováno 35 různých zemědělských podniků ze vzorku, jejichž charakteristika bude uvedena níže.

Výnosový typ ukazatele bude spočítán podle vzorce:

$$m_j = \frac{m_{ij} - m_{imax}}{m_{imax} - m_{imin}}$$

Nákladový typ ukazatele podle:

$$m_j = \frac{m_{imax} - m_{ij}}{m_{imax} - m_{imin}}$$

(Synek, Kopkáně, & Kubálková, 2009)

Předposlední část je věnována analýze živočišné výroby a rostlinné výrobě. V oblasti živočišné výroby bude porovnána roční produkce mléka a roční dojivost jedné dojnice s průměrem ze vzorku podniků. Vybrané pěstované plodiny budou porovnány opět s průměrem ze vzorku podniků. Ze vzorku byly vybrány takové podniky, které se nejvíce podobají podniku XY ve výši osevních ploch.

V poslední části bude detailní rozpracování provozních dotací, jejichž výše bude porovnána se vzorkem podniků vyjádřených na hektar půdy.

Tabulka 5 - Charakteristika vzorku podniků v letech 2009–2010

Rok	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
Počet podniků	28	24	21	18	16
Zemědělská půda v ha	1 283 (737)	1 363 (742)	1 275 (799)	1 217 (786)	1 254 (807)
Počet zaměstnanců	43 (34)	43 (33)	41 (35)	36 (33)	39 (35)
Aktiva v tis. Kč	77 596 (69 321)	100 788 (78 032)	87 893 (82 143)	92 406 (101 539)	102 966 (108 928)
Zásoby v tis. Kč	15 567 (14 435)	16 807 (14 126)	15 194 (15 306)	14 444 (16 545)	15 746 (20 176)
VK v tis. Kč	46 969 (37 788)	58 643 (43 183)	56 252 (43 494)	54 342 (48 181)	64 217 (57 372)
Cizí zdroje v tis. Kč	30 577 (38 465)	42 099 (41 044)	31 585 (43 131)	38 030 (56 111)	38 727 (53 897)
Tržby v tis. Kč	25 893 (23 834)	34 485 (31 614)	34 227 (34 980)	35 075 (36 991)	34 647 (37 798)
Celkové výnosy v tis. Kč	41 452 (31 079)	50 839 (37 024)	48 646 (41 029)	49 895 (43 698)	51 954 (49 417)
Krátkodobé závazky v tis. Kč	9 149 (10 982)	10 525 (9 677)	8 687 (9 172)	10 339 (10 886)	10 608 (11 381)
EBIT v tis. Kč	1 613 (2 696)	4 295 (4 111)	4 780 (6 652)	6 345 (8 160)	6007 (11 679)

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Vybrané charakteristiky vzorku budou rozděleny na 2 tabulky. V tabulce je u každého roku uveden počet podniků, které daný rok poskytly informace o svém hospodaření. V dalších řádcích je vždy uvedený průměr za celý rok a v závorce je směrodatná odchylka dané položky.

Tabulka 6 - Charakteristika vzorku podniků v letech 2014–2018

Rok	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Počet podniků	15	16	16	14	13
Zemědělská půda v ha	1 224 (845)	1 353 (944)	1 474 (932)	1 385 (980)	1 604 (981)
Počet zaměstnanců	38 (35)	44 (37)	46 (37)	44 (36)	48 (38)
Aktiva v tis. Kč	106 880 (116 895)	136 056 (135 705)	155 771 (144 254)	153 451 (155 044)	191 386 (116 895)
Zásoby v tis. Kč	18 756 (26 150)	22 899 (26 320)	25 274 (29 133)	26 878 (33 112)	29 638 (31 608)
VK v tis. Kč	69 017 (66 939)	82 135 (71 442)	89 949 (77 884)	88 830 (89 862)	119 519 (109 408)
Cizí zdroje v tis. Kč	37 805 (52 376)	53 898 (72 619)	65 760 (77 381)	64 581 (78 326)	71 782 (79 561)
Tržby v tis. Kč	38 316 (39 659)	45 426 (48 083)	45 330 (46 142)	53 425 (53 891)	63 999 (61 919)
Celkové výnosy tis. Kč	56 592 (52 470)	66 388 (65 091)	70 199 (64 187)	75 904 (72 843)	90 906 (80 830)
Krátkodobé závazky v tis. Kč	10 251 (10 917)	16 679 (24 325)	17 243 (23 249)	20 991 (34 006)	22 933 (33 520)
EBIT v tis. Kč	8 021 (12 087)	6 054 (8 650)	6 245 (7 088)	6 997 (12 535)	9 155 (11 517)

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Charakteristika podniku XY

Tabulka 7 - Charakteristika podniku XY v letech 2009–2013

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Zemědělská půda v ha	1 554	1 554	1 508	1 500	1 501
Počet zaměstnanců	70	63	61	63	64
Aktiva v tis. Kč	127 588	130 872	147 131	161 796	160 168
Zásoby v tis. Kč	29 811	26 873	28 302	25 764	21 752
VK v tis. Kč	91 350	92 811	94 971	97 334	100 953
Cizí zdroje v tis. Kč	36 221	38 046	52 147	64 453	59 215
Tržby v tis. Kč	49 367	57 312	64 077	77 420	87 027
Celkové výnosy v tis. Kč	66 969	72 583	78 881	92 172	104 288
Krátkodobé závazky v tis. Kč	4 911	12 462	14 604	13 134	14 257
EBIT v tis. Kč	1 645	3 247	4 915	5 840	7 337

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Tabulka 8 - Charakteristika podniku XY v letech 2014–2018

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Zemědělská půda v ha	1 499	1 494	1 485	1 477	1 475
Počet zaměstnanců	64	64	62	61	63
Aktiva v tis. Kč	164 382	166 827	171 401	188 967	183 907
Zásoby v tis. Kč	23 178	23 426	25 855	25 588	26 171
VK v tis. Kč	107 908	112 173	114 195	123 021	129 977
Cizí zdroje v tis. Kč	56 474	54 654	57 179	65 919	53 904
Tržby v tis. Kč	87 122	76 942	65 097	79 663	84 787
Celkové výnosy v tis. Kč	110 147	99 696	89 072	102 735	109 829
Krátkodobé závazky v tis. Kč	15 729	12 562	13 921	22 992	20 037
EBIT v tis. Kč	11 485	8 034	4 387	12 828	11 126

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

5. Praktická část

Družstvo, které poskytnulo své výkazy k této diplomové práci, si nepřeje být zmiňováno, proto bude uvedeno jako družstvo XY.

Družstvo XY bylo založeno v roce 1993. Nachází se na přelomu kraje Jihočeského a Vysočiny. Průměrná nadmořská výška v této lokalitě je 600 metrů. Hospodaří v katastru 6 obcí a celkem spravuje 1500 ha.

Převážná část živočišné výroby je zaměřena na chov skotu a s tím spojenou produkci mléka. Stádo tvoří bezmála 800 ks dojnic.
Co se týká rostlinné výroby, tak více než 50 % orné půdy družstvo využívá k produkci obilovin a krmných plodin. Dále družstvo pěstuje brambory, řepku ozimou a potravinářské žito. Brambory pěstuje převážně sadbové, konzumní se pěstují zhruba jen na ploše 65 ha, které jsou především pro zaměstnance ve formě tzn. naturálií a taky na drobný prodej.

V podniku je zaměstnáno 63 lidí. V rostlinné výrobě pracuje 14 lidí, v živočišné 26, v dílnách 7 a zbytek zaměstnanců pracuje na technickém a ekonomickém oddělení. Podnik disponuje bezmála 30 traktory, 2 samochodnými krmnými vozy, JCB manipulátorem, nákladním automobilem Renault a řezačkou Class. Vozový park pro zaměstnance čítá 8 osobních aut různých značek. Družstvo je rozděleno na dvě farmy, které od sebe sídlí 4 km.

5.1. Analýza poměrových ukazatelů

5.1.1 Ukazatele aktivity

Analyzovány v této části byly ukazatele rychlost obratu aktiv, rychlost obratu stálých aktiv, rychlost obratu zásob, doba pohledávek z obchodního styku, doba obratu závazků z obchodního styku.

Rychlost obratu aktiv

Graf 3 - Rychlost obratu aktiv

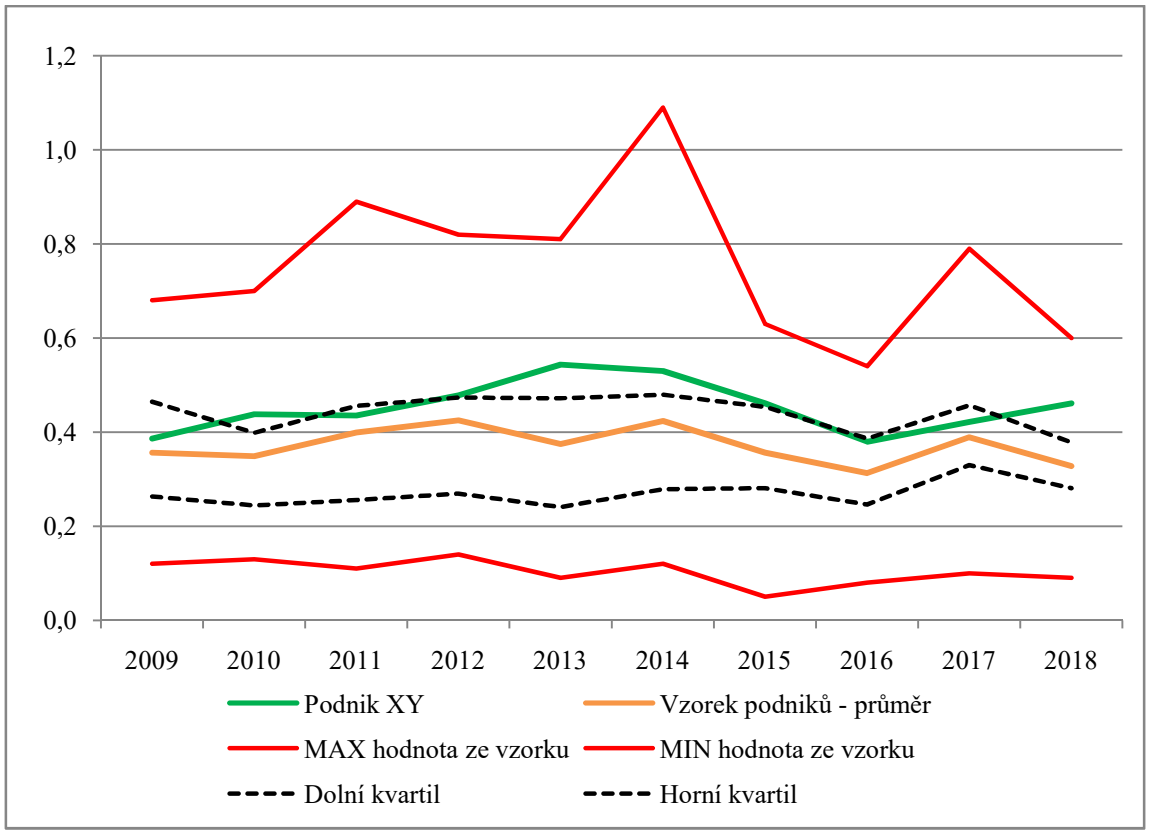

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Z grafu č. 3 vyplývá, že vývoj rychlosti obratu je velmi proměnlivý. Mezi lety 2009 a 2013 docházelo k neustálému růstu. Nejvyšší hodnota byla v roce 2013, kdy výše aktiv byla ve srovnání s rokem 2009 vyšší o 32 mil. Kč a tržby za daný rok také vzrostly. Po roce 2013 došlo k poklesu, nejnižší hodnota byla naměřena v roce 2016, kdy výše aktiv dosahovala o 10 mil Kč více než v roce 2013, ale tržby ve stejném roce klesly o 22 mil. Kč., a to zapříčinilo propad na hodnotu 0,37, která byla doposud nejhorší ve sledovaném období. Od roku 2016 došlo k mírnému růstu. Na grafu jsou znázorněny maximální a minimální hodnoty podniků ze vzorku. V roce 2014 jeden z podniků dosáhl hodnoty 1,09, která byla zapříčiněna výší tržeb, které byly 16,8 mil. Kč a výší aktiv

15,5 mil. Kč. Naopak nejnižší minimální hodnota byla naměřena v roce 2015, kdy činila pouze 0,05. Dále je na grafu znázorněn dolní a horní kvartil. Výsledná hodnota podniku v letech 2012–2014převyšovala horní kvartil.

Rychlost obratu stálých aktiv

Tento ukazatel se zabývá efektivností využívání strojů, zařízení, budov, dopravních automobilů a jiného dlouhodobého majetku. Nízká hodnota signalizuje malé využití výrobní kapacity.

Graf 4 - Rychlost obratu stálých aktiv

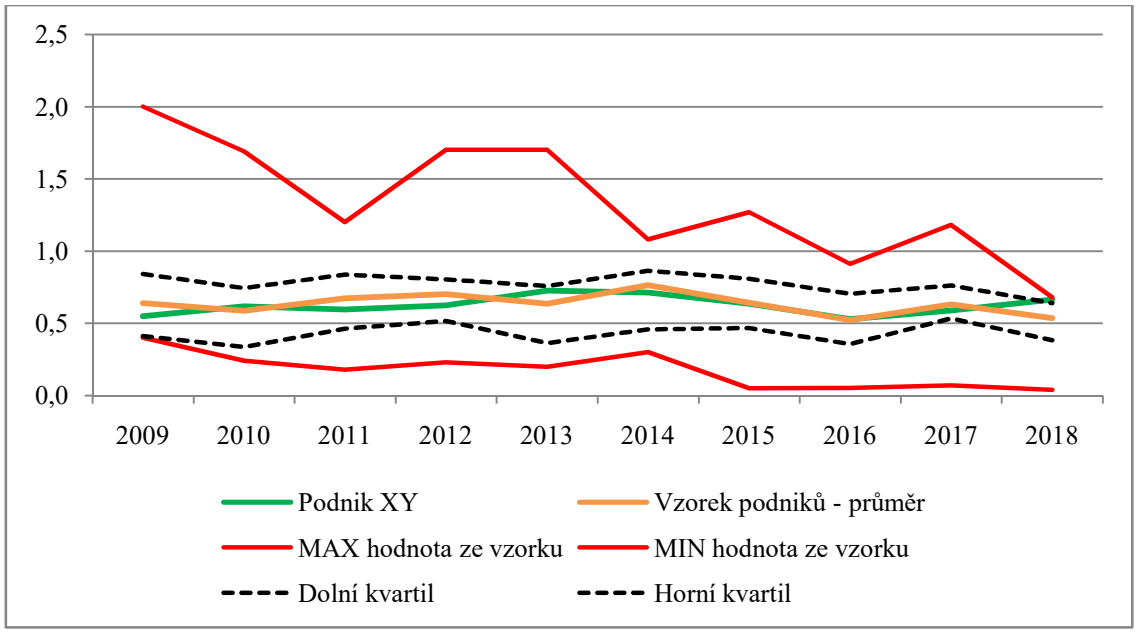

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Vývoj grafu č. 4měl z počátku rostoucí trend, který v roce 2013 začal být naopak klesající, od roku 2016 byl opět rostoucí. Nejnižší hodna byla v roce 2009 a to 0,54 - tržby v tento rok činily bezmála 50 mil Kč., stálá aktiva byla ve výši 90 mil Kč. Následující čtyři roky docházelo k neustálému růstu sledované hodnoty. V roce 2013 byla opět hodnota nejvyšší jako v předchozím grafu. Hodnota stálých aktiv oproti roku 2009 vzrostla o 34 %. V roce 2016 byla naměřena opět jedna z nejnižších hodnot ve sledovaném období, která byla zapříčiněna poklesem tržeb o 25 % oproti roku 2013. Následující roky došlo k opětovnému mírnému růstu. V porovnání se vzorkem podniků došlo podobnému vývoji ukazatele. Nejvyšší maximální hodnota 2,1 tohoto ukazatele u jednoho z podniků, byla analyzována v roce 2009, kdy podnik vlastnil stálá aktiva ve výši 7,3 mil. Kč a tržby měl 3,2 mil. Kč. Nejnižší minimální hodnota 0,04 byla naměřena

podniku v roce 2018, přičemž jeho hodnota stálých aktiv byla bezmála 117 mil. Kč a tržby pouze 6,6 mil. Kč.

Rychlost obratu zásob

Graf 5 - Rychlost obratu zásob

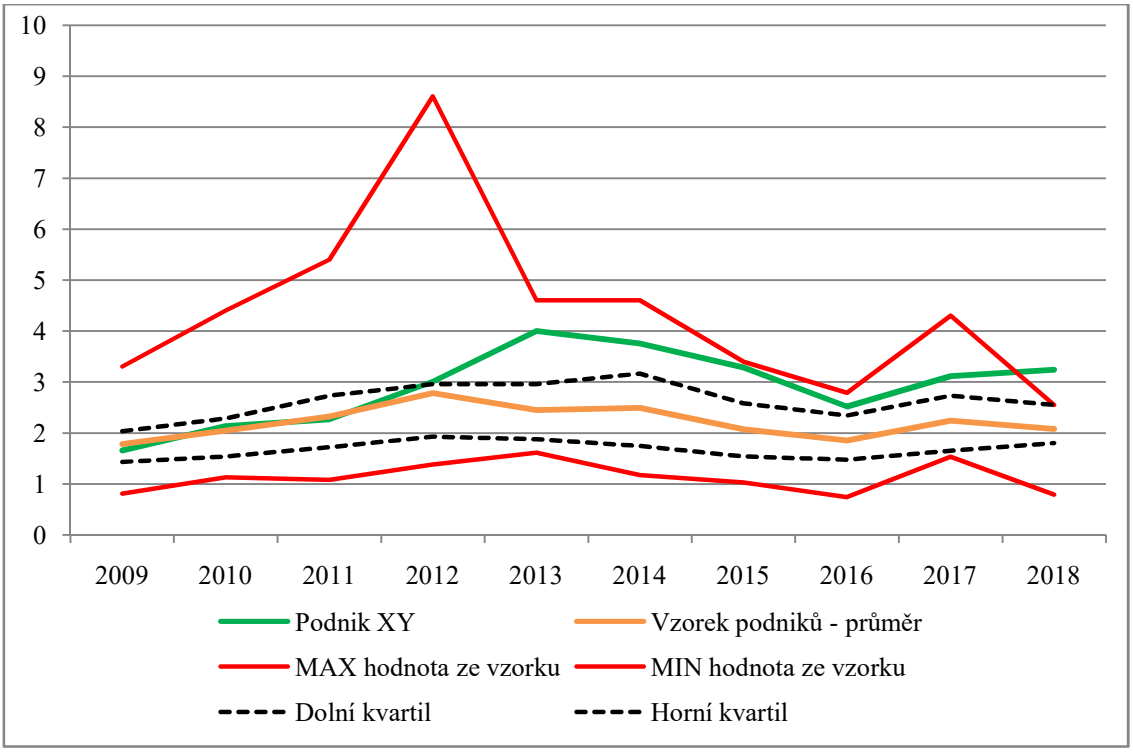

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Hodnoty podniku XY se ve sledovaném období pohybovaly od 1,6 do 4. Nejvyšší zjištěná hodnota byla v roce 2013, zásoby byly ve výši bezmála 22 mil Kč a tržby 87 mil. Kč. Po roce 2013 došlo meziročně k mírnému poklesu na hodnotu 2,5, která byla zjištěna v roce 2016. Tato nižší hodnota byla jako v předchozích ukazatelích způsobena poklesem tržeb o 33 %, zásoby byly naopak o 3 mil vyšší než v roce 2013. Od roku 2016 došlo k růstu samotné hodnoty. Křivka vzorku podniků od roku 2009 do 2012 téměř kopírovala křivku podniku XY, poté došlo k mírnému nárůstu hodnoty zkoumaného podniku, přičemž trend vzorku podniků zůstal s malými výjimkami konstantní. V roce 2012 jeden z podniků dotáhl hodnoty 8,6. Extrémní hodnoty podnik nabyl v důsledku menších zásob ve výši 2,9 mil. Kč, a naopak vyšších tržeb. Nejnižší minimální hodnoty dosáhl jeden z podniků v roce 2016. Výše zásob byla pouze o 26 % vyšší než hodnota tržeb. Křivka podniku XY od roku 2012 je vyšší než horní kvartil. Tato skutečnost souvisí s pořízením nového kravína. Podnik XY začal chovat vyšší počet skotu, což zapříčinilo vyšší hodnotu u materiálu i zásob samotných.

Doba obratu pohledávek z obchodních vztahů.

Graf 6 - Doba obratu pohledávek z obchodního styku ve dnech

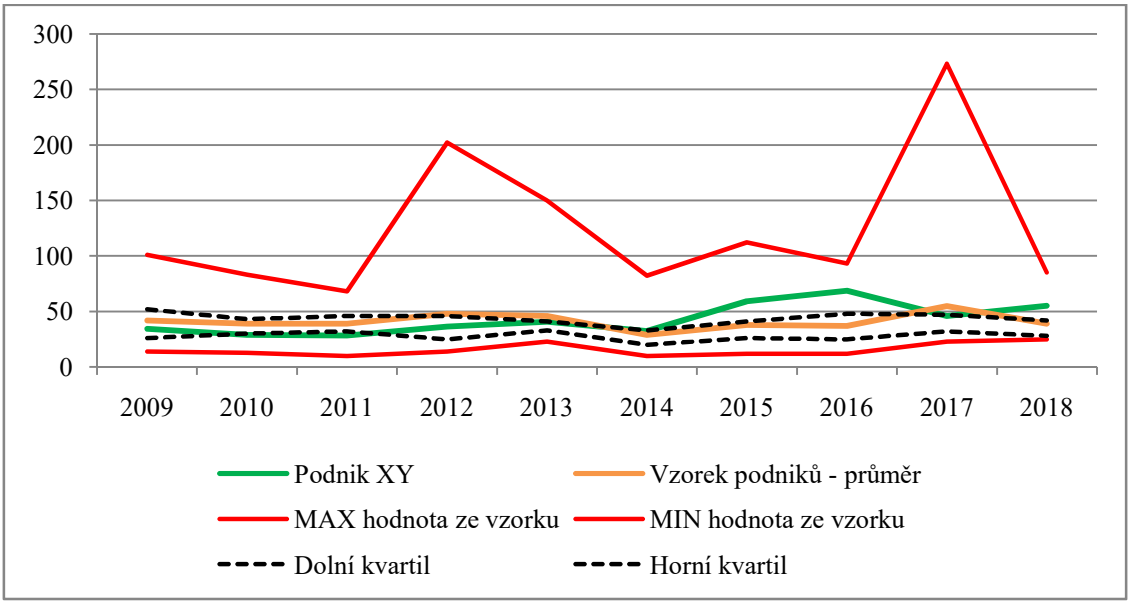

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Hodnoty ukazatele ve sledovaném období se pochybovaly od 28 dní do 68 dní. Od roku 2009 do roku 2014 se ukazatel pohyboval okolo 35 dní. V roce 2016 ukazatel byl ve výši 68 dnů, ve srovnání s rokem 2009 pohledávky byly tři krát vyšší než v roce 2009 a denní tržby vzrostly o 49 tis. Kč. Podnik XY v průměru za celých 10 let čekal na úhradu od svých odběratelů 43 dní. Křivka průměru ze vzorku podniků byla značně ovlivněna extrémními výsledky v daných letech. Nejdelší doba obratu pohledávek 273 dní byla zjištěna u podniku, který evidoval pohledávky za svými odběrateli výši 4,6 mil. Kč a denní tržby pouze 17 tisíc. Kč. Naopak nejnižší hodnota ukazatele 10 dní byla vypočítána u podniku, jehož denní tržby byly 67 tis. Kč a pohledávky za odběrateli pouze 657 tis. Kč. Křivka podniku XY se v roce 2014 dostala nad horní kvartil. Došlo k poklesu denních tržeb a s tím souvisejících pohledávek za odběrateli.

Doba obratu závazků z obchodního styku

Graf 7 - Doba obratu závazků z obchodního styku ve dnech

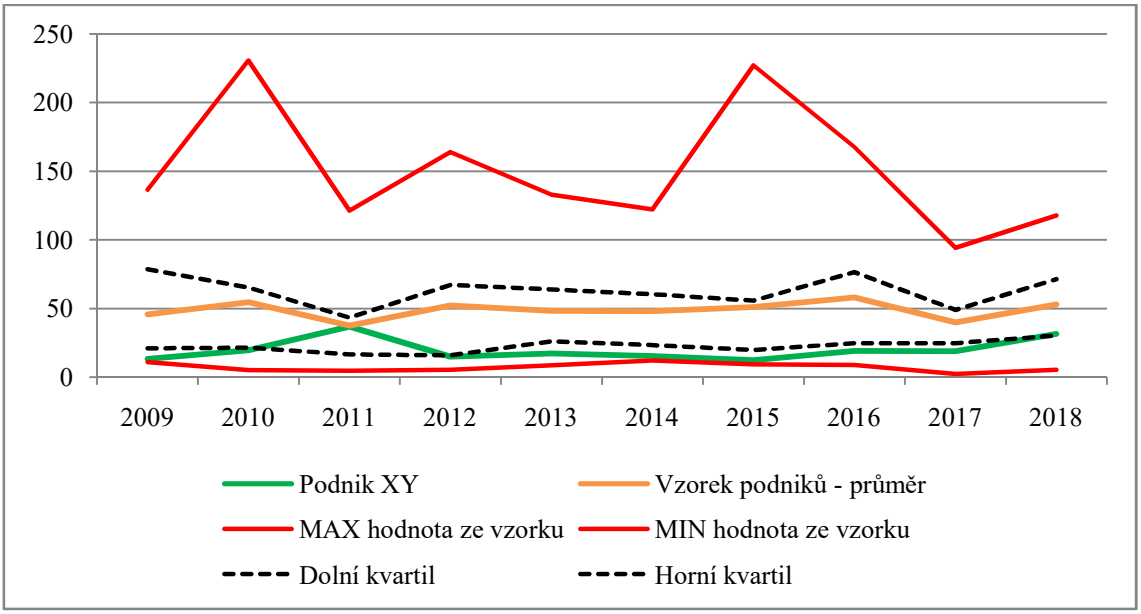

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Trend křivky podniku XY byl velmi kolísavý. Doba splacení závazků se pohybovala od 12 po 36 dnů. Nejdelší doba splatnosti byla zjištěna v roce 2011. Podnik evidoval závazky ve výši 6,4 mil. Kč a denní tržby ve výši 175 tis. Kč. Závazky vůči dodavatelům oproti roku 2010 vzrostly téměř o 100 %. Naopak nejkratší doba splatnosti dodavatelům byla analyzována v roce 2015. Tento rok podnik vykazoval závazky vůči dodavatelům ve výši 2,6 mil. Kč, což byl druhý nejnižší výsledek ve sledovaném období a denní tržby ve výši 211 tisíc. Kč. Průměrná doba splatnosti v celém sledovaném období je 20 dní. Maximální hodnota ukazatele podniku ze vzorku byla zjištěna v roce 2010. Tento podnik vykazoval závazky ve výši 11,9 mil. Kč a denní tržby pouze 51,6 tis. Kč, proto ukazatel dosáhl hodnoty 230 dní. Naopak nejnižší doba obratu závazků byla analyzována u podniku, který měl ke svým dodavatelům závazky ve výši 37 tis. Kč a jeho denní tržby činily 17 tis. Kč. Průměrná doba obratu závazků z vzorku podniku byla 49 dní.

5.1.2 Ukazatele likvidity

Tato část bude věnována analýze ukazatelů běžné, pohotové, okamžité likviditě a čistému pracovnímu kapitálu. Likvidita znamená schopnost dostát svým závazkům.

Běžná likvidita

Graf 8 - Běžná likvidita

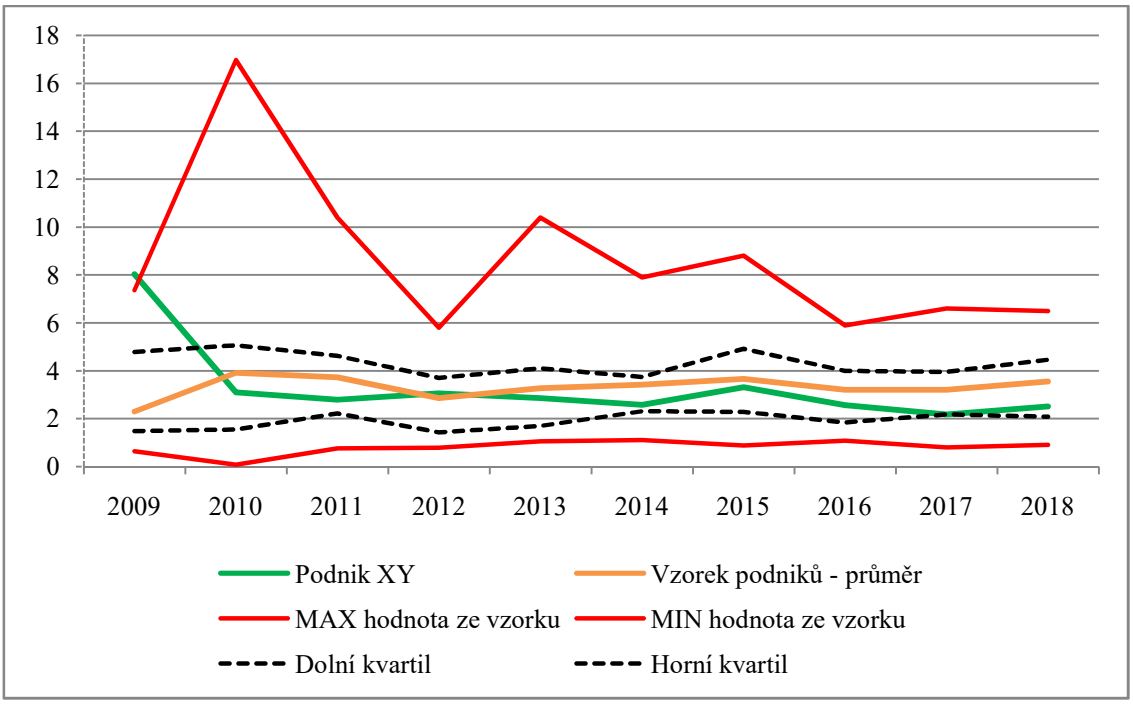

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Kromě prvního zkoumaného roku graf č. 8 vykazuje téměř konstantní trend. Nejvyšší likvidita byla v roce 2009. Takto vysoký výsledek byl v důsledku výše krátkodobých závazků, které byly bezmála 5 mil. Kč, ve srovnání s rokem následujícím se závazky zvýšily o 7 mil. Kč. Naopak nejnižší likvidita podniku byla v roce 2017 a to 2,2. Krátkodobé závazky v tomto roce dosahovaly hodnoty 23 mil Kč a tržby oběžná aktiva bezmála 50 mil Kč. Optimální hodnoty se pohybují v rozmezí 1,8 – 2,5. Likvidita zkoumaného podniku se pohybuje v rozmezí 2,2 do 3,6 s výjimkou roku 2009. Průměrná likvidita vzorku se pohybovala okolo hodnoty 3,5 a vyšší. Nejvyšší hodnota 16,9 byla u jednoho z podniků zjištěna v roce 2009. Tento podnik vlastnil oběžná aktiva ve výši 47,5 mil. Kč, ale krátkodobé závazky vykazoval pouze ve výši 2,8 mil. Kč. Naopak nejnižší zjištěný výsledek nedosahoval ani hodnoty jedna. Nad hranici horního kvartilu se podnik XY dostal pouze v roce 2009. Tato skutečnost byla zapříčiněna tím, že podnik v roce 2009 neměl žádné krátkodobé úvěry, od tohoto roku už podnik vykazoval krátkodobé úvěry, proto už nedošlo k výraznému výkyvu oproti průměru.

Pohotová likvidita

Graf 9 - Pohotová likvidita

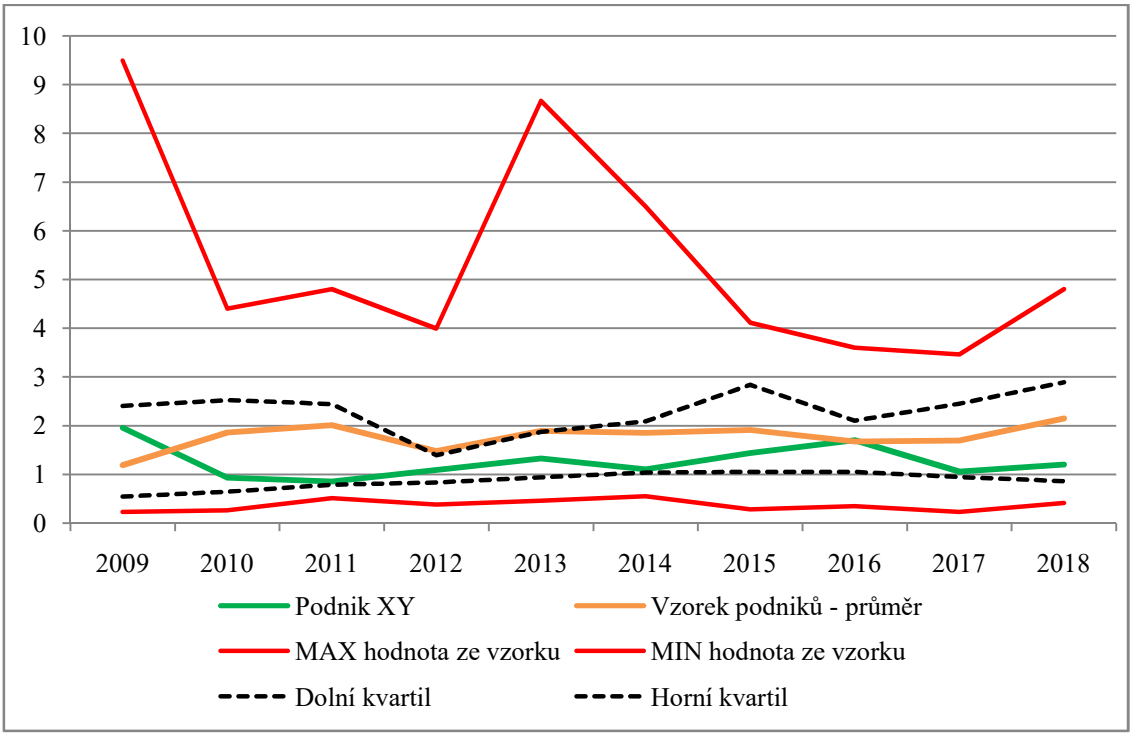

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Z grafu č. 9 je patrné, že ukazatel pohotové likvidy se u družstva pohyboval 0,9 do 1,9. Nejvyšší hodnota byla opět v roce 2009 jako v předchozím případě. Značný vliv na výsledek měl nízký stav krátkodobých závazků. Nejnižší hodnoty likvidity družstvo dosáhlo v roce 2011. Stav krátkodobých závazků oproti roku 2010 činil o 10 mil Kč. více a došlo i k nárůstu zásob a oběžných aktiv. Za optimální hodnoty se považují ty, které jsou v rozmezí od 1 do 1,5. Družstvo se kromě roku 2009 a 2016 pohybovalo v doporučeném rozmezí. Likvidita vzorku podniků se ve velké míře pohybovala nad rozmezím optimálních hodnot. Od roku 2012 do roku 2014 křivka průměru podniků téměř kopíruje křivku horního kvartilu. Tento vývoj zobrazuje skutečnost, jak extrémní hodnoty jednotlivých podniků ovlivnily křivku průměru celého vzorku. Hodnoty 9,5 dosáhl jeden z podniků v roce 2009. Podnik měl hodnotu čitatele 3,8 mil. Kč a krátkodobé závazky vykazoval ve výši 406 tisíc. Kč. Nejnižší výsledek 0,23 byl změřen v roce 2017. Čitatel byl ve výši 36 mil. Kč, ale krátkodobé závazky podnik měl ve výši 154 mil. Kč.

Okamžitá likvidita

Graf 10 - Okamžitá likvidita

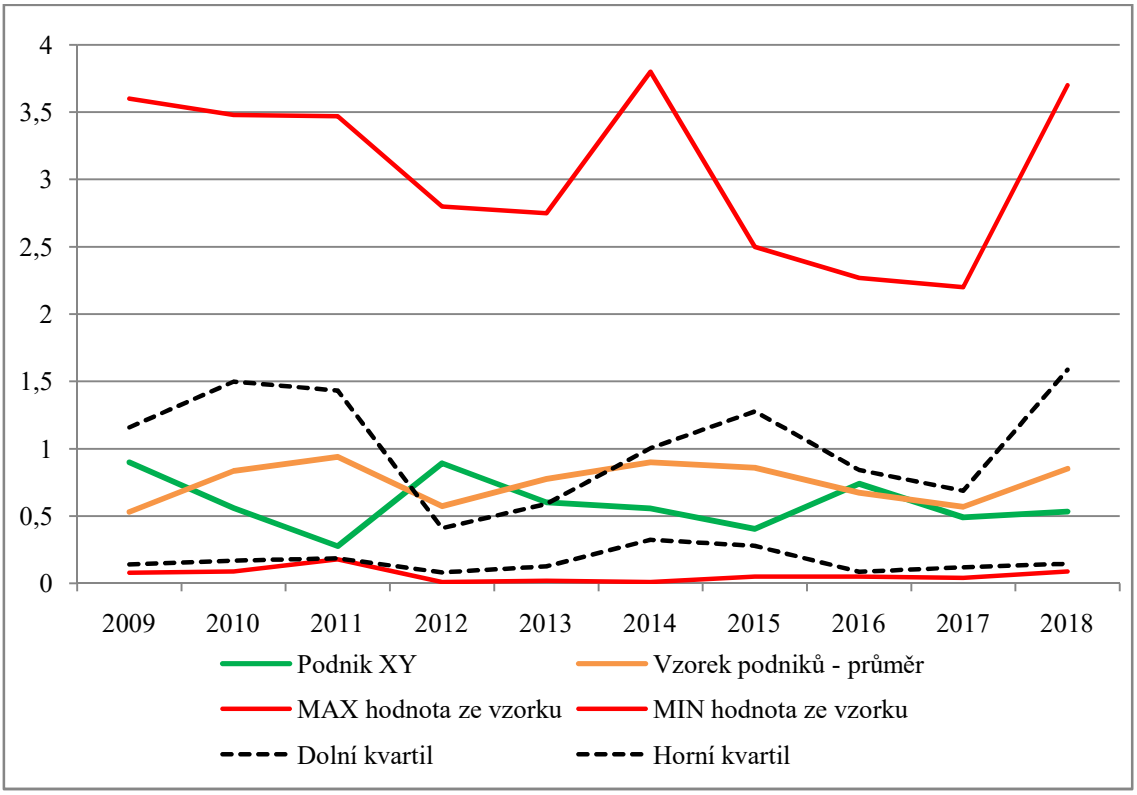

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Graf č. 10 vypovídá o tom, že u tohoto ukazatele docházelo ke značným výkyvům. Likvidita družstva se pohybovala od 0,3 do 0,9. Nejvyšší likvidita, téměř totožné číslo, bylo v letech 2009 a 2012. V obou letech došlo téměř ke stejnému stavu krátkodobých závazků a krátkodobého finančního majetku, tedy peněz v pokladně a na bankovních účtech. Naopak nejnižší likvidita byla analyzována v roce 2011. Krátkodobé závazky v tomto roce činily 14,6 mil. Kč a krátkodobý finanční majetek byl ve výši 4 mil. Kč. Jako optimální hodnoty okamžité likvidity jsou považovány výsledky od 0,2 do 0,5. Družstvo doporučených hodnot dosahuje pouze ve čtyřech letech, v ostatních případech se pohybovalo mírně nad doporučenými hodnotami, kromě roků, kdy se likvidita blížila číslu jedna. Likvidita vzorku podniků byla ve srovnání s družstvem o něco vyšší. V letech 2012 a 2013 křivka průměru podniků byla vyšší než horní kvartil. Tento stav byl následkem více zjištěných extrémů v daném roce, na jejichž základě průměr stoupl. Nejvyšší extrémní hodnota 3,8 byla analyzována v roce 2014. Podnik s touto hodnotou vykazoval krátkodobý finanční majetek ve výši 11,6 mil. Kč oproti 3 mil. Kč v krátkodobých závazcích. Naopak podnik s nejnižší zjištěnou hodnotou 0,005, byl ana-

lyzován v roce 2012. Tento podnik evidoval krátkodobý finanční majetek pouze ve výši 172 tis. Kč oproti vysokým krátkodobým závazkům. Křivka podniku XY v roce 2012 a 2013 byl výš než horní kvartil vzorku podniků. Tento stav byl zapříčiněn poklesem závazků z obchodních vztahů až o polovinu ve srovnání s rokem 2011.

Čistý pracovní kapitál

Graf 11 - Čistý pracovní kapitál v Kč

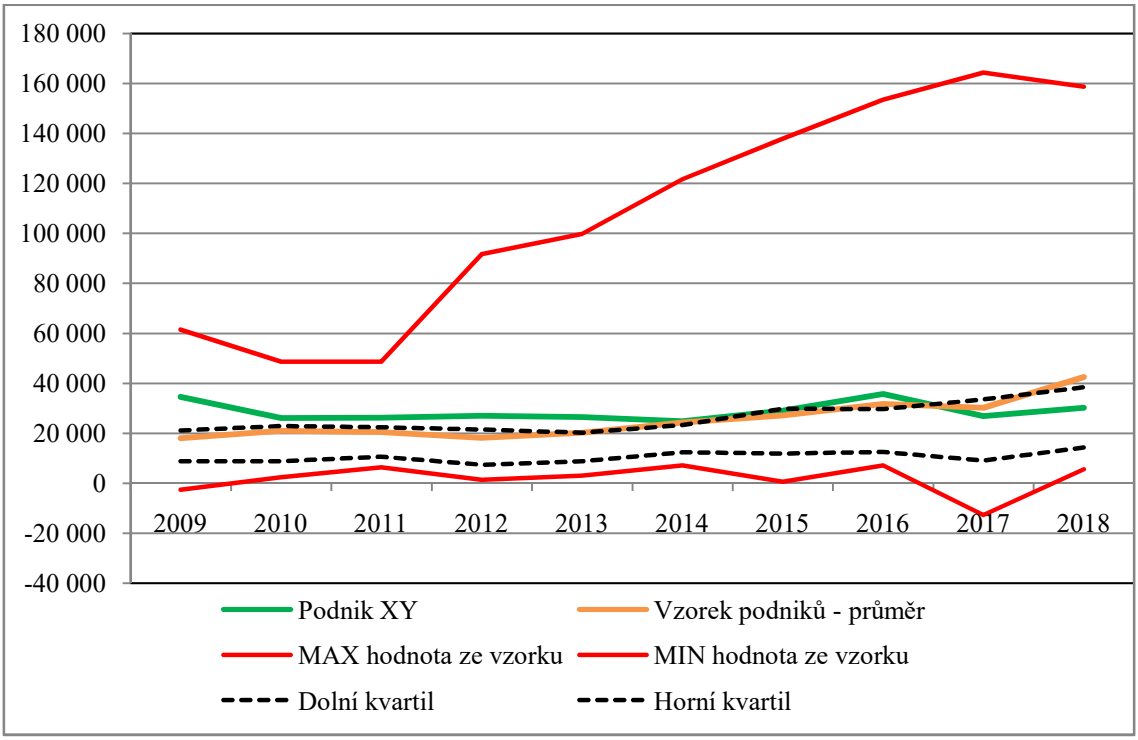

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Graf č. 11 zachycuje vývoj čistého pracovního kapitálu, tedy rozdílu oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Křivka podniku XY byla téměř konstantní. Průměrná hodnota ČPK družstva byla okolo 28 tisíc. Kč. Nejnižší hodnota ČPK u družstva byla vypočtena v roce 2014. Družstvo v daném roce mělo oběžná aktiva ve výši 40,5 mil. Kč a krátkodobé závazky 15,7 mil. Kč. Nejvyšší hodnota ČPK u podniku XY byla zjištěna v roce 2016, kdy činila 35,4 tis. Kč. Družstvo vykazovala oběžná aktiva o 9 mil. Kč vyšší a krátkodobé závazky naopak o 2 mil. Kč nižší než v roce 2014. Průměr vzorku podniků téměř kopíruje horní kvartil. Opět je to následkem vysokých extrémů v jednotlivých letech. Nejvyšší maximální hodnota ČPK 164,3 mil. Kč byla zjištěna v roce 2017. Podnik vykazoval extrémně vysoká oběžná aktiva ve výši 207,5 mil. Kč oproti 43 mil. Kč v krátkodobých závazcích. Nejnižší hodnota u jednoho z podniků se dostala až do mi-

nusových čísel. Konkrétně na hodnotu mínus 12,7 mil. Kč. V tomto případě lze mluvit o tzv.“nekrytém dluhu“.

Čistý pracovní kapitál vyjádřený na aktiva

Graf 12 - ČPK/A v %

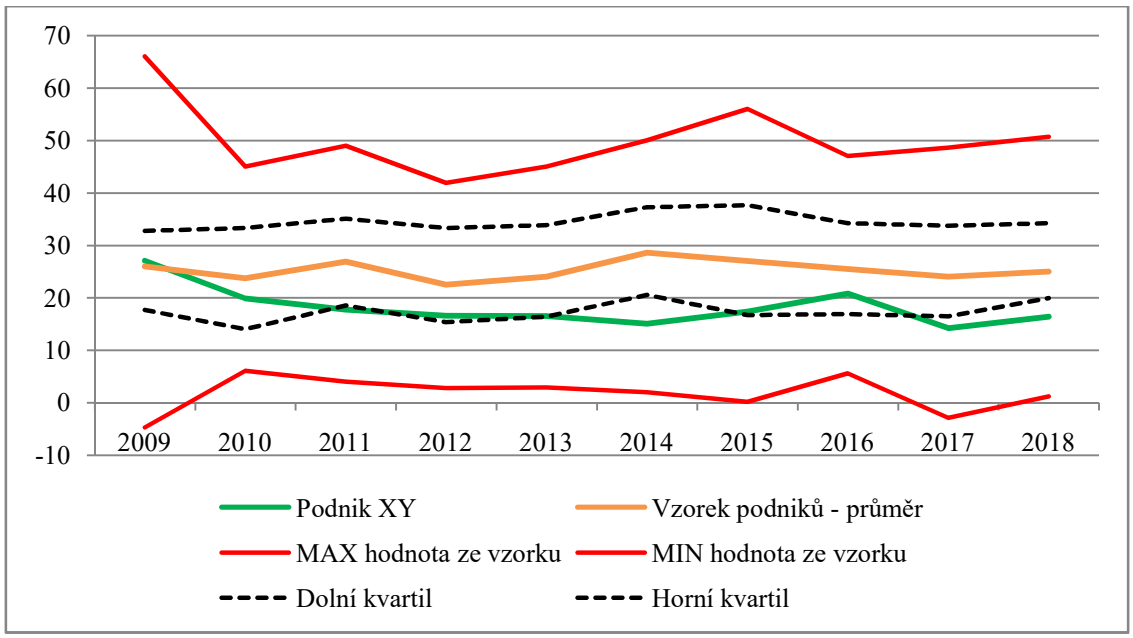

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Graf č. 12 se zabývá podílem ukazatelů ČPK a aktiv. Křivka podniku XY nabývá hodnot 14 – 27 %. Nejvyšší hodnota 27 % toho ukazatele u sledovaného podniku byla zjištěna v roce 2009. Výše ČPK byla 34,5 mil. Kč a aktiva ve výši 128 mil. Kč. Naopak nejnižší hodnoty 14 %, podnik XY dosáhl v roce 2017. Průměrný podíl ze vzorku podniků byl 25 %. Maximální hodnota ze vzorku podniku byla 66 %. Podnik s tímto výsledkem vykazoval ČPK ve výši 61 mil. Kč a aktiva ve výši 88 mil. Kč. Takto vysoký podíl vykazuje nižší hospodárnost. Rozdíl mezi maximální a minimální hodnotou dosáhl 70 %. Jeden podnik v roce 2009 vykazoval záporný podíl těchto dvou ukazatelů. Ve třech letech se křivka podniku XY dostala pod hranici dolního kvartilu.

5.1.3 Ukazatele rentability

Tato část se věnuje rentabilitě aktiv (ROA), rentabilitě vlastního kapitálu (ROE) a rentabilitě tržeb (ROS). Rentabilita tržeb byla vypočítána dvěma způsoby, první analýza je počítána s tržbami včetně provozních dotací a druhá bez vlivu dotací.

Rentabilita aktiv (ROA)

Graf 13 - Rentabilita aktiv v %

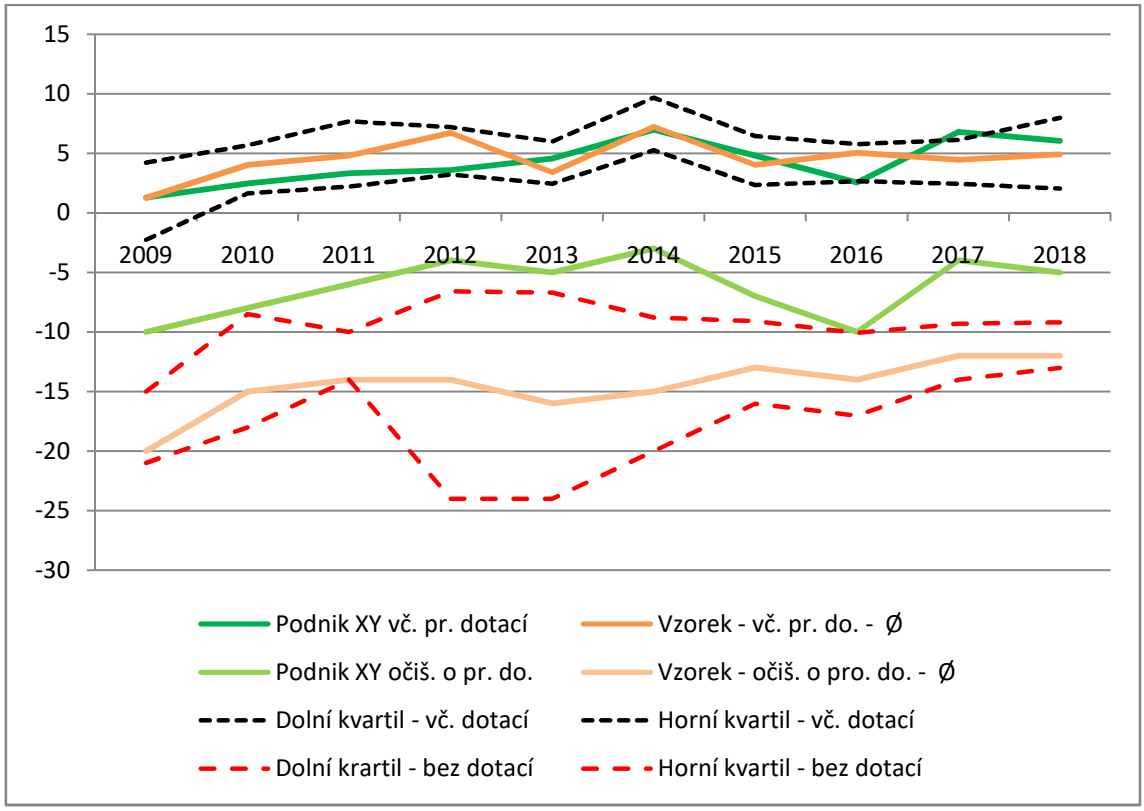

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Z grafu č. 13 je možné vidět, že ve sledovaném období docházelo poměrně k velkým změnám. Tyto změny byly zapříčiněny výší celkových aktiv, která se neustále zvyšovala. V případě zisku došlo k růstu pouze do roku 2014 a následující dva roky došlo k nižším hodnotám. Poté se hodnota rentability opět začala zvyšovat. Nejnižší hodnota byla naměřena v roce 2009, kdy aktiva byla ve výši 128 mil. Kč a EBIT ve výši 1,6 mil. Kč. Naopak nejvyšší hodnota byla naměřena v roce 2014, kdy aktiva v porovnání s prvním rokem vzrostla o 36 mil. Kč a EBIT o 9,9 mil. Kč. V roce 2016 nastal velký propad, který byl zapříčiněn poklesem zisku na 4,4 mil Kč. Rentabilita aktiv v případě vzorku podniků vykazovala velmi nestabilní trend. Hodnoty se pohybovaly od 1,3 do 7,2 %. U tohoto grafu nebyly znázorněny maximální a minimální hodnoty z důvodu zachování přehlednosti grafu. V roce 2016 hodnota podniku XY klesla až na hranici dolního kvartilu následkem poklesu EBITu. V případě křivky podniku XY, která byla očištěna o provozní dotace, se ve sledovaném období pohybovala vždy nad hranicí horního kvartilu.

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)

Graf 14 - Rentabilita vlastního kapitálu v %

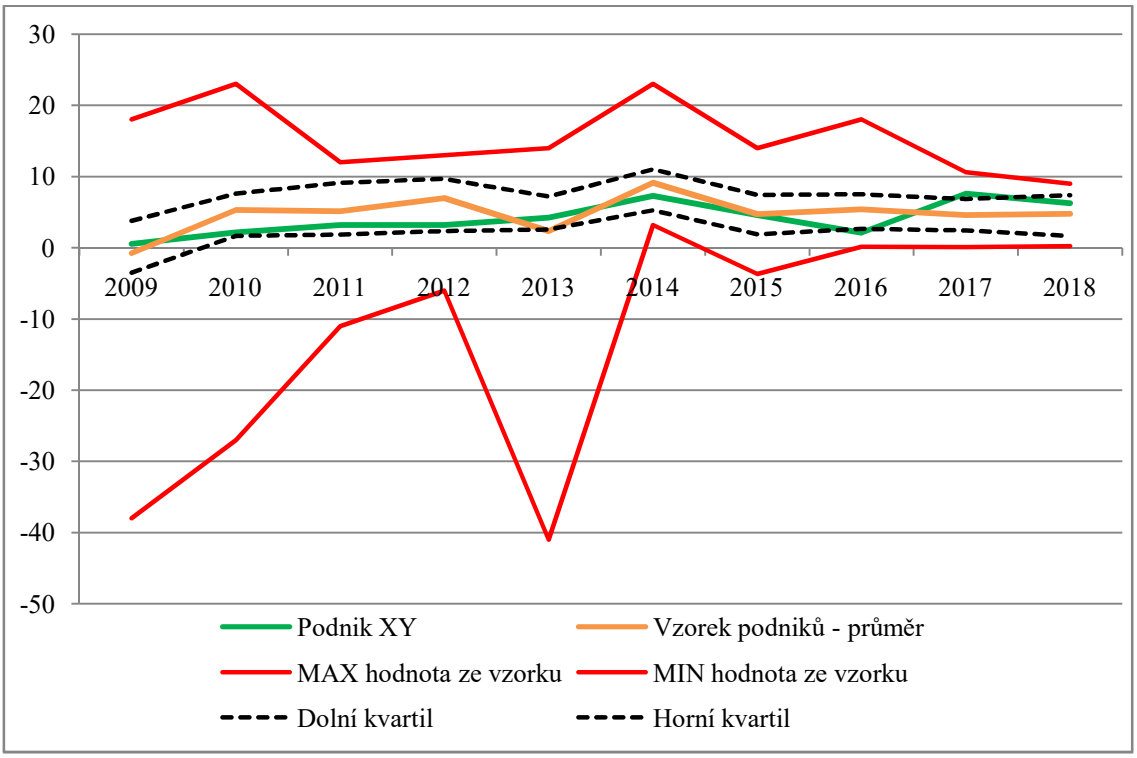

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Vývoj grafu u družstva se velmi podobá vývoji u rentability aktiv. Naměřené hodnoty se ve zkoumaném období pohybovaly od 0,5 do 7,6 %. Nejnižší hodnota rentability byla v roce 2009. Výše zisku po zdanění a úrocích činila pouze 0,5 mil. Kč, přičemž tato hodnota zisku byla v celém sledovaném období nejnižší. Naproti tomu vlastní kapitál v roce 2009 dosahoval výše 93 mil. Kč. Následující čtyři roky docházelo k neustálému růstu ROE. Zlom nastal v roce 2014, kdy hodnota ukazatele byla 7,3 % a následující dva roky klesla až na hodnotu 2,1 %. Tento vývoj byl následkem poklesu zisku o 57 % v roce 2014 oproti roku 2016. Vlastní kapitál se v této době pohyboval okolo 165 mil. Kč. Nejvyšší rentabilita byla zjištěna v roce 2017. Zisk činil bezmála 9,4 mil. Kč a výše vlastního kapitálu dosahovala 124 mil. Kč. Téměř polovinu vlastního kapitálu představovala položka rezervních fondů. Vývoj křivky ROE v případě vzorku podniků byl opět velmi kolísavý, především díky vysokým extrémům, které jednotlivé podniky v daných letech dosahovaly. Maximální hodnota ROE 23 % byla naměřena u dvou podniků v roce 2010 a 2014. Jeden z podniků vykazoval EAT ve výši 11,4 mil. Kč a vlastní kapitál ve výši 47,7 mil. Kč a druhý měl EAT ve výši 9,4 mil. Kč a vlastní kapitál ve výši 40,5 mil. Kč. Naopak jeden z podniků dosáhl v roce 2013 hodnoty - 41 %. Tento vý-

sledek byl následkem ztráty podniku, kterou daný rok podnik vykazoval a výši vlastního kapitálu v částce 6,5 mil. Kč.

Rentabilita tržeb (ROS)

Graf 15 - Rentabilita tržeb v %

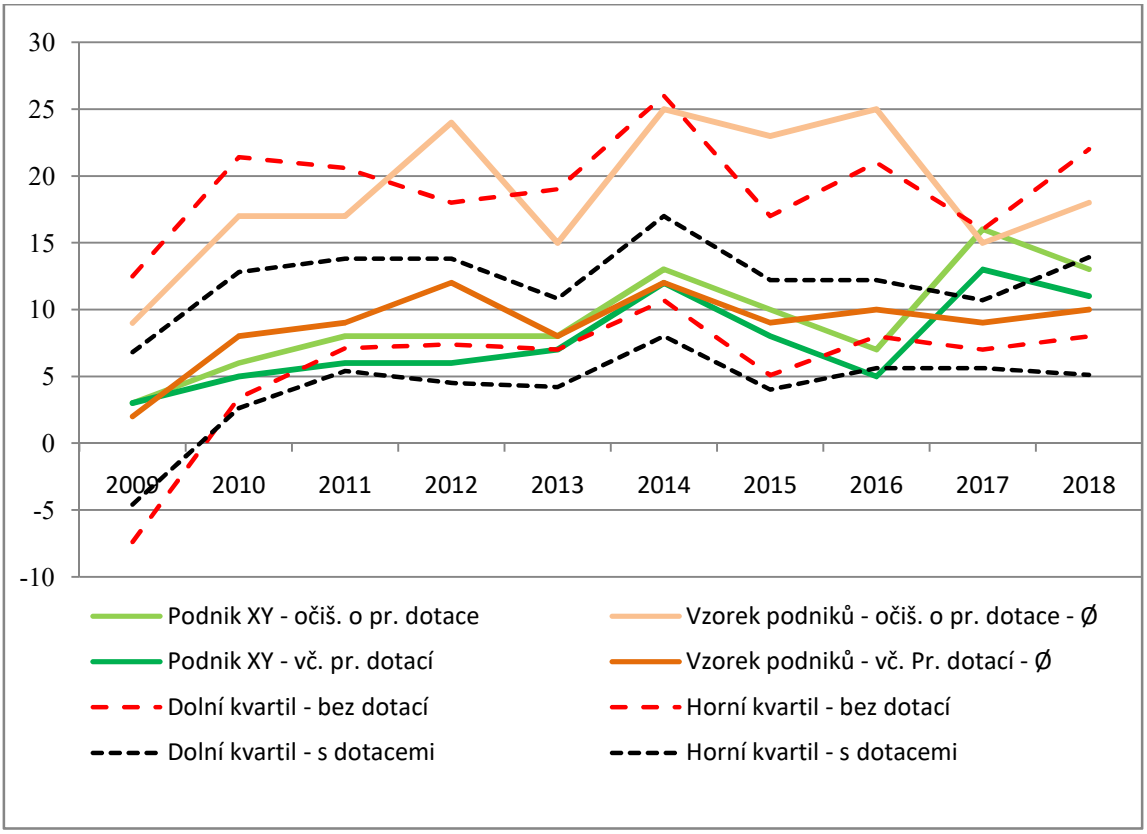

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Hodnoty družstva, v případě celkových tržeb včetně provozních dotací dosahovaly výsledků od 2,6 po 13 %. Nejnižší hodnota byla v roce 2009, kdy tržby dosahovaly výše 63 mil. Kč, ale EBIT byl pouze 1,6 mil. Kč. Od tohoto roku došlo následující čtyři období k růstu hodnoty, a to především díky zvyšujícímu se zisku. Nejvyšší ROS vyšla v roce 2017 a to 13 %. Hlavní podíl na tomto výsledku měl vysoký zisk, a to ve výši 13 mil. Kč. Druhá část grafu byla věnována rentabilitě tržeb za předpokladu, že tržby byly očištěny o provozní dotace. Vývoj ROS družstva téměř kopíruje křivku, ve které jsou celkové tržby včetně dotací. Rozdíl křivek se pohyboval od 0,7 do 2,6 % bodu. Porovnání křivek vzorku podniků přinesl daleko větší rozdíly, v roce 2016 rozdíl dosahoval až 14,4 %. U tohoto ukazatele nebyly uvedeny křivky minimálních a maximálních hodnot z důvodu zachování přehlednosti grafu. Křivka vzorku podniků očištěných o provozní dotace vykazuje značné výkyvy, které byly zapříčiněny extrémními hodno-

tami v jednotlivých letech, proto se tato křivka dostala i nad hranici horního kvartilu. Křivka podniku XY se v roce 2016 dostala pod dolní kvartil v důsledku poklesu EBITu, který byl nižší kvůli poklesu tržeb z prodeje výroků a služeb.

5.1.4. Ukazatele zadluženosti

Tato část se zabývala celkovou, krátkodobou a dlouhodobou zadlužeností. Jako další významný ukazatel bylo spočítáno úrokové krytí. Zadluženost nám říká, z jaké části je podnik financován z cizích zdrojů, jedná se tedy o úvěrové zatížení podniku.

Celková zadluženost

Graf 16 - Celková zadluženost v %

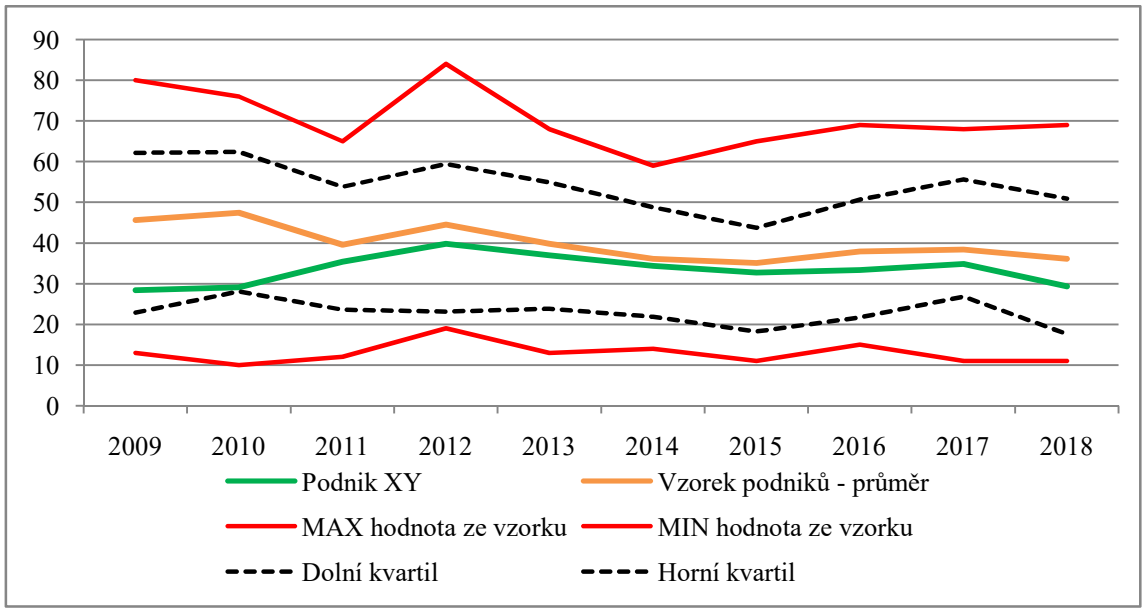

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Hodnoty v grafu č. 16 vyjadřují, že první čtyři docházelo k růstu zadluženosti, který nejvyšší hodnoty dosáhl v roce 2012, a následující roky začala celková zadluženost pozvolna klesat. Nejnižší hodnota byla analyzována v roce 2009. Stav celkových aktiv byl 128 mil. Kč a hodnota cizích zdrojů 36 mil. Kč. Téměř 2/3 tvořila položka dlouhodobých úvěrů. Naopak nejvyšší hodnota byla vypočítána v roce 2012, kdy stav cizích zdrojů byl 64 mil. Kč a úvěry (dlouhodobé i krátkodobé) čítaly 46 mil. Kč. Následné roky docházelo k meziročnímu poklesu cizích zdrojů o 5 % a celková aktiva ve zkoumaném období každoročně rostla. Křivka celkové zadluženosti vzorku podniků téměř kopírovala trend družstva s nepatrným rozdílem v prvních dvou letech. Nejvyšší zadluženost 84 % byla analyzována v roce 2012. Podnik s tímto výsledkem vykazoval cizí

zdroje ve výši 25,6 mil. Kč a aktiva ve výši 30,4 mil. Kč. Naopak nejnižší celková zadluženost 10 % byla zjištěna v roce 2010 u podniku, který vykazoval cizí zdroje ve výši 4,1 mil. Kč a aktiva ve výši 40,9 mil. Kč.

Dlouhodobá zadluženost.

Graf 17 - Dlouhodobá zadluženost v %

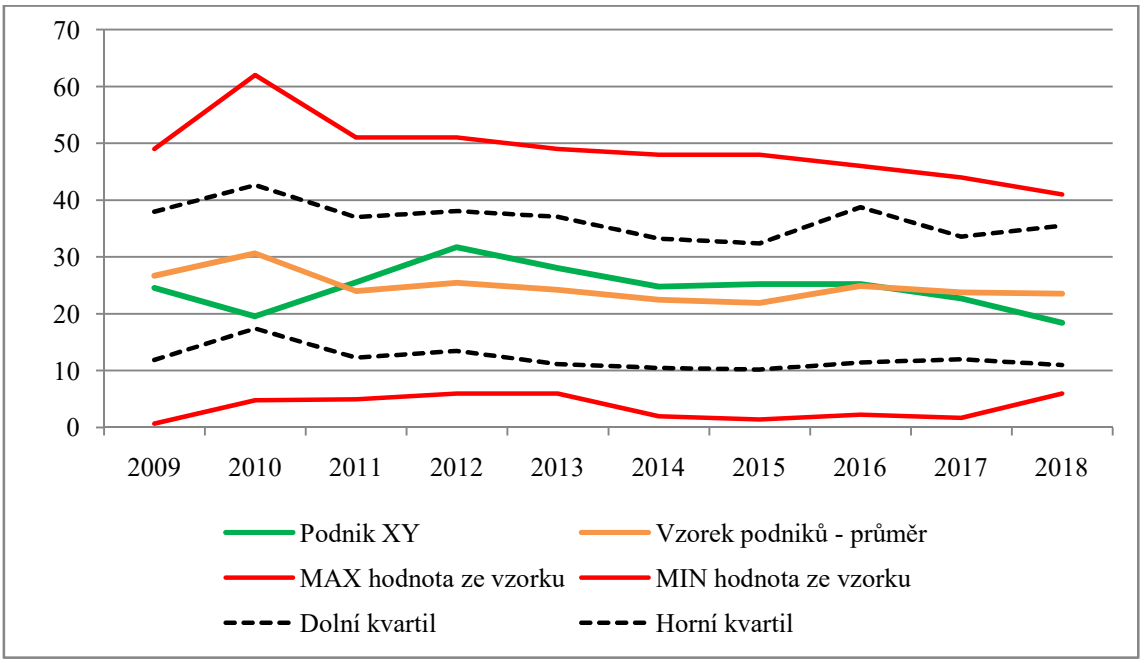

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Téměř stejný vývoj grafu jako u grafu č. 16. Zadluženost nabývala hodnot od 18 do 31 %. V roce 2009 byla dlouhodobá zadluženost na čísle 25 %. Cizí zdroje byly ve výši 31 mil. Kč a úvěry z toho byly 64 %. Následující rok došlo k poklesu zadluženosti, která ale následující dva roky vyrostla až na 31 %. Tento výsledek byl zapříčiněn výši dlouhodobých úvěrů, které oproti roku 2009 vzrostly o 20 mil. Kč. Od roku 2013 docházelo k meziročnímu poklesu zadluženosti, stav dlouhodobých závazků se tyto roky pohyboval okolo 42 mil. Kč a hodnota aktiv kolísala mezi 160–188 mil. Kč. Křivka vzorku podniků první rok mírně vzrostla, ale následujících šest let pozvolna klesala a poslední tři roky opět nepatrně vzrostla. Tento stav opět ovlivnil extrém jednoho z podniků. Nejvyšší dlouhodobá zadluženost 63 % byla zjištěna v roce 2010 u podniku, jehož hodnota dlouhodobých závazků převyšovala částku 90,5 mil. Kč a celková aktiva ve výši 144 mil. Kč. Naopak podnik s nejnižší dlouhodobou zadlužeností bezmála 1 %, evidoval dlouhodobé závazky pouze ve výši 623 tis. Kč a celková aktiva ve výši 84,5 mil. Kč. Hodnota podniku XY se v roce 2010 velice přiblížila dolnímu kvartilu.

Tato situace byla v důsledku snížení dlouhodobých bankovních úvěrů o 5 mil. Kč oproti roku 2009.

Krátkodobá zadluženost.

Graf 18 - Krátkodobá zadluženost v %

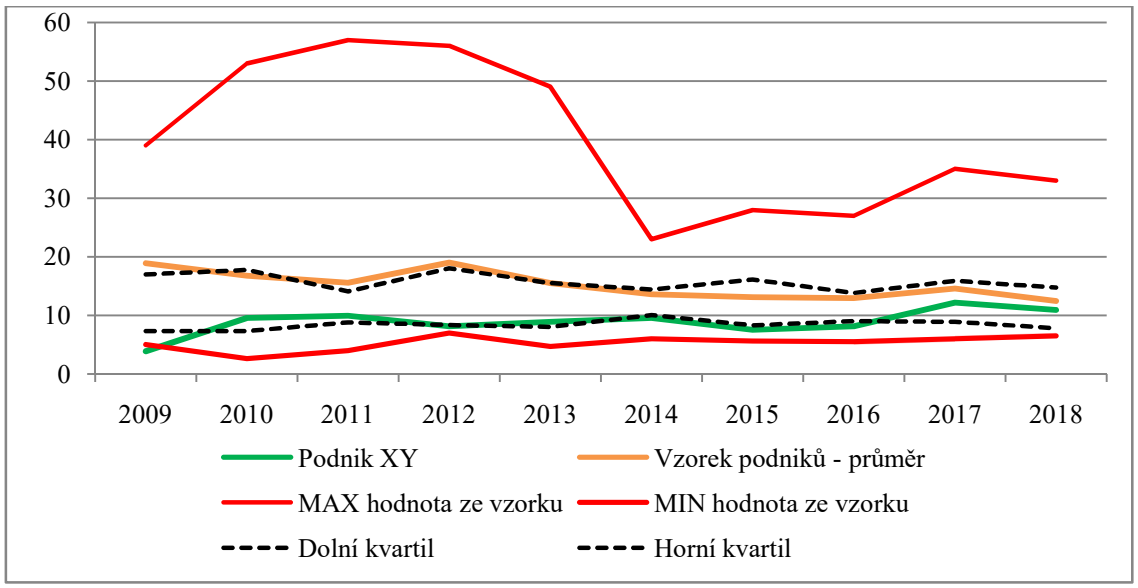

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Vývoj krátkodobé zadluženosti u podniku XY se ve sledovaném období pohyboval od hodnoty 3,75 až do hodnoty 12,17 %. Nejmenší zadluženost byla naměřena v roce 2009 a to 3,85 %. V tomto roce stav krátkodobých závazků byl 4,9 mil. Kč. Následující rok se závazky zvýšily o 7,5 mil. Kč a hodnota zadluženosti vzrostla na 9,5 %. Následujících pět let se zadluženost pohybovala okolo 8,5 % s menšími rozdíly. Hodnota krátkodobých závazků byla v průměru okolo 13,8 mil Kč. Nejvyšší zadluženosti podnik dosáhl v roce 2017. Krátkodobé závazky byly oproti roku 2009 až čtyřnásobné. Největší položku tvořily krátkodobé úvěry ve výši bezmála 15 mil. Kč. V roce 2018 se snížily 40 %, ale naopak vzrostly závazky k dodavatelům. Vývoj křivky u vzorků podniků se celé sledované období pohyboval nad 10 %, v některých případech dosahovat bezmála 20 % zadluženosti. Na vývoj této křivky měly značný podíl extrémy v jednotlivých letech, především mezi lety 2009 až 2014. Křivka průměru vzorku podniků téměř kopíruje horní kvartil. Křivka podniku XY kopíruje naopak dolní kvartil. Maximální krátkodobá zadluženost 57 % byla vypočtena v roce 2011 u podniku, který měl krátkodobé závazky ve výši 30,7 mil. Kč a aktiva ve výši 53,7 mil. Kč. Nejnižší krátkodobou zadluženost 2,6 % v roce 2010 vykazoval podnik, který vykazoval aktiva ve výši 104,7 mil. Kč oproti 2,7 mil. Kč krátkodobým závazkům. Křivka podniku XY se

v prvním roce dostala pod dolní kvartil. Výsledná hodnota byla nejvíce ovlivněna položkou obchodních závazků, které se následující rok zdvojnásobily.

Úrokové krytí

Graf 19 - Úrokové krytí

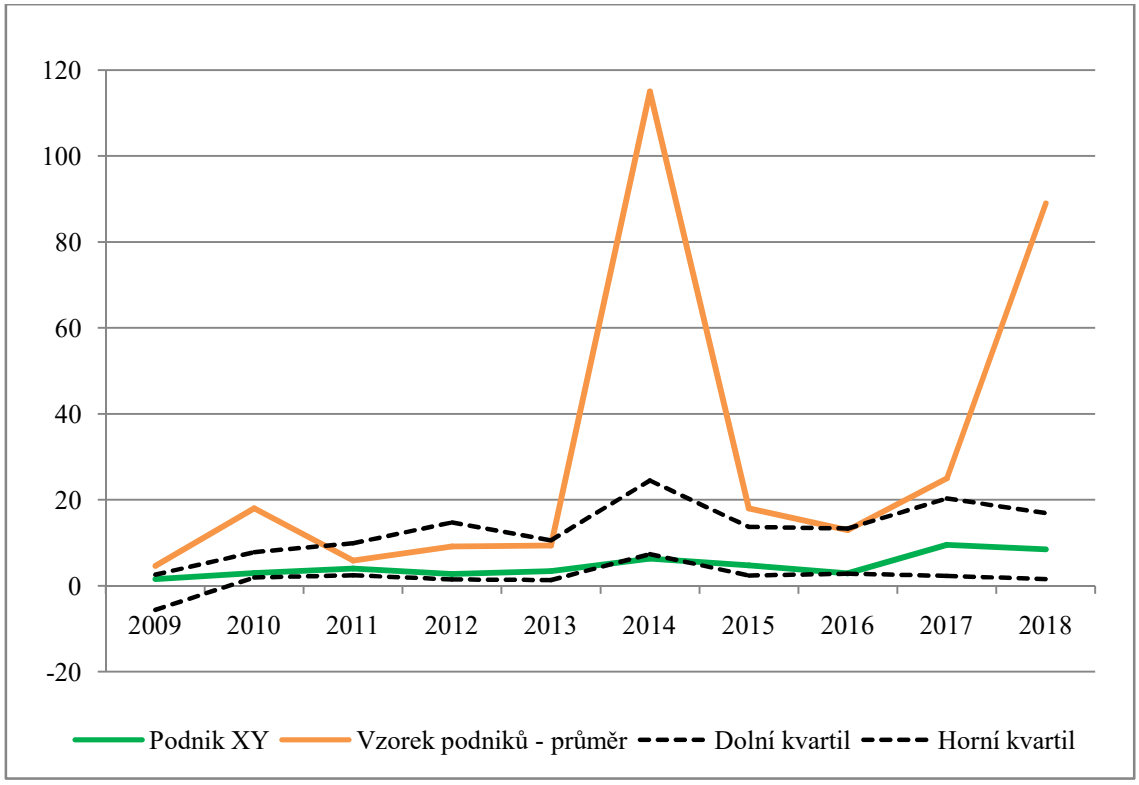

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Vývoj křivky úrokového krytí byl ve sledovaném období velmi kolísavý. Ukazatel se pohyboval od 1,5 do 9,6. Nejnižší hodnota byla naměřena v roce 2009. Tento výsledek byl zapříčiněn nízkých ziskem před úroky a zdaněním. Následující čtyři roky došlo k růstu ukazatele na hodnotu přibližně 3,5, co tedy znamená, že družstvo bylo schopno 3,5krát uhradit ze zisku nákladové úroky. Nejvyšší hodnota byla vypočtena v roce 2017, kdy se velmi blížila číslu 10. Výsledná hodnota byla následkem výše EBITu, který v tomto roce dosahoval doposud nejvyšší částky a to bezmála 13 mil. Kč. V případě vzorku podniků ukazatel vykazoval kolísavý růst, který se v roce 2014 dosáhl hodnoty 115,5. Tento stav byl zapříčiněn jedním z podniků, který vykazoval nákladové úroky pouze ve výši 2 000 Kč a výši EBIT přibližně 3 mil. Kč. V tomto případě u křivky průměru sledovaných podniků byl v každém roce zjištěn extrém, který podstatně ovlivnil vývoj křivky. Maximální a minimální hodnoty ze vzorku jsou uvedeny v tabulce č. 9 a to z důvodu zachování přehlednosti grafu č. 20.

Tabulka 9 - Maximální a minimální hodnoty úrokového krytí podniků ze vzorku

Úrokové krytí	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
MAX hodnota ze vzorku	10	57	22	25	52	1522	176	79	212	802
MIN hodnota ze vzorku	2,5	1,7	1,3	1,2	1,1	3	1,4	1,5	1	1

Zdroj: vlastní zpracování.

5.1.5 Produktivita práce

Produktivita práce byla vypočítána pomocí tržeb za výrobky a služby, které byly přepočítány na jednoho zaměstnance.

Produktivita práce

Graf 20 - Produktivita práce v tis. Kč

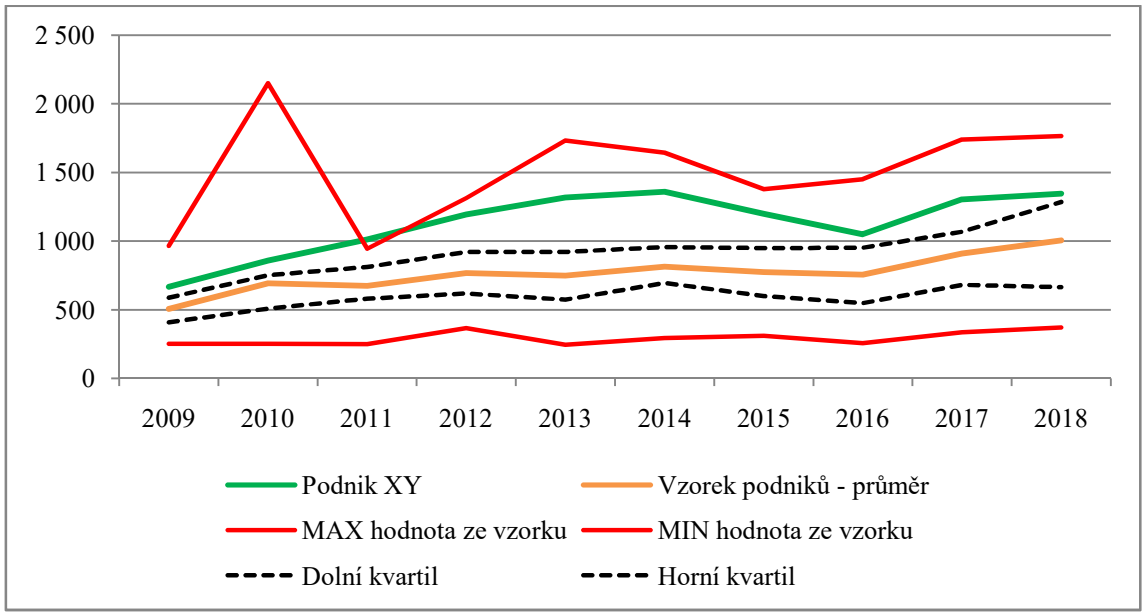

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Graf č. 20 se zabývá produktivitou práce, která vychází z tržeb. Vývoj křivky podniku XY má od roku 2009 až 2014 rostoucí trend. Tyto roky docházelo meziročně o navýšení přibližně o 200 tis. Kč/PEP. V letech 2015 a 2016 došlo k poklesu produktivity práce. Tržby v roce 2015 klesly o 10 mil. Kč a v následujícím roce až o 22 mil. Kč oproti roku 2014. Poslední dva roky dochází k postupnému růstu křivky v důsledku opětovného růstu tržeb. Křivka vzorku podniků má téměř konstantní meziroční růst o pohybující se v průměru okolo 55 tis. Kč/PEP. Maximální hodnota 2 149 tis. Kč/PEP byla analyzována v roce 2010 u podniku, který vykazoval tržby za výrobky a služby ve výši 92 mil. Kč a zaměstnával 43 pracovníků. Naopak nejnižší hodnota 244 tis. Kč/PEP byla zjištěna

v roce 2013. Podnik v této době utržil za své výrobky a služby 4,4 mil Kč a evidoval 18 zaměstnanců. Křivka podniku XY byla v celém sledovaném období nad horním kvartilem, protože tržby z prodeje výrobků a služeb jsou hlavním zdrojem příjmů pro družstvo, proto jsou tam vysoké.

5.1.6 Ukazatele produkce

Z této oblasti byly spočítány dva ukazatele. Jeden z nich je hustota skotu a druhý norma obsluhy.

Hustota skotu

Graf 21 - Hustota skotu na hektar

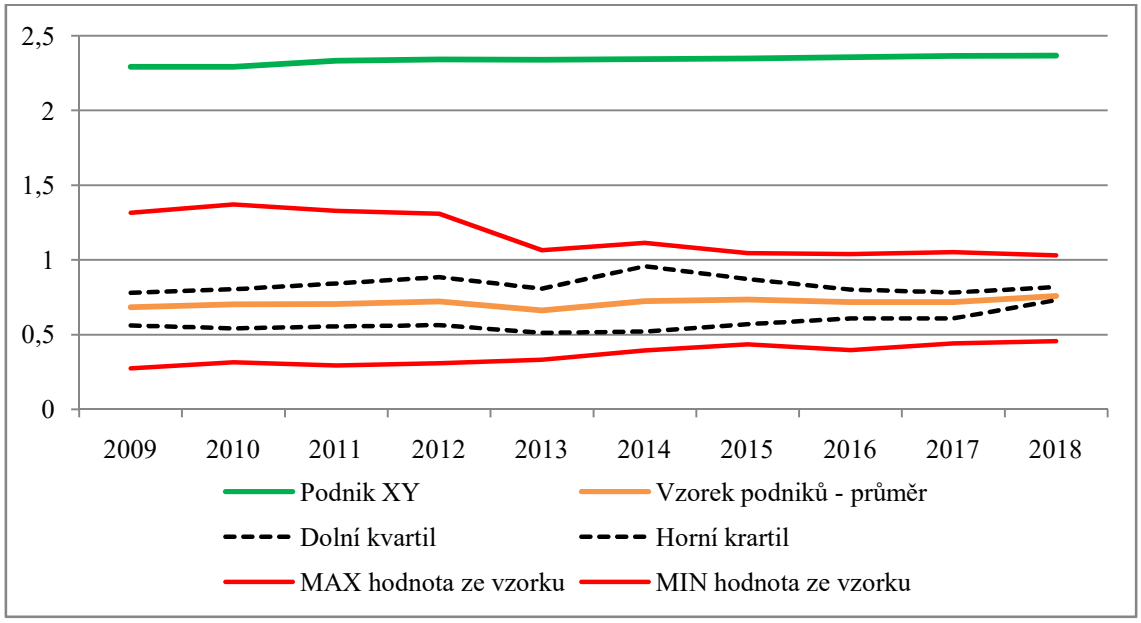

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Graf č. 21 zobrazuje vývoj hustoty skotu ve sledovaném období. Křivka podniku XY se ve všech letech pohybovala okolo hodnoty 2,3 ks/ha. Vývoj této křivky u podniku byl téměř neměnný. Křivka vzorku podniků nevykazovala známky značných meziročních rozdílů. Maximální hodnota ze vzorku podniků byla naměřena v roce 2010 v poměru 1,37 ks/ha. Podnik s tímto výsledkem hospodařil na rozloze 737 ha a choval 1 000 ks skotu. Naopak nejnižší hodnotu 0,27 měl podnik, který obhospodařoval 835 ha a choval 230 ks skotu. Křivka podniku XY je více než tři krát vyšší než průměr ze vzorku podniků. Tento stav je zapříčiněn téměř neměnnou výměrou zemědělské půdy a počtem stavu skotu.

Norma obsluhy

Tento ukazatel podává informace o tom, kolik ks skotu připadá na jednoho pracovníka.

Graf 22 - Norma obsluhy v ks

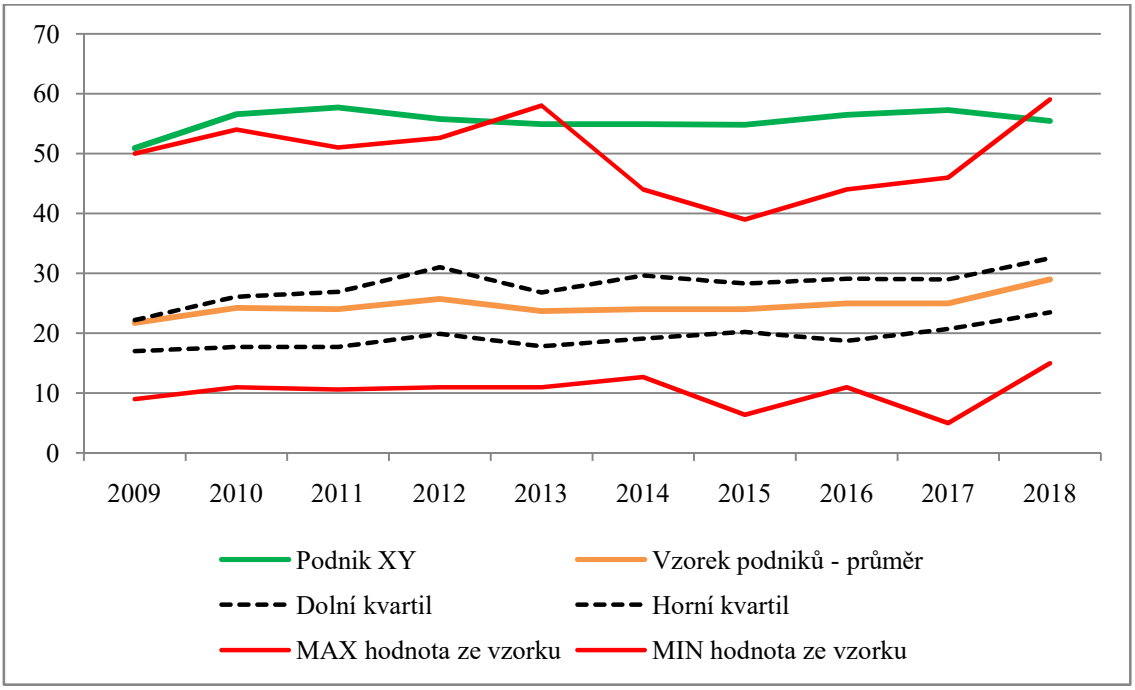

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Graf č. 22 je věnován ukazateli normy obsluhy. Křivka podniku XY jako v případě grafu č. 24 daleko převyšuje průměr vzorku podniků. Počet pracovníků u podniku XY zůstal v průběhu 10 let téměř neměnný. Jediný rozdíl nastal v rozloze, na které podnik hospodaří, v důsledku této skutečnosti došlo k nepatrným změnám ve vývoji křivky daného podniku. Podnik XY se pohybuje mezi hodnotami 50 až 57 ks/prac. Naopak průměr ze vzorku podniků se pohyboval přibližně okolo 24 ks/prac. Nejvyšší hodnota 59 ks/prac. byla zjištěna v roce 2018 u podniku, který choval 1,2 tis. ks skotu a zaměstnával 53 pracovníků. Nejnižší norma obsluhy byla vypočtena u podniku, který evidoval 176 ks skotu a 34 zaměstnanců.

5.6. Rozbor nákladovosti

Podnik ve sledovaném období evidoval pouze provozní a finanční N a V, proto zde není spočítána mimořádná nákladovost.

Tabulka 10 - Rozčlenění celkové nákladovosti

Rok	Provozní nákladovost	Finanční nákladovost	Celková nákladovost
2009	99,25	0,18	99,44
2010	97,19	0,54	97,73
2011	97,29	0,54	97,83
2012	96,66	0,43	97,08
2013	90,40	0,80	91,20
2014	90,48	1,46	91,93
2015	98,94	0,92	99,86
2016	99,11	0,70	99,78
2017	92,98	1,93	94,92
2018	96,25	1,74	97,99

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Z tabulky č. 10 lze vyčíst, jak se vyvíjela celková nákladovost podniku XY. Průměrná celková nákladnost činila 96,77 %. Hlavní podíl na celkové nákladovosti má nákladovost provozní. Porovnání prvního a posledního roku došlo k nárůstu celková nákladovosti o 16 %. Nejnižší celková nákladovost byla naměřena v roce 2013, naopak nejvyšší v roce 2018. Provozní nákladovost se pohybovala mezi 90,4 – 99,25 %. V případě finanční nákladovosti, ta nabývala hodnot od 0,43 – 1,93 %.

Vzhledem ke skutečnosti, že provozní nákladovost tvoří většinovou část celkové nákladovosti, bude smysluplné ji detailně rozebrat.

Graf 23 – Rozčlenění provozní nákladovosti v %

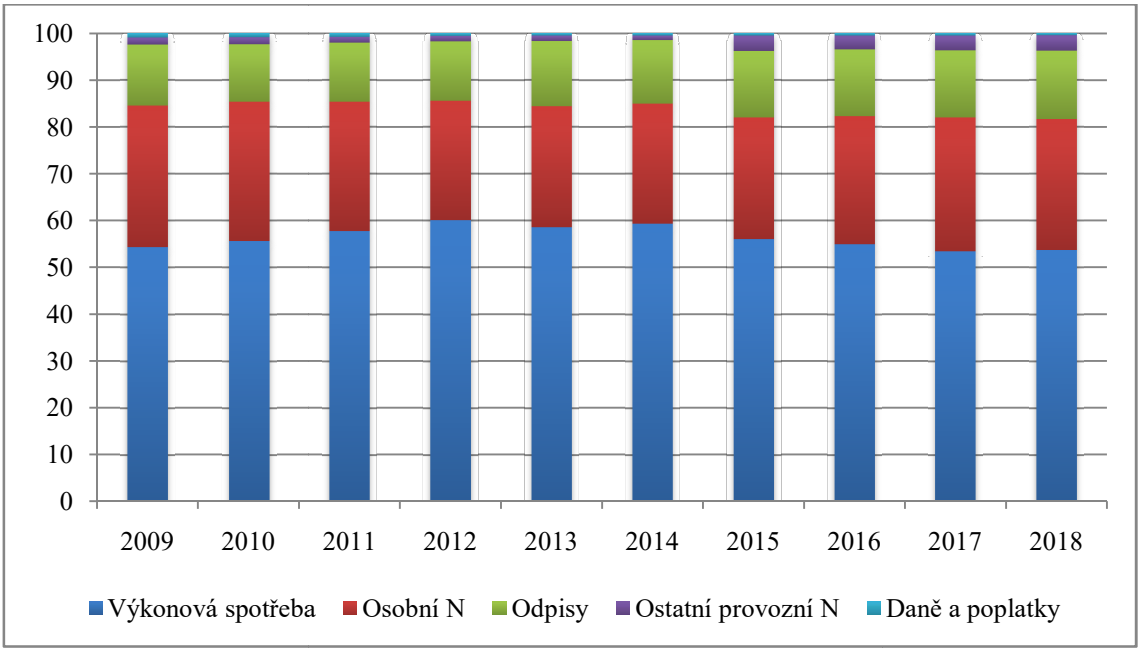

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Provozní náklady jsou rozděleny do 5 částí – výkonová spotřeba, osobní náklady, odpisy, daně a poplatky a ostatní provozní náklady. Do výkonové spotřeby spadají náklady, které se týkají spotřeby energie a materiálu a služeb spojených s provozem. Mezi osobní náklady se řadí mzdové náklady a ostatní náklady spojené se mzdami jako je sociální a zdravotní pojištění. Z grafu je zřejmé, že nejvyšší část provozní nákladovosti tvoří výkonová spotřeba, v průměru okolo 56 %. Druhou nejvýznamnější položkou jsou osobní náklady, které tvoří 27 %. V případě odpisů se jedná v průměru o 13,5 %. Ostatní provozní náklady spolu s daněmi a poplatky tvoří 3,5 % z celkových provozních nákladů. Výkonová spotřeba bude detailněji rozpracována v grafu č. 24.

Graf 24 - Výkonová spotřeba v %

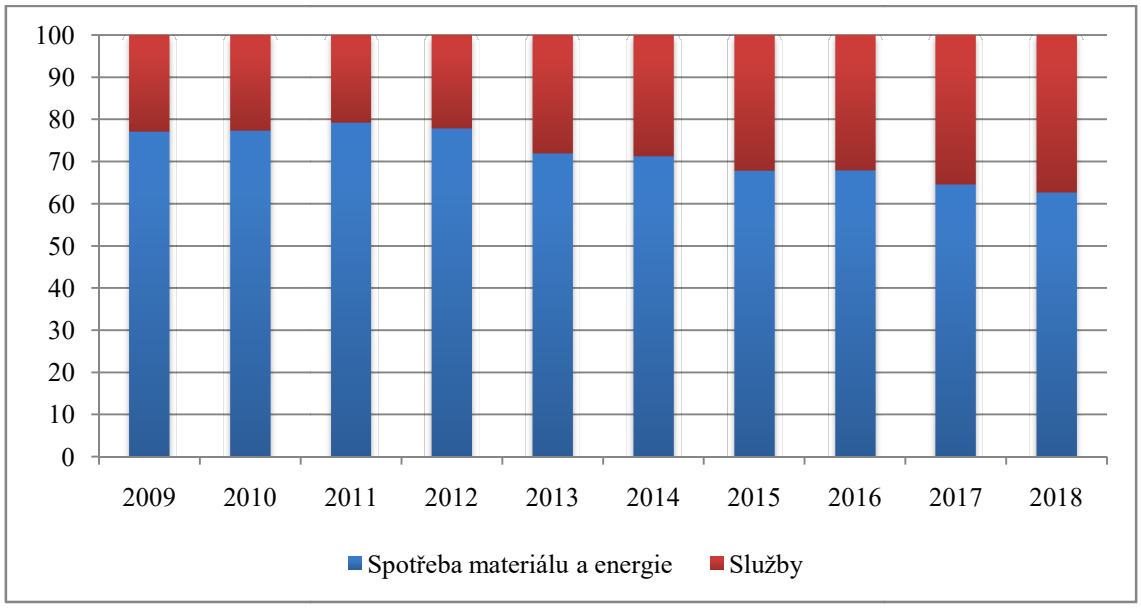

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 24 zobrazuje poměr nákladů na spotřebu materiálu a energie a nákladů na služby k celkové výkonové spotřebě. Průměrná spotřeba materiálu a energie tvoří 72 % a náklady za služby 28 %. Z vývoje grafu je patrné, že posledních 6 let dochází ke zvyšování nákladů služeb. V roce 2009 náklady za materiál a energii činily 30 mil. Kč a náklady za služby 9 mil. Kč, oproti tomu v roce 2018 náklady za materiál a energie podnik vykazoval ve výši 35 mil. Kč a náklady za služby 21 mil. Kč. Tudíž mezi roky 2009 a 2018 došlo k dvojnásobnému navýšení nákladů za služby. Dále bude rozpracována část osobních nákladů, které tvoří také významnou část provozní nákladovosti.

Graf 25 - Rozbor osobních nákladů v %

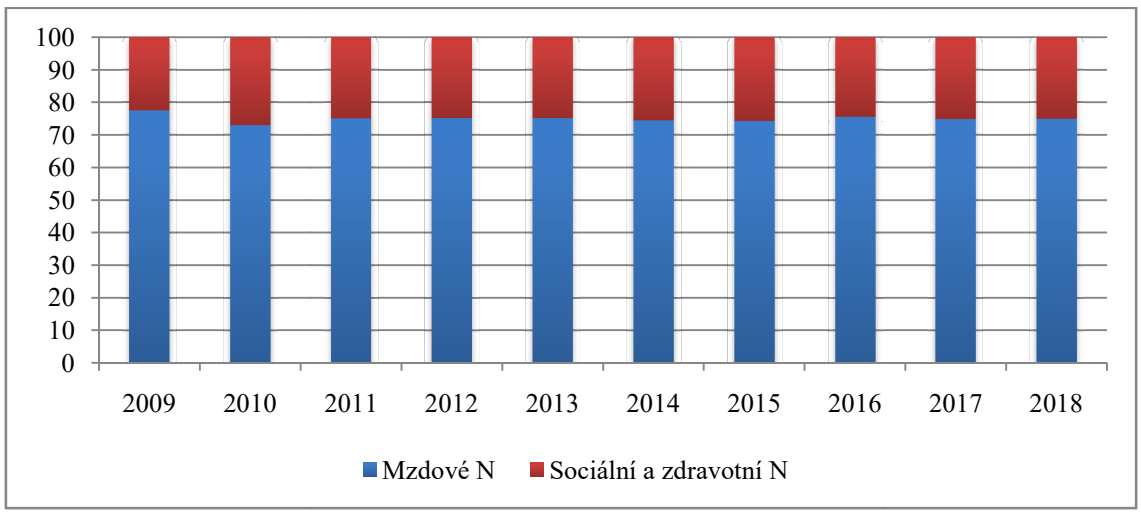

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 25 se detailně věnuje rozboru osobních nákladů. Součástí osobních nákladů jsou mzdové náklady a náklady spojené se sociálním a zdravotním pojištěním, které souvisí se mzdami. Průměrné mzdové náklady dosahují 75 % z celkových osobních. Zbylých 25 % tvoří náklady z odvodů mezd. Mzdové náklady družstva se každoročně o několik % zvyšují. Při porovnání roku 2009 a 2018 došlo k 6,2 mil. Kč. S vyššími mzdovými náklady nepostradatelně souvisí odvody zdravotního a sociálního pojištění, u kterých došlo k nárůstu o 2,7 mil. Kč v porovnání 2009 a 2018. Dále bude spočítán vývoj průměrné mzdy ve družstvu.

Graf 26 - Průměrná mzda v tis. Kč

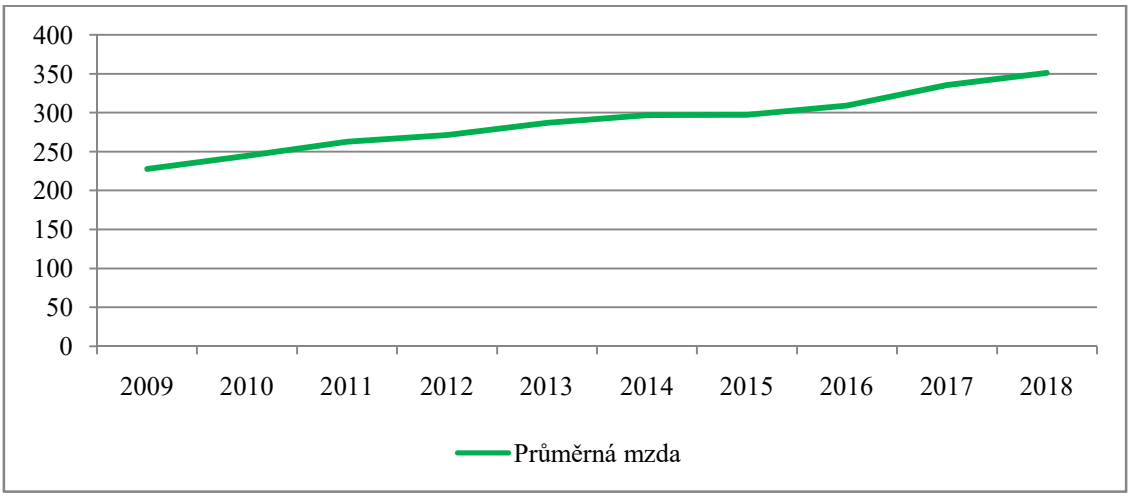

Zdroj: vlastní zpracování

Růst mzdových nákladů je doložený grafem č. 26. Křivka průměrné mzdy se každoročně zvyšovala. Rozdíl mezi prvním a posledním rokem sledovaného období činí 123 tis. Kč. Průměrná mzda se pohybovala okolo 288 tis. Kč ročně při průměrně 64 zaměstnancích.

5.7. Bonitní a bankrotní modely

5.7.1 Gurčíkův zemědělský index

Podle vzorce, který je uvedený v metodice byl spočítán Gurčíkův index. Podnik XY ve sledovaném období nevykazoval žádný nerozdělený zisk, proto místo nulové hodnoty bylo ve vzorci počítáno s hodnotou, která vznikla součtem fondů ze zisku a HV za běžné období.

Graf 27 - Gurčíkův zemědělský index

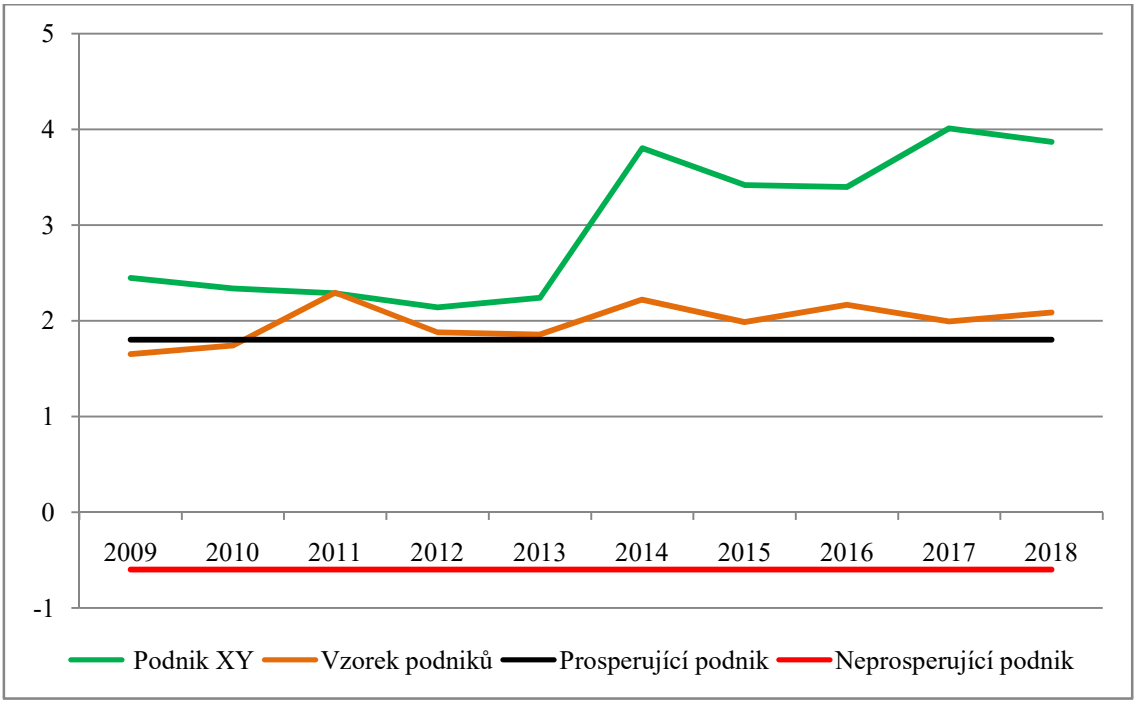

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Výsledná analýza řadila podnik XY v celém sledovaném období mezi prosperující podniky. V roce 2013 nastal velký zlom, který byl zapříčiněn zvýšením všech zkoumaných ukazatelů, jejichž hodnoty následujících pět let nevykazovaly příliš velké změny. Křivka průměru vzorku řadí podniky mezi prosperující, kromě prvních dvou let, kdy se podniky řadily mezi průměrné podniky.

5.7.2 Altmanův index – Z-score

Způsob výpočtu indexu a jeho ukazatelů je uveden v metodice. Opět je zde počítáno v případě nerozděleného zisku s hodnotou jako u Gurčíkova indexu.

Graf 28 - Altmanův index – Z-score

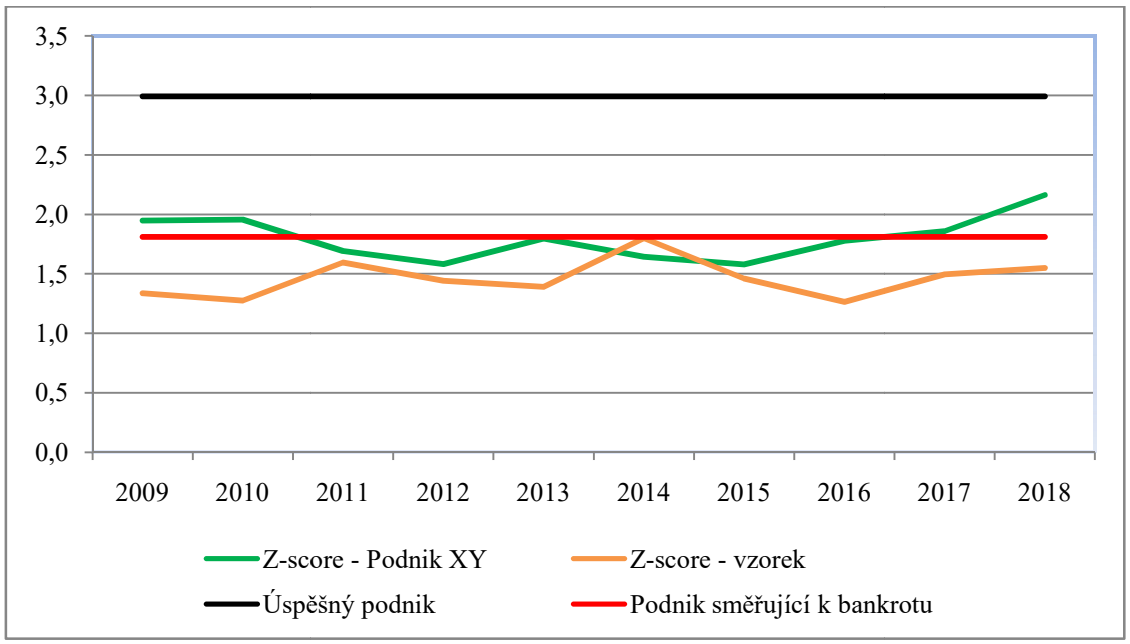

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Podle výsledků z Altmanova indexu, podnik v převážné době spadá do kategorie podniků směřujících k bankrotu. Výjimku tvoří první dva a poslední dva roky, kdy podnik XY je řazen do tzv. „šedé zóny“. Nejnižší hodnota indexu byla zjištěna v roce 2015. Tento stav byl v důsledku celkových závazků, tržeb a s tím souvisejícího zisku. Vývoj křivky vzorku v celém sledovaném období řadí podniky do skupiny, která míří k bankrotu. Podnik XY se nachází v letech 2011–2016 ve skupině bankrotujících podniků, ale z grafu je patrné, že blíže má k tzv. „šedé zóně“.

5.7.3 Finanční zdraví v Programu rozvoje venkova

Postup, podle kterého byly počítány jednotlivé ukazatele, je uveden v metodice. Podnik byl hodnocen podle přesně stanovených pravidel SZIF. Pro výpočet ukazatelů byly použity hodnoty z finančních výkazů družstva. Následně každému výsledku byly přiřazeny body od 1 do 3. Za jednotlivé roky byl udělán součet bodů, na jehož základě byl podnik zařazen do předem stanovených kategorií. Finanční zdraví bylo spočítáno za celé sledované období, tedy od roku 2009 do 2018. Výpočty byly rozděleny do tabulek č. 11 a 12.

Tabulka 11 - Finanční zdraví v PRV 2009–2013

Ukazatel	2009		2010		2011		2012		2013	
		b		b		b		b		b
ROA	1,15	1	2,30	2	2,95	2	3,40	3	4,48	3
Dl. rentabilita	31,78	3	32,47	3	30,91	3	28,05	3	37,33	3
Přidaná hodnota/vstupy	46,71	3	51,67	3	51,59	3	50,75	3	53,77	3
Rentabilita výkonů z CF	18,59	3	22,58	3	20,18	3	18,91	3	21,47	3
Celková zadluženost	28,31	3	29,03	3	35,40	3	39,79	3	36,91	3
Úrokové krytí	1,38	2	2,76	3	3,53	3	2,57	3	3,37	3
Doba splat. dluhů, z CF	2,93	3	2,46	3	3,51	3	3,82	3	2,76	3
Krytí zásob ČPK	1,19	3	1,05	3	0,98	3	1,06	3	1,33	3
Pohotová likvidita	1,83	3	0,92	1	0,80	1	0,97	1	1,21	2
Investiční aktivita	8,82	3	13,46	3	26,95	3	26,54	3	7,37	3
Σ		**27**		**27**		**27**		**28**		**29**

Zdroj: vlastní zpracování, účetní závěrky

Tabulka č. 12 se zabývá rozmezím 2009–2013. Na základě výsledků a jejich bodového ohodnocení se družstvo ve všech letech dostalo do kategorie A. Tabulka kategorií je uvedena v metodice práce.

Tabulka 12 - Finanční zdraví v PRV 2014–2018

Ukazatel	2014		2015		2016		2017		2018	
		b		b		b		b		b
ROA	6,94	3	4,79	3	2,55	2	6,79	3	6,05	3
Dl. rentabilita	36,37	3	38,85	3	39,12	3	40,32	3	45,41	3
Přidaná hodnota/vstupy	57,36	3	49,35	3	10,62	1	45,82	3	37,57	3
Rentabilita výkonů z CF	24,36	3	24,43	3	30,45	3	33,08	3	32,41	3
Celková zadluženost	34,29	3	32,69	3	33,29	3	34,82	3	29,25	3
Úrokové krytí	6,29	3	4,74	3	2,92	3	9,56	3	9,51	3
Doba splat. dluhů z CF	2,10	3	2,45	3	2,72	3	5,09	2	4,35	3
Krytí zásob ČPK	1,26	3	1,52	3	1,14	3	0,64	2	1,06	3
Pohotová likvidita	1,07	2	0,87	1	1,11	2	0,56	1	0,62	1
Investiční aktivita	13,70	3	10,84	3	12,81	3	18,72	3	5,66	3
Σ		**29**		**28**		**26**		**26**		**28**

Zdroj: vlastní zpracování, účetní závěrky

Závěrečné vyhodnocení období mezi roky 2014 až 2018 je téměř totožné s výsledky let předchozích. Družstvo bodově spadá do kategorie A. Průměrný počet získaných bodů byl 26,6 bodů. Z výsledků vyplývá, že družstvo ve všech letech splňuje podmínky finančního zdraví pro udělení dotací.

5.8 Mezipodnikové srovnání

Pro mezipodnikové srovnání byla použita bodová metoda. Podniky byly porovnávány na základě tří ukazatelů – rentability vlastního kapitálu, zadluženosti a produktivity práce. ROE a produktivita práce patří mezi ukazatele, kde je preferována maximální hodnota, naopak u zadluženosti se preferuje minimální hodnota. Výsledné pořadí bylo stanoveno na základě aritmetického průměru. Průměr byl stanoven ze tří výše zmíněných ukazatelů, kterým byly přiřazeny váhy na základě výpočtu pomocí Saatyho matice. Mezipodnikové srovnání bylo provedeno v celém sledovaném období 10 let. Pro každý rok bude vypracována tabulka, kde bude uveden nejlepší a nejhorší podnik z hlediska bodového ohodnocení a umístění podniku XY.

Tabulka 13 - Saatyho matice

Ukazatel	Produktivita práce	ROE	Zadluženost	Průměr	Váha
Produktivita práce	1	3	1/5	1,61	0,33
ROE	1/3	1	1/3	1,18	0,24
Zadluženost	5	3	1	2,08	0,43
Celkem	-	-	-	4,87	1,00

Zdroj: vlastní zpracování

Rok 2009

Tabulka 14 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2009

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
Podnik XY	6,26	29,31	1 344	34,35	1.
11	-0,23	13,04	669	25,21	2.
10	2,80	112,29	250	5,81	29.

Zdroj:vlastní zpracování

V tomto roce podnik XY skončil na prvním místě. Jeho ROE byla 6,26 %, celková zadluženost 29,31 % a především vysoká produktivita práce ve výši 1 344 Kč. Na posledním místě se umístil podnik č. 10, jehož ROE dosahovala 2,8 %, ale celková zadluženost přesáhla 100 % a produktivita práce byla ve srovnání s prvním podnikem o bezmála 1 100 Kč nižší.

Rok 2010

Tabulka 15 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2010

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
30	2,91	44,49	2 149	25,22	1.
10	6,21	95,67	251	5,26	25.
Podnik XY	7,61	34,88	1 303	22,82	2.

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší průměr bodů získal podnik č. 30, který měl ROE ve výši 2,91 %, celkovou zadluženost ve výši 44,49 % a produktivitu práce 2 149 Kč. Poslední opět skončil podnik č. 10. Příčinou byla vysoká zadluženost, a naopak nízká produktivita práce, oba tyto ukazatele měl podnik nejhorší ze všech podniků za celý rok. Podnik XY se umístil na druhém místě. Ve srovnání s prvním podnikem dosáhl vyšší hodnoty ROE, ale zadluženost i produktivitu práce měl nižší.

Rok 2011

Tabulka 16 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2011

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
11	8,92	12,26	879	30,02	1.
10.	1,85	102,19	343	5,21	21.
Podnik XY	2,09	33,36	1 047	27,39	4.

Zdroj: vlastní zpracování

Nejlepší průměr ze tří ukazatelů dosáhl podnik č. 11. Tento podnik vykazoval hodnotu ROE 8,92 %, nízkou celkovou zadluženost 12,26 % a produktivitu práce ve výši 879 Kč. Podnik XY předčil první podnik pouze v produktivitě práce, další dva ukazatele měl horší. Naopak nejmenší průměr bodů získat podnik č. 10, hlavní příčinou byla vysoká zadluženost, která přesáhla opět 100 % a nízká výše ROE.

Rok 2012

Tabulka 17 - Výsledky mezipodnikové srovnání 2012

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
11	6,11	39,27	1 312	23,98	1.
14	-6,95	66,81	404	4,13	19.
Podnik XY	4,60	32,76	1 196	23,62	2.

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2012 se jako nejlepší umístil podnik č. 11. Podnik vykazoval ROE ve výši 6,11 %, zadluženost ve výši 39,17 % a produktivitu práce ve výši 1 312 Kč. Podnik XY skončil na druhém místě, všechny tři ukazatele měl o v porovnání s prvním podnikem o něco horší. Nejhorším podnikem byl vyhodnocen podnik č. 14, jehož výše ROE dosáhla bezmála – 7 %, zadluženost 66,81 %.

Rok 2013

Tabulka 18 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2013

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
11	6,86	26,42	1 731	29,04	1.
21	-41,40	72,22	597	2,61	16.
Podnik XY	7,31	34,35	1 358	24,40	3.

Zdroj: vlastní zpracování

První místo opět obsadil podnik č. 11. Podnik XY byl v pořadí třetí. V porovnání s prvním podnikem měl lepší ROE, ale zadluženost i produktivitu práce vykazoval horší, získal o 5 b méně. Podnik č. 21 získal pouze 2,61 b. Tato skutečnost byla zapříčiněna extrémně zápornou hodnotou ROE a vysokou celkovou zadlužeností ve výši 72,22 %.

Rok 2014

Tabulka 19 - Výsledky podnikového srovnání 2014

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
11	8,13	16,19	1 643	26,69	1.
14	9,27	63,34	512	4,16	16.
Podnik XY	4,21	36,00	1 316	16,71	7.

Zdroj: vlastní zpracování

Na prvním místě se opět umístil podnik č. 11. Podnik si tuto pozici zajistil především díky nízké zadluženosti a vysoké produktivitě práce. Naopak nejnižší počet bodů získal podnik č 14, který vykazoval vyšší ROE než první podnik, zadluženost ve výši 63,34 % a produktivitu práce pouze ve výši 512 Kč. V tomto případě je zcela zřejmé, jak váhy, které jsou přiřazeny jednotlivým ukazatelům, ovlivňují celkový výsledek. Podnik č. 14 vykazuje jednu z nejvyšších hodnot ROE za daný rok, naopak má největší zadluženost a jednu z nejmenších hodnot v případě produktivity práce. Podnik XY se umístil na 7. místě. Oproti prvnímu podniku má o 4 % procenta horší ROE, dvojnásobnou zadluženost a horší produktivitu práce.

Rok 2015

Tabulka 20 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2015

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
11	1,175	16,33	1 317	26,44	1.
17	14,44	72,76	343	8,00	17.
Podnik XY	3,17	39,83	1 192	20,38	4.

Zdroj: vlastní zpracování

Největší počet bodů opět získal podnik č. 11. Tento podnik nedosahoval vysoké hodnoty ROE, právě naopak jeho hodnota byla jedna z nejnižších v celém roce, ale v případě zadluženosti a produktivity práce se řadil k těm nejlepším. Podnik XY získal o přibližně 6 bodů méně než první podnik. Na posledním místě se umístil podnik č. 14, ačkoli hodnota jeho ROE byla nejvyšší ze všech podniků, oproti tomu podnik vykazoval nejvyšší zadluženost a nejnižší produktivitu práce ze všech podniků.

Rok 2016

Tabulka 21 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2016

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
10	18,60	17,46	256	29,72	1.
16	0,92	68,75	351	1,60	15.
Podnik XY	3,21	35,44	2 012	18,50	8.

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší počet bodů získal podnik č. 10, jehož hodnota ROE byla nejvyšší ze všech podniků, zadluženost naopak nejnižší ve všech a produktivitu práce vykazoval jako nejnižší za celý rok. Podnik XY skončil na 8. místě, v porovnání s prvním podnikem, vykazuje zhruba šest krát nižší ROE, dva krát vyšší zadluženost, ale osm krát vyšší produktivitu práce. Na posledním místě se umístil podnik č. 16. Hodnot ROE nedosahovala ani 1 %, celková zadluženost byla bezmála 70 % a v porovnání s podnikem XY vykazoval nízkou produktivitu práce.

Rok 2017

Tabulka 22 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2017

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
9	3,73	16,33	1 739	26,7	1.
8	0,1	67,81	1 412	8,43	15.
Podnik XY	2,14	29,07	1 303	18,88	4.

Zdroj: vlastní zpracování

Na prvním místě se umístil podnik č. 9, který vykazoval ROE ve výši 3,73 %, nízkou celkovou zadluženost 16,33 % a produktivitu práce 1739 Kč. Podnik XY v tomto roce obsadil čtvrté místo. Ve srovnání s prvním podnikem byl ve všech hodnotách ukazatelů horší. Jako poslední skončil podnik č. 8, který měl velmi nízkou hodnotu ROE, poměrně vysokou zadluženost, naopak jeho produktivita práce patřila k nejlepším v roce.

Rok 2018

Tabulka 23 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2018

č. podniku	ROE	Zadluženost	Produktivita práce	Průměr bodů	Pořadí
8	9,10	17,61	1 691	31,13	1.
16	0,25	50,92	401	4,64	14.
Podnik XY	6,26	28,39	1 344	23,14	3.

Zdroj: vlastní zpracování

V posledním roce nejvíce bodů získal podnik č. 8. Všechny hodnoty, které vykazoval, patřily k těm nejlepším za daný rok. Podnik XY skončil na třetím místě. Jako nejhorší byl vyhodnocen podnik č. 16. Nízká výše ROE a produktivity práce byla hlavní příčinou malého počtu bodů.

5.9. Hodnocení zemědělské výroby

Družstvo se zabývá pouze živočišnou a rostlinnou výrobou.

5.9.1 Živočišná výroba

Družstvo v této oblasti chová krávy, býky a telata. Hlavním příjmem družstva jsou tržby z produkce mléka. Jak už bylo výše uvedeno, podnik má dva velké kravíny. Analýza bude opět provedena v celém sledovaném období. Tato část bude věnována konkrétnímu počtu skotu, další část se zabývá celkovou produkcí mléka v litrech za podnik a roční dojivostí krav, tyto dvě činnosti budou porovnány s průměrem vzorku podniků.

Graf 29 - Stav skotu v ks v podniku XY

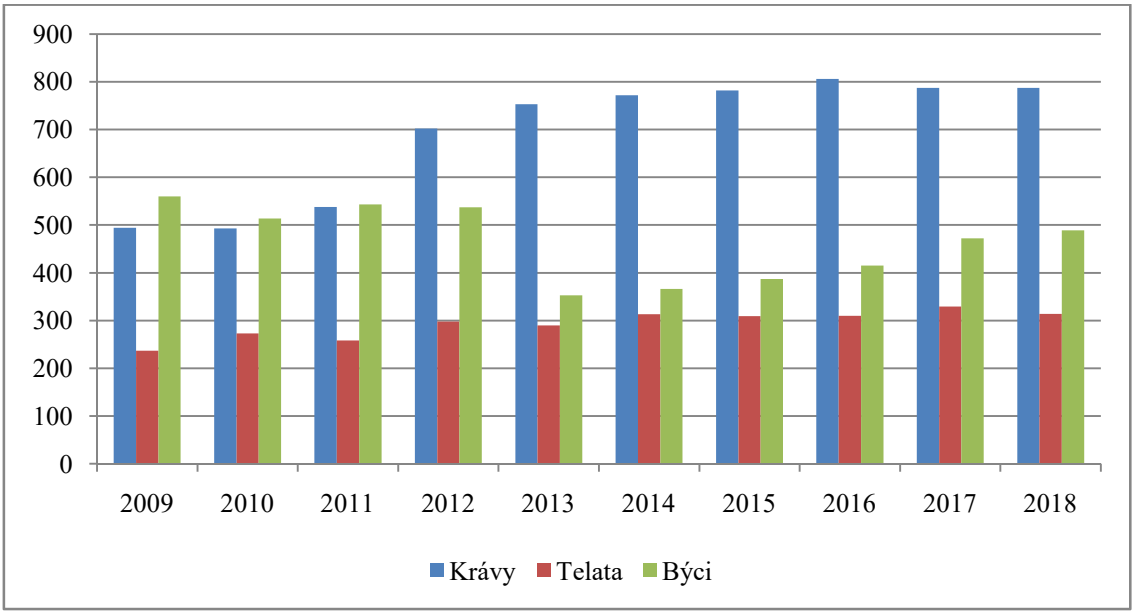

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu č. 29 je znázorněn konkrétní stav skotu v kusech na konci roku. Z grafu je zřejmé, že družstvo se zaměřuje na produkce krav a s tím související produkci mléka. V roce 2009 družstvo mělo 494 krav, 237 telat a 560 býků. Následující roky docházelo k neustálému navyšování počtu krav. V roce 2013 byl rozdíl oproti roku 2009 o 259 ks. Nejvyšší počet stavu krav mělo družstvo v roce 806 ks. V případě telat se jedná téměř o konstantní počet pohybující se okolo 300 ks. Počet býků první čtyři roky byl téměř totožný, v roce 2013 došlo k poklesu na 353 ks, následující roky družstvo zvyšovalo počet býků, v roce 2018 byl stav 489 ks. Následný graf porovnává celkový počet skotu podniku XY s průměrem ze vzorku.

Graf 30 - Vývoj počtu skotu v ks

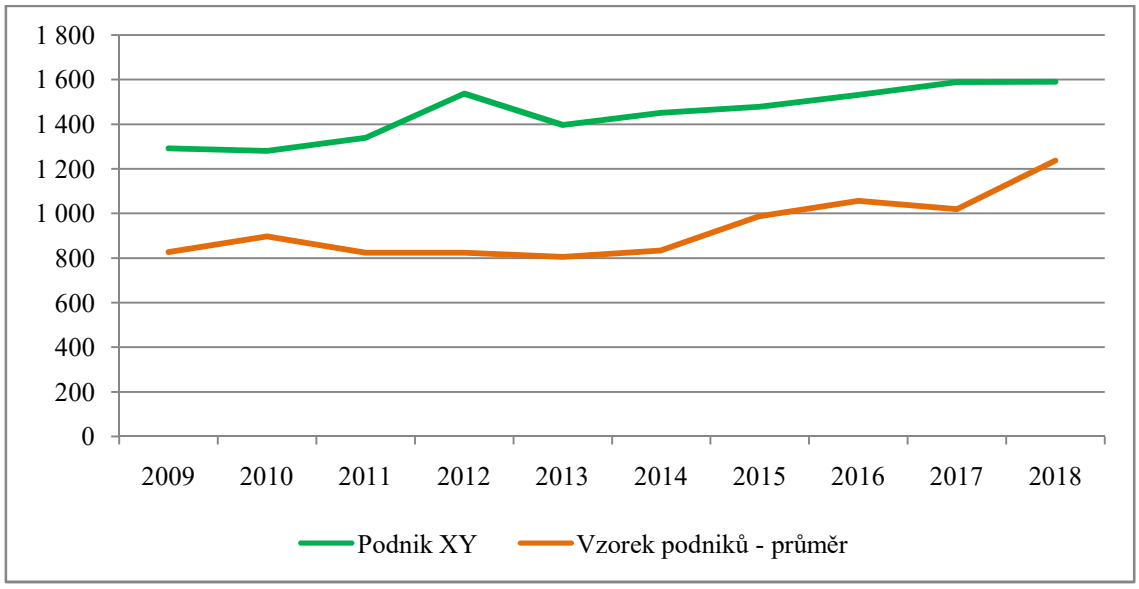

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 30 zobrazuje konkrétní počty skotu. Podnik XY daleko převyšuje průměr. Nejvyšší rozdíl byl zjištěn v roce 2012, konkrétně 713 ks. Z obou křivek je patrné, že mají rostoucí trend. V případě křivky průměru v letech 2011 až 2014 nedocházelo téměř k meziročním rozdílům.

Produkce mléka

Graf 31 - Roční produkce mléka v tis. litrech

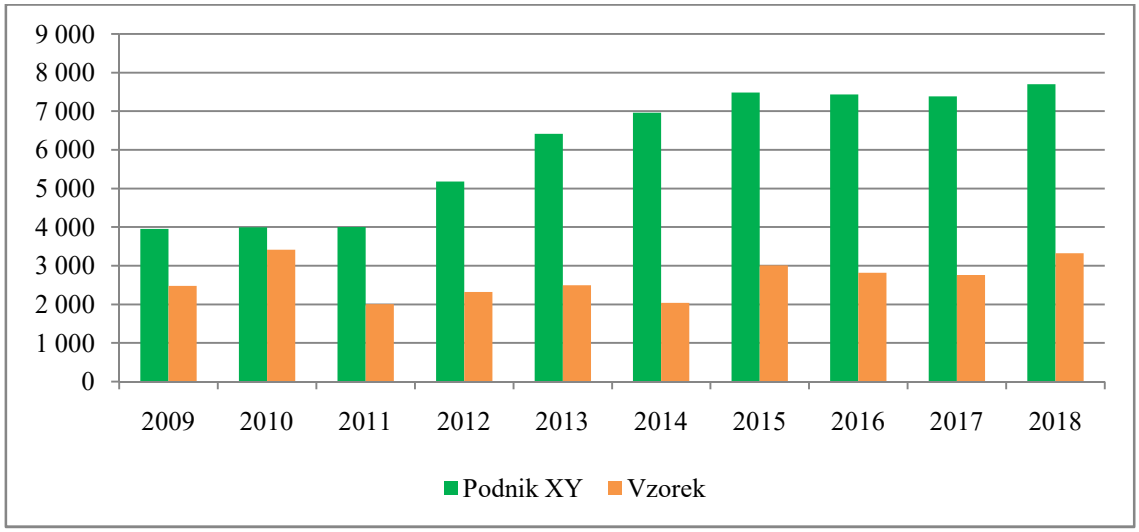

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 31 se věnuje roční produkci mléka. Z grafu je patrné, že podnik XY má ve většině let dvojnásobný či větší rozdíl v produkci. V roce 2009 družstvo vyprodukovalo

bezmála 4 000 tis. litrů mléka, naopak průměrná roční produkce mléka ve stejný rok u vzorku podniků byla o 1 500 tis. litrů nižší. Graf u družstva má rostoucí trend. V roce 2015 byla produkce podniku 2,5krát vyšší než u vzorku. Nejvyšší hodnoty dosáhl podnik v roce 2018, tento rok se vyprodukovalo 7 696 tis. litrů mléka. Následující graf vyobrazuje vývoj roční dojivosti.

Graf 32 - Vývoj roční dojivosti v l/dojnice

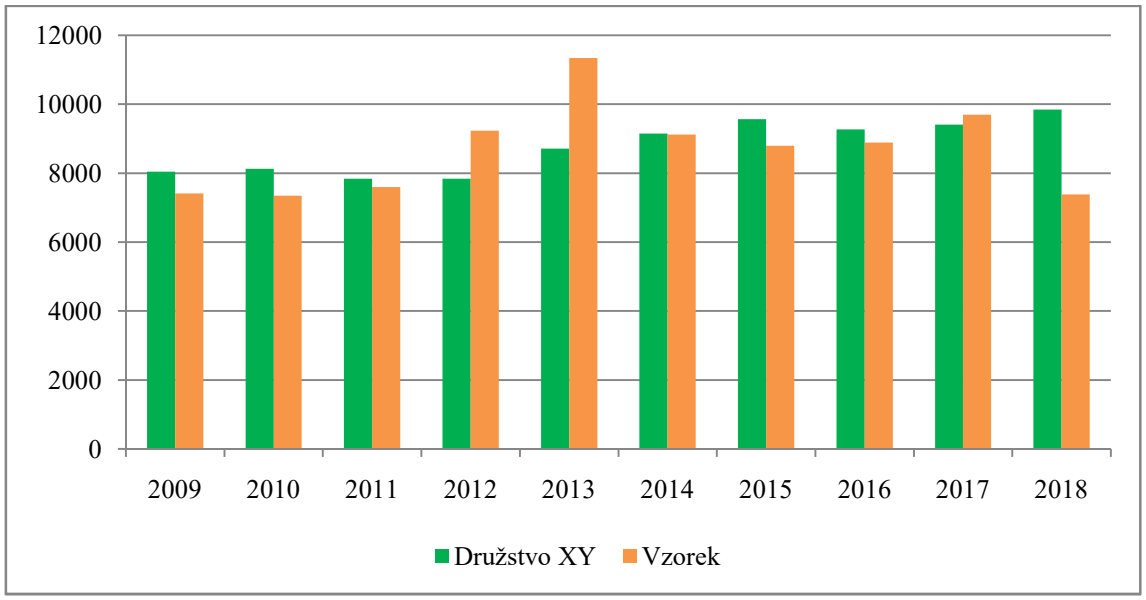

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 32 se zabývá roční dojivostí jednoho kusu dojnice v litrech u družstva, v porovnání se vzorkem podniků. V roce 2009 byla roční dojivost 8 047 l/dojnice u vzorku o 640 l/dojnici nižší. Téměř v každém roce se u družstva dojivost zvyšovala. Tento fakt byl zapříčiněn kvalitou péče o samotné dojnice. Nejnižší dojivost byla zjištěna v roce 2011 a 2012 a tedy 7 842 l/dojnici. Naopak nejvyšší hodnota dojivosti byla naměřena v roce 2018. Tento rok bylo zjištěno, že jedna dojnice průměrně vydojí 9 841 litrů. Družstvo bylo až na tři případy, vždy lepší než vzorek podniků.

5.9.2 Rostlinná produkce

Podnik XY pěstuje z kategorie obilovin – pšenici, žito, ječmen a oves, dále řepku, brambory, kukuřici a jednoleté pícniny. V největší míře se pěstuje kukuřice, která pak slouží jako potrava pro skot.

Tabulka 24 - Produkce vybraných plodin v tunách

Plodina	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pšenice	486	582	730	1 004	986	1 410	1 350	1 306	1 330	1 282
Žito	522	429	586	294	271	344	0	0	332	253
Ječmen	728	615	718	507	487	645	751	735	780	967
Oves	40	281	46	100	139	102	123	93	31	39
Řepka	452	392	492	614	454	369	457	470	404	563
Brambory	5 640	5 382	4 627	4 832	3 356	3 654	2 977	1 828	2 425	1 493
Kukuřice	11 203	5 582	6 533	6 036	4 640	6 010	6 010	7 350	5 830	6 143
Jednoleté pícniny	1 468	1 073	1 727	2 561	2 691	5 330	3 834	5 249	2746	3 229

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 24 je uvedená sklizeň jednotlivých plodin v tunách. Výroba pšenice se od roku 2009 do roku 2018 téměř dvojnásobila. Posledním pětiletí podnik průměrně vypěstoval 1335 tun pšenice. V případě žita naopak docházelo k opačnému procesu. Porovnání mezi prvním rokem a posledním sklizeň klesla na polovinu. V letech 2015 a 2016 družstvo žito vůbec nepěstovalo, protože v této době bylo ztrátové. Sklizeň ječmenu měla téměř konstantní vývoj. Sklizeň ovsa měla velmi kolísavý trend. Nejvyšší sklizeň podnik zaznamenal v roce 2013, naopak nejnižší téměř o 78 % nižší v roce 2017. Výroba řepky se pohybovala v rozmezí okolo 400–500 tun s několika výjimkami. Od produkce brambor rok od roku družstvo odstupovalo. Hlavním důvodem byla nepřízeň počasí. V roce 2018 družstvo vypěstovalo pouze 1 493 tun brambor. Kukuřice je jedním z hlavních zdrojů potravy pro skot, proto družstvo této plodiny vypěstuje nejvíce ze všech plodin. Mezi důležitou položku v oblasti sklizně patří jednoleté pícniny, které slouží především jako potrava přežvýkavců.

Rostlinná výroba vybraných plodin 2009–2018

Následující tabulka č. 25 je věnována hektarovým výnosům u plodin, které mají největší osevní plochy.

Tabulka 25 - Hektarové výnosy vybraných plodin v t/ha

Plodina	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pšenice	5,8	5,9	5,9	6,1	6,3	6,8	6,6	6,7	6,8	6,9
Ječmen	4,8	5,0	5,0	5,1	5,3	5,5	5,7	5,3	5,8	5,3
Řepka	3,7	3,4	3,5	3,2	3,6	3,8	3,7	2,8	3,5	3,7
Kukuřice na zeleno	33,9	32,9	34,2	33,5	32,5	33,8	33,4	40,4	34,1	34,7
Brambory průmysl	31,0	32,5	30,4	30,8	33,5	30,0	31,5	30,0	32,0	30,2
Brambory konzum	24,0	25,0	23,5	24,0	25,0	25,0	25,0	26,0	26,0	25,0
Brambory sadba	18,0	20,0	20,0	20,4	21,0	20,0	20,0	19,0	17,0	18,0

Zdroj: vlastní zpracování

Pšenice má průměrný hektarový výnos 6,38 t/ha v tomto případě je zcela zřejmé, že výnos má rostoucí trend za celou dobu sledování. Průměrný hektarový výnos ječmene za 10 let je 5,28 t/ha. Vývoj výnosů se každoročně mění v řádu desetin. Průměrný výnos řepky činil 3,5 t/ha. Nejnižší výnos podnik zaznamenal v roce 2016. U kukuřice byl spočítán výnos na 34,34 t/ha. Oproti řepce, rok 2016 byl v tomto případě nejvýnosnější, když výnos dosahoval téměř 40,5 t/ha. Co se týká brambor, tak každý rok ve všech třech druzích dochází meziročně k nižšímu počtu hektarů, na kterých se tato plodina pěstuje. Průmyslové brambory dosahovaly průměrného výnosu 31,19 t/ha, konzumní brambory 24,85 t/ha a sadbové brambory 19,34 t/ha.

Mezipodnikové srovnání vybraných plodin pomocí hektarového výnosu

Mezi vybrané plodiny, jejichž hektarové výnosy byly porovnány, patří pšenice ozimá, ječmen, řepka a kukuřice na zeleno (určená jako potrava pro skot). Výsledky výnosů jednotlivých plodin jsou zobrazeny na individuálních grafech.

Pšenice ozimá

Aby výsledky vzorku, tedy zjištěný roční průměr, byl objektivní, a co nejvíce se podobal podniku XY, ze vzorku byly vybrány podniky, které mají osevní plochu pšenice ozimé 200 ha a vyšší.

Graf 33 - Hektarový výnos pšenice ozimé v t/ha

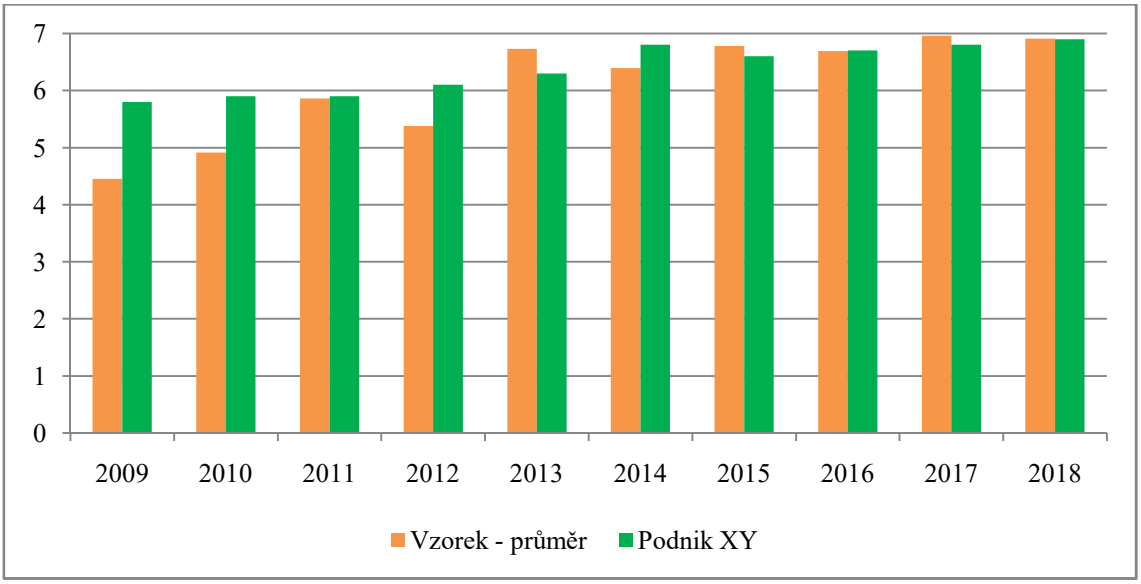

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledné hodnoty podniku XY a vzorku podniku ve většině let nenabývají velkých rozdílů. Kromě prvních dvou let, kdy podnik XY dosahoval vyšších hektarových výnosů o bezmála 1,5 t/ha a 1 t/ha. Výnosy podniku XY byly v porovnání se vzorkem o něco horší jen ve třech případech. Nejvyšší rozdíl byl zjištěn v roce 2013, jednalo se o téměř 0,5 t/ha. V dalších dvou případech rozdíl byl menší. Z grafu je zřejmé, že podnik XY ve srovnání se vzorkem nepropadá, ale ani naopak nedosahuje extrémně lepších výnosů.

Ječmen

V tomto případě se jedná o odrůdu jarní i ozimou. Průměr byl stanoven na základě podniků, které mají osevní plochu 120 ha a vyšší.

Graf 34 - Hektarový výnos ječmene v t/ha

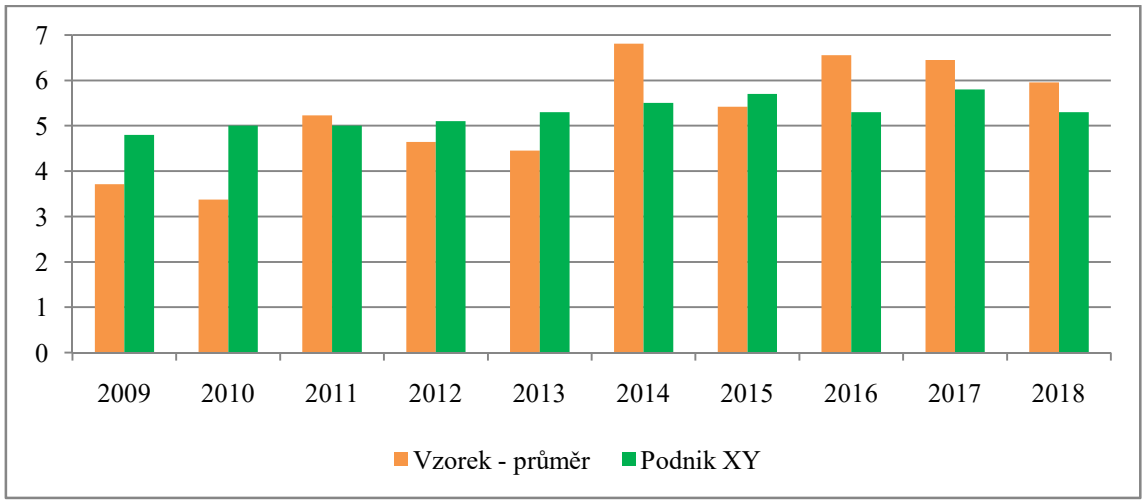

Zdroj: vlastní zpracování

Oproti předcházejícímu grafu, v tomto případě dochází ke značným rozdílům. Z komplexního hlediska vývoj výnosů u podniku XY není meziročně tak značně odlišný, naopak u vzorku podniků docházelo ke značnému kolísanému trendu. Nejvyšší průměrný hektarový výnos u vzorku podniků, byl zjištěn v roce 2014, kdy podnik XY vykazoval výnosy o 1,3 t/ha nižší. Nejvyšší rozdíl mezi vzorkem podniků a zkoumaným podnikem vznikl v roce 2010, když podnik XY vykazoval výnosy ve výši 5 t/ha a vzorek podniků o 1,6 t/ha nižší.

Řepka

Pro stanovení průměru byly vybrány podniky, které mají minimální osevní plochu řepky 120 ha a vyšší.

Graf 35 - Hektarový výnos řepka v t/ha

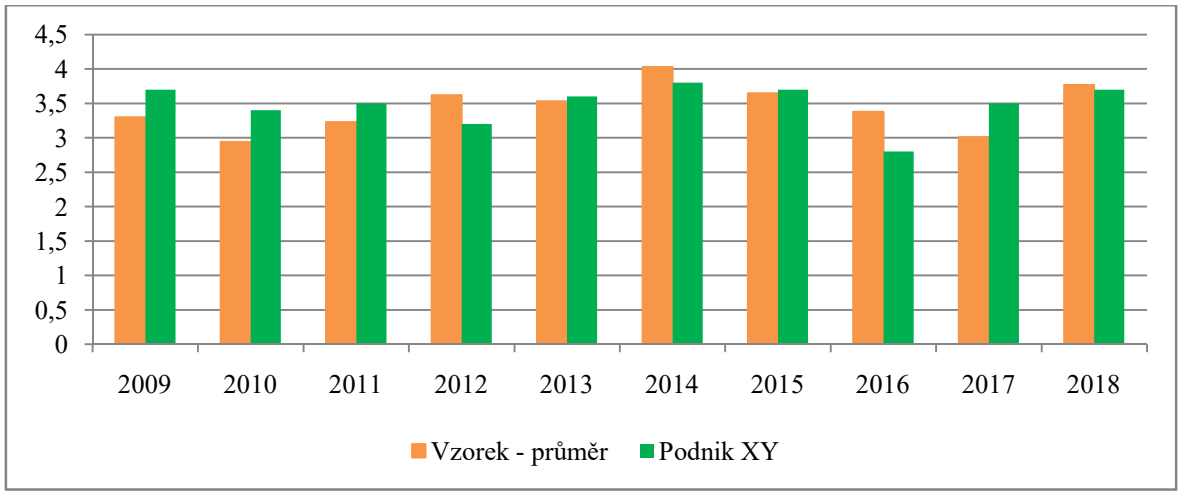

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 35 je zobrazen vývoj hektarového výnosu řepky. Trend podniku XY téměř zcela kopíruje trend vzorku podniků. Výsledné hodnoty sledovaného podniku se nijak extrémně neliší od průměru. Nejvyšší výnosy u podniku XY i vzorku byly zjištěny v roce 2014 a rozdíl mezi nimi byl 0,2 t/ha. Naopak nejnižší výnosy řepky podnik XY vykazoval v roce 2016. Nejnižší výnos u vzorku byl zjištěn v roce 2010, kdy se hodnota dostala pod 3 t/ha.

Kukuřice na zeleno

V tomto případě ze vzorku byly analyzovány podniky, jejichž osevní plocha kukuřice na zeleno byla 170 ha a vyšší.

Graf 36 - Hektarový výnos kukuřice na zeleno v t/ha

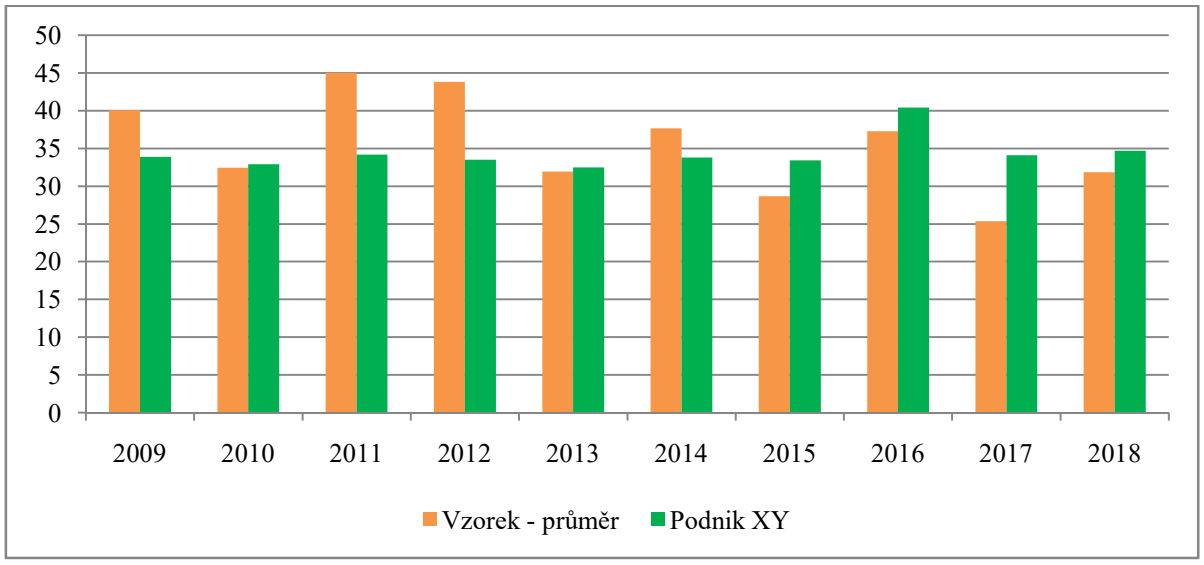

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 36 vyplývá, že u průměrného výnosu ze vzorku docházelo k výrazným meziročním změnám, tzn. trend je velmi kolísavý oproti hodnotám podniku XY. Nejvyšší zjištěný rozdíl mezi vzorkem a sledovaných podnikem byl analyzován v roce 2011, kdy činil 11 t/ha. Podnik XY nejvýrazněji předčil vzorek podniků v roce 2017, kdy rozdíl byl bezmála 9 t/ha. Z celkového pohledu podnik XY opět nevykazuje extrémně horší hodnoty, než je průměr.

Další část se věnuje vybraným plodinám a jejich porovnání nákladů a tržeb za jednu tunu plodiny.

Pšenice

Tabulka 26 - Pšenice ozimá

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Náklady na 1 t	4 837	3 085	3 221	3 353	2 970	2 564	3 005	3 439	3 396	3 372
Tržby za 1 t	6 853	4 975	4 862	5 458	4 145	3 642	3673	3 673	3 745	6 301

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 26 jsou uvedeny náklady a tržby za jednu tunu vypěstované pšenice. Nejvyšší náklady na výroby podnik měl v roce 2009 a to konkrétně 4837 Kč/t. Následující roky se náklady pohybovaly v rozmezí 2500–3400 Kč/t. Nejvyšší tržba za pšenici byla zjištěna v roce 2009. Tržby za tuto plodinu byly velmi kolísavé. Lepší představu poskytne graf č. 37, kde je zobrazen vývoj zisku na jednu tunu.

Graf 37 - Jednotkový zisk pšenice ozimé

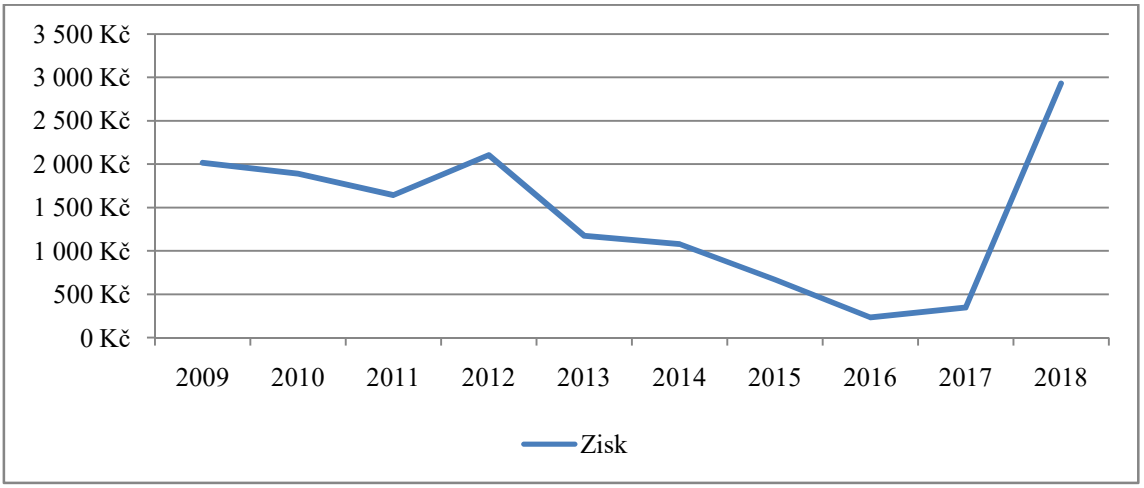

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 37 zobrazuje jednotkový zisk tuny pšenice. Vývoj grafu je velmi kolísavý. Prvních osm let zisk vykazoval klesající trend, s výjimkou roku 2012, což bylo zapříčiněno nižšími tržbami. Poslední dva roky zisk podniku začal v této oblasti opět růst. Nejvyšší zisk z jedné tuny pšenice měl podnik v roce 2018, kdy dosahoval téměř 3 000 Kč.

Řepka

Pěstování řepky se stalo v posledních letech velkým fenomén. V roce 2018 bylo řepkou v ČR oseto téměř 411 tisíc ha. Řepka se v mnoha případech používá jako příměs do pohonných hmot, s tím souvisí výše tržeb.

Tabulka 27 - Řepka

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Náklady na 1 t	5 927	6 312	7 209	5 095	6 094	5 787	5 925	8 730	8 032	7 165
Tržby za 1 t	6 409	8 198	10 520	11 961	10049	8 991	9 617	9 827	10 304	9 418

Zdroj: vlastní pracování

Tabulka č. 27 zobrazuje vývoj nákladů a tržeb řepky. Náklady ve sledovaném období průměrně dosahovaly výše 6 600 Kč/t, naopak tržby za tuto komoditu 9 500 Kč/t. Vývoj jednotkového zisku řepky je uveden v grafu č. 38.

Graf 38 - Jednotkový zisk řepka

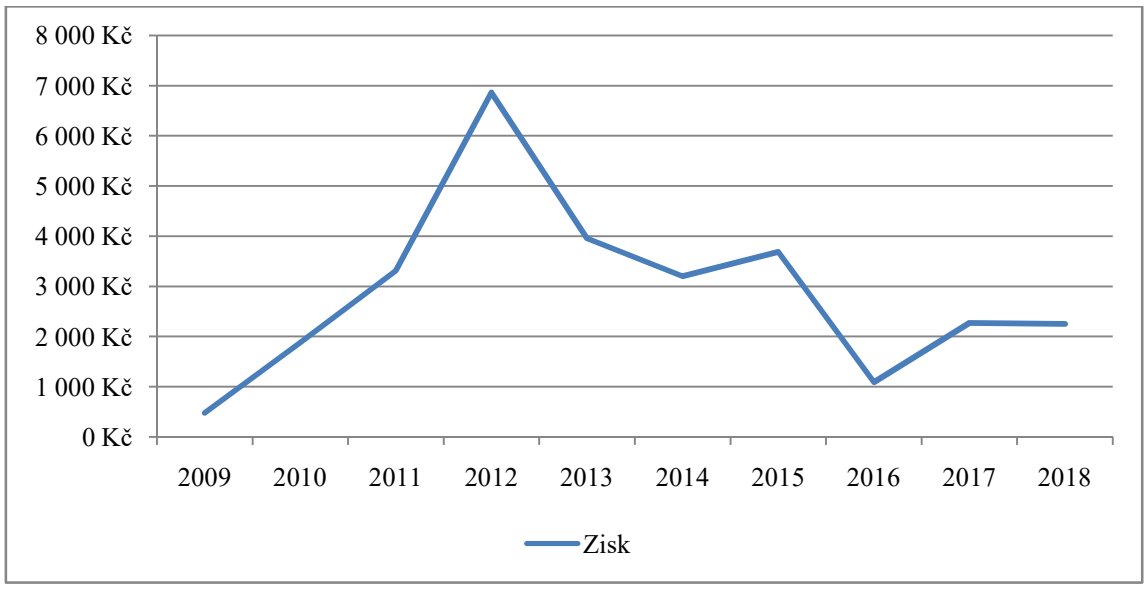

Zdroj: vlastní zpracování

Jednotkový zisk u výše zmíněné plodiny měl velmi kolísavý vývoj. Každý rok, ale bylo dosaženo zisku, což je podstatné. První čtyři roky zisk rostl až na 6 800 Kč/t. Následující roky dosáhl poklesu, v roce 2016 podnik na jedné tuně vydělal pouze 1 097 Kč/t, což byl druhý nejmenší zisk ve sledovaném období.

Brambory

Brambory jsou velmi závislé na počasí, poslední roky nastává období sucha a tím pádem je sklizeň brambor menší, proto jsou zemědělci podporováni dotacemi.

Tabulka 28 - Brambory

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Náklady na 1 t	3 281	3 336	3 277	3 023	4 094	2 870	2 660	2 755	2 690	3 392
Tržby za 1 t	2 095	2 656	3 002	2 942	3 606	2 414	2 442	2 472	2 341	2 772
Dotace na 1 t	139	128	136	175	325	414	464	426	364	385

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 28 se zabývá náklady, tržbami a dotacemi na jednu tunu vypěstovaných brambor. Z údajů lze vyčíst, že náklady vždy převyšují tržby, proto jako kompenzace od státu je poskytnuta dotace, která ale v mnoha případech pouze eliminuje ztrátu. Graf č. 39 je věnován jednotkovému zisku bez dotace a spolu s ní.

Graf 39 - Jednotkový zisk/ztráta brambory

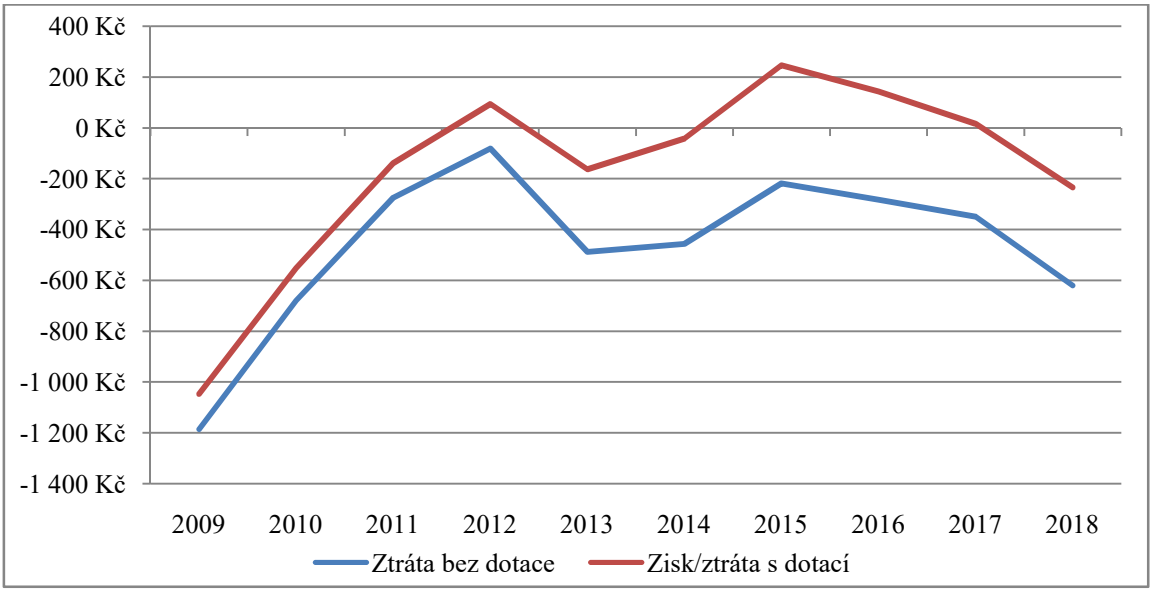

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 39 je věnován výsledku porovnání nákladů a tržeb jedné tuny brambory. Modrá křivka v celém sledovaném období zobrazuje ztrátu podniku. Nejvyšší ztráty podnik dosáhl v roce 2009. Červená křivka zobrazuje ztrátu/zisk kdy k tržbám za tunu byla

připočtena dotace na tunu brambor. Celkový vývoj grafu se posunul směrem výš, ale v polovině případů podnik stejně dosahoval ztráty.

5.10. Dotace

Dotace jsou nedílnou součástí zemědělství. Bez pomoci, kterou představují dotace, se už v dnešní době neobejde žádný zemědělský podnik, který chce konkurovat ostatním zemědělským podnikům. Podnik XY využívá dotace provozní i investiční. Tyto dotace jsou zobrazeny v tabulce č. 29 a 30.

Tabulka 29 - Provozní a investiční dotace v tis. Kč 2009–2013

Dotace	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
Provozní	13 423	13 666	12 440	11 896	13 767
Investiční	-	3 473	-	-	-
Celkem	13 423	17 139	12 440	11 896	13 767

Zdroj: vlastní zpracování

Provozní dotace u podniku tvoří většinovou část celkových dotací. Průměrné provozní dotace činily za prvních pět let přibližně 13 mil. Kč. Investiční dotace podnik využil pouze v roce 2010 a to téměř 3,5 mil. Kč, které byly použité na výstavbu silážní jámy.

Tabulka 30 - Provozní a investiční dotace v tis. Kč 2014-2018

Dotace	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Provozní	14 969	19 104	19 935	18 575	20 447
Investiční	727	4 099	-	-	4 952
Celkem	15 696	23 203	19 935	18 575	25 399

Zdroj: vlastní zpracování

V porovnání mezi roky 2014 a 2018 došlo k nárůstu o 37 %. Provozní dotace budou detailně rozebrány níže v tabulkách č. 33 a 34. Průměrné provozní dotace za druhé pětiletí byly o 5,6 mil. Kč vyšší. Investiční dotace podnik nevyužíval pouze v letech 2016 a 2017. Ostatní roky tyto dotace byly využity například na pořízení nového krmného vozu, rozmetadla, senážního žlabu a technologie do živočišné výroby. Výsledný rozdíl mezi roky 2009 a 2018 v případě celkových dotací byl 12 mil. Kč.

5.10.1. Provozní dotace

Tabulka 31 - Provozní dotace podniku XY v letech 2009–2013 v tis. Kč

Dotační program	2009	2010	2011	2012	2013
SAPS	5 761	6 166	7 057	8 064	8 828
PVP	3 732	3 732	1 190	-	294
VCS	1 195	1 180	1 558	1 379	1 909
ANC	1 444	1 316	1 248	1 256	1 445
AEKO	729	651	722	727	729
Národní dotace	562	621	665	470	562

Zdroj: vlastní zpracování

Družstvo v prvních pěti letech sledovaného období čerpalo provozní dotace ze šesti dotačních programů. Nejvyšší částku v roce 2009 družstvo čerpalo z dotačního programu SAPS, téměř 5,8 mil. Kč. Druhá významná částka byla využita z programu PVP, a to konkrétně na chov přežvýkavců a brambory na škrob. Nejnižší částka byla z programu národní dotace. V roce 2010 provozní dotace byly o 200 tis. Kč vyšší než rok minulý. Opět nejvýznamnější platby družstvo čerpalo z dotačního programu SAPS a PVP. Tyto dvě částky tvořily 72 % dotací za celý rok. Nejnižší výše dotací byla poskytnuta z programu národních dotací. V roce 2011 opět nejvyšší částka byla čerpána z programu SAPS. V roce 2012 došlo k navýšení dotací z programu SAPS o 1 mil. Kč. Naopak dotace z programu PVP nebyly čerpány vůbec. Národní dotace byly pouhých 470 tis. Kč. V roce 2013 došlo opět k navýšení částky čerpané z programu SAPS. Podnik opět využil dotace z PVP, ale ve výši bezmála 300 tis. Kč. Doposud nejvyšší částka z programu VCS byla konkrétně na krávy s tržní produkcí mléka a škrobové brambory na ha. Družstvo čerpalo téměř o 100 tis. více z národních dotací.

Tabulka 32 - Provozní dotace podniku XY v letech 2014–2018 v tis. Kč

Dotační program	2014	2015	2016	2017	2018
SAPS	8 874	5 155	5 091	4 866	4 725
Greening	-	2 860	2 825	2 700	2 648
PVP	519	850	668	614	550
VCS	3 165	5 103	4 709	3 664	3 288
WELFARE	-	1 398	1 709	1 835	1 747
ANC	1 337	2 565	2 487	2 471	4 126
AEKO	655	878	828	835	766
Národní dotace	417	291	1 615	1 586	2 593

Zdroj: vlastní zpracování

Oproti šesti stejným dotačním programům podnik XY využil dotace na Greening a WELFARE. Družstvo v roce 2014 čerpalo dotace ze šesti dotačních programů. Nejvýznamnější část tvořila jednotná platba na plochu ve výši bezmála 9 mil. Kč, tato částka představovala 59 % celkových provozních dotací. Druhá nejvyšší dotace byla poskytnuta z programu podpory vázané na produkci, a to konkrétně na krávy s tržní produkcí a škrobové brambory. Přes 1,3 mil. Kč bylo poskytnuto z programu méně příznivé oblasti. Od roku 2015 družstvo využívalo finanční prostředky z osmi dotačních programů. Nejvyšší částky, které družstvo využilo, byly dotace z programu přímé platby na plochu a podpory vázané na produkci. Tyto částky dohromady činily 10,3 mil. Kč. Poprvé družstvo využilo dotace na greening ve výši 2,8 mil. Kč. Další dotace, které družstvo čerpalo, byly z programu méně příznivých oblastí a WELFARE konkrétně dotace na mouchy a lehací boxy. Nejnižší částku podnik čerpal z národních dotací. V roce 2016 opět dvě nejvyšší dotace přišly na SAPS a VCS v konečném součtu 9,8 mil. Kč. Tento rok družstvo dostalo téměř totožnou výši finančních prostředků z programu ANC a WELFARE. Oproti roku minulému vzrostly dotace národní, které byly na sadbu brambor B, pojištění zvířat, pojištění plodin, suchu a další. Rok 2017 byl téměř totožný s rokem předchozím. Jediný větší rozdíl proběhl u dotace programu VCS, kdy finanční podpora byla téměř o 1,1 mil. Kč nižší než rok předchozí. Poslední analyzovaný rok 2018 byl z hlediska celkových provozních dotací ten nejúspěšnější. Družstvu vyinkasovalo provozní dotace ve výši 20, 5 mil. Kč. Největší částky byly čerpány pochopitelně z programu SAPS, ale tento rok i z programu ANC, a to ve výši 4,1 mil. Kč. Ve srovnání s rokem předchozím došlo k nárůstu o 67 %. Navýšení finanční podpory došlo i z programu národních dotací, a to na částku 2,6 mil. Kč. Z celkové analýzy provozních dotací je zřejmé, že družstvo je velmi závislé na finanční podpoře z dotačních programů.

Porovnání provozních dotací se vzorkem podniků

Graf 40 - Porovnání provozních dotací na 1 ha v tis. Kč

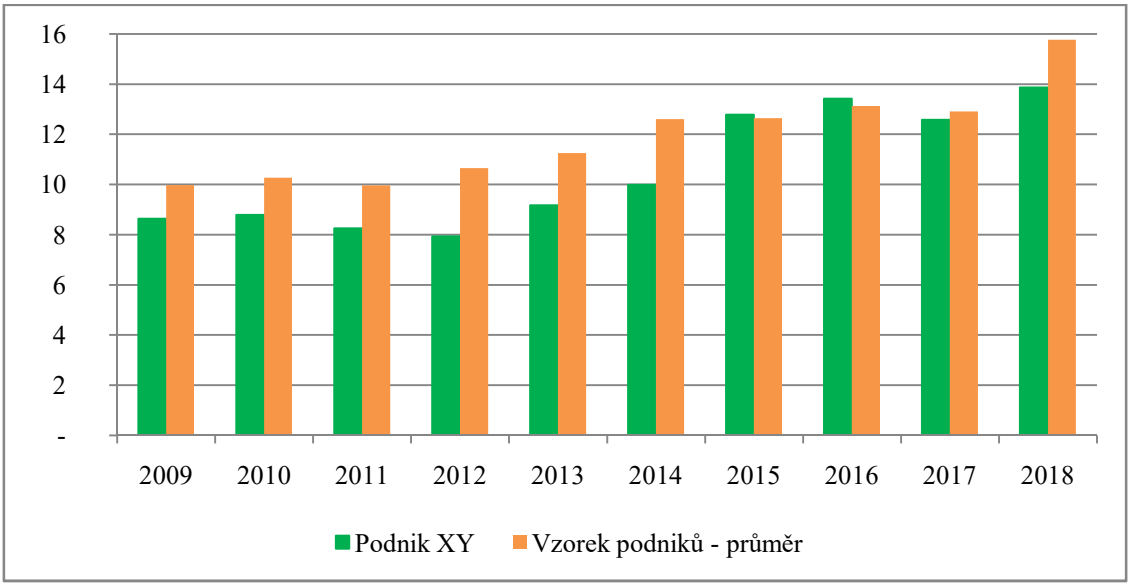

Zdroj: účetní závěrky, vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že podnik XY v prvních šesti letech mírně zaostával v porovnání se vzorkem v provozních dotacích přepočtených na 1 ha. Poslední čtyři roky družstvo vykazovala téměř neměnný počet ha, na kterých hospodařil, a výše provozních dotací byla přibližně 20 mil. Kč, proto nedochází k velkým meziročním rozdílům. Nejvyšší hodnota byla zjištěna u vzorku v roce 2018, kdy průměr dosahoval přes 15 tis. Kč/ha. Ve stejném roce i podnik XY evidoval nejvyšší hodnotu, která byla ve srovnání s průměrem o téměř 2 tisíce Kč/ha.

6. Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit vývoj finančních a provozních ukazatelů v zemědělském podniku a následné porovnání se vzorkem, který obsahoval podniky, které se nejvíce podobají sledovanému podniku XY, na základě kritéria, které je uvedeno v metodice práce. Jako první byla aplikována poměrová analýza, která se dělila na 5 částí. Při analýze ukazatelů aktivity bylo zjištěno, že podnik XY v případě rychlosti obratu aktiv v letech 2012–2014 převyšoval průměr. Tato skutečnost byla zapříčiněna zvýšením aktiv z důvodu výstavby nového kravína. Aktiva se zvýšila téměř o 25 mil. Kč. U ukazatele rychlosti obratu zásob podnik XY od roku 2012 značně převyšoval průměr ze vzorku. Tento fakt souvisí opět s výstavbou kravína, družstvo začalo chovat větší množství skotu a s tím vzrostly zásoby i materiál. Doby splatnosti pohledávek a závazků z obchodního styku, nevykazují extrémně dlouhý časový horizont splacení. Jako další byly spočítány a porovnány ukazatele likvidity. V případě těchto ukazatelů se ve většině let podnik pohyboval nad doporučenými hodnotami. Z tohoto pohledu lze říci, že podnik je vůči ostatním podnikům solventní. V této části byl spočítán čistý pracovní kapitál, který byl vyjádřen na aktiva. Z analýzy vyplývá, že podnik XY vykazuje za celé sledované období 18 % podíl ČPK/A oproti vzorku podniků s hodnotou 25 %. Tady platí, čím vyšší hodnota, tím nižší hospodárnost podniku. Následně bylo provedeno hodnocení rentability. Při porovnání hodnot rentability vlastního kapitálu podniku XY a průměru nedocházelo ke značným rozdílům. Ukazatele rentability tržeb a rentability aktiv byly zaneseny do jednoho grafu včetně provozních dotací a bez provozních dotací. Výsledky rentabilit po odečtení provozních dotací značně klesly. Při analýze zadluženosti bylo zjištěno, že podnik XY vykazuje 33 % zadluženost oproti 40 % zadluženosti vzorku. Dlouhodobá zadluženost tvoří více než 75 % celkové zadluženosti u sledovaného podniku. Krátkodobá zadluženost se dlouhodobě pohybuje pod křivkou průměru. V případě produktivity práce vyjádřené na jednoho pracovníka sledovaný podnik vykazuje daleko vyšší hodnoty než průměr. Hustota skotu a norma obsluhy se řadí mezi ukazatele produkce, výsledné hodnoty obou ukazatelů podniku XY v porovnání se vzorkem vykazovaly dvakrát vyšší hodnoty.

Nákladovost byla rozdělena pouze na provozní a finanční. Mimořádné náklady podnik XY v celém sledovaném období nevykazoval. Provozní nákladovost tvoří 99,04 % z celkové nákladovosti, na finanční připadá v průměru 0,96 %. Provozní nákladovost

byla podrobena detailnější analýze. Největší část 56 % tvoří výkonová spotřeba, osobní náklady v průměru tvoří 27 %, odpisy 14 % a zbytek je rozdělen mezi ostatní provozní náklady. Výkonová spotřeba a osobní náklady byly ještě detailněji rozpracovány. Výkonovou spotřebu ze 71 % tvoří spotřeba materiálu a energie a zbylých 29 % připadá na služby. Rozborem osobních nákladů bylo zjištěno, že 75 % tvoří mzdové náklady a 25 % je rozděleno na sociální a zdravotní náklady. Růst mzdových nákladů byl doložen rostoucí průměrnou mzdou v podniku.

Pro zařazení družstva mezi prosperující podniky nebo neprosperující byl spočítán Gurčíkův index, Altmanův model a model Finančního zdraví PRV. V případě Gurčíkova indexu byl podnik po celou dobu zařazen mezi prosperující podniky. Altmanův model už nebyl tak příznivý. Družstvo se po značnou část let pohybovalo pod hranící, která označuje podniky, které spějí k bankrotu, ale blíž má podnik k tzn. „šedé zóně“. Podnik XY se z hlediska finančního zdraví řadí do nejvyšší kategorie, tedy do kategorie A.

Mezipodnikové srovnání bylo provedeno pomocí bodové metody. Každému z ukazatelů byla přiřazena váha pomocí Saatyho matice. Při zhodnocení celkového postavení mezi podniky v průběhu celého období, se podnik XY pohyboval v první polovině podniků. V roce 2009 byl vyhodnocen jako podnik nejlepší.

Analýza provozních ukazatelů byla provedena nejdříve u živočišné produkce. Vývoj počtu ks skotu značně převyšuje průměr ze vzorku podniků. V případě produkce mléka podnik XY vykazuje průměrně 6 050 tis. l mléka a vzorek podniků pouze 2 665 tis. l. Při analýze roční dojivosti na jednu dojnici podnik XY vykazuje ve většině let lepší dojivost než vzorek podniků. V porovnání s celorepublikovým průměrem, který za 10 let dosahuje 7 629 l/dojnici, podnik XY dosahuje lepší roční užitkovost o 1 150 l/dojnici. U produkce mléka dochází ke každoročnímu růstu.

Rostlinná produkce byla analyzována z hlediska plodin, které mají největší osevní plochu. V našem případě se jednalo o pšenici ozimou, ječmen (jarní i ozimý), řepku a kukuřici na zeleno, které byly vyjádřeny jako tuna na hektar. Vzorek v tomto případě byl vytvořen na základě kritéria velikosti osevních ploch každé z plodin, kdy ze vzorku byly vybrány podniky, které evidovaly minimálně stejnou či větší osevní plochu výše zmíněných plodin. Jako první byla porovnána pšenice ozimá se vzorkem. Hektarový výnos činil průměrně 6,38 t/ha u družstva, průměr ze vzorku byl 6,11 t/ha. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem, viz tabulka č. 3, byl výnos podniku XY vyšší o 0,7 t/ha.

Další analyzovanou komoditou byl ječmen. Hektarový výnos byl v posledních letech téměř neměnný u družstva, průměrný výnos dosahoval 5,28 t/ha v případě vzorku podniků 5,23 t/ha. Průměrný celorepublikový výnos dosahoval pouze 4,4 t/ha. Výnos u řepky vykazoval značné meziroční rozdíly, průměrně však dosahoval hodnoty 3,45 t/ha. Vzorek podniků byl v tomto případě téměř totožný, z hlediska průměru. Jako poslední byla analyzována kukuřice na zeleno, která slouží jako potrava pro skot. U této komodity družstvo evidovalo opět značné meziroční rozdíly, avšak průměr byl 34,34 t/ha. Průměr ze vzorku byl o 1 t/ha lepší. Podnik XY měl oproti celorepublikovému průměru o 1,96 t/ha nižší hodnotu. Z komplexního hlediska se podnik XY u vybraných plodin řadí mezi průměrné podniky.

Další část je věnována třem komoditám, které jsou porovnány z hlediska jednotkového zisku. Pšenice ozimá vykazuje od roku 2012 do roku 2016 klesající jednotkový zisk. Tato skutečnost je zapříčiněna neustále se zvyšujícími náklady na pěstování. Řepka má téměř totožný průběh jako pšenice. V případě brambor byla spočítána varianta s dotací a bez dotace. Bez dotace poskytnuté na brambory byla výroba ve všech letech ztrátová. S pomocí dotace podnik XY vykazoval ve 4 letech zisk i když byl minimální.

Poslední část se zabývala dotacemi. Dotace byly rozděleny na provozní a investiční. Investiční dotace družstvo čerpalo pouze ve čtyřech případech. Nejvýznamnější položkou v celkových dotacích jsou provozní dotace. Nejvyšší dotace čerpalo družstvo z dotačního programu SAPS (jednotná platba na plochu), VCS (dobrovolná podpora vázaná na produkci) a od roku 2015 také nově Greening. Jako poslední bylo graficky znázorněno porovnání provozních dotací vyjádřených na 1 ha se vzorkem podniků. Tento ukazatel u družstva má rostoucí trend, v tomto případě vzorek podniků vykazuje o pár tisíc lepší hodnoty.

Z komplexního pohledu celé práce je možné říct, že podnik XY vykazuje dobré ekonomické i provozní hodnoty.

7. Summary

This diploma thesis, called „ Analysis of economy agricultural company“, is focused primarily on analysing operation and financial indicators of the company and by using methods of intercompany comparison, determine the position of the company within the selected sample of companies.

Ratio analysis deals with indicators of activity, liquidity, profitability, indebtedness and costs. In the next part of the thesis were calculated bankruptcy and creditworthiness models and model of financial health of the company. Intercompany comparison was done by using the point method.

The livestock production was compared based on indicators of annual milk yield, milk production and number of cattle. The analysis of crop production dealt with selected crops: wheat, barely, rape and maize which serves as feed for cattle.

Last part of the thesis is focused on operating and investment grants. Based on the results of the individual chapters, the financial and operating aspects of the company were assessed positively. The reference period is from 2009 to 2018.

Key words: analysis, indicator, production, revenues, grants

Přehled použitých zdrojů:

1. Boháčková, I. (2011). *Finanční podpora zemědělství a regionálního rozvoje – vybrané aspekty.* Praha: Powerprint.
2. Boučková, B., Pletichová, D., & Sůvová, H. (2003). *Cvičení z ekonomicky agrárního sektoru.* Praha: Credit.
3. Brealey, R. A., Myers, S. C., & Allen, F. (2001). *Fundamentals od Corporate Finance*. Phoenix: McGrax-Hill.
4. Český úřad zeměměřický a katastrální (2019). *Statistická ročenka půdního fondu ČR 2009-2018.* Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální. Retrived from: https://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu.aspx
5. Dluhošová, D.(2010). *Finanční řízení a rozhodování podniku:analýza, investování, oceňování, riziko, flexibilita.* Praha: Ekopress.
6. Dupont, G., & Fewox, C. M. (2009). *Study Guide to Accompany Financial Accounting Tools for Business Decision.* Ontario: John Willey & Sons.
7. Dvořáková, D. (2012). *Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství.* Praha: Wolters Kluwer.
8. Fišerová, E., & Chalupa, R. (2010) *Abeceda účetnictví pro podnikatele.* Olomouc: ANAG.
9. Friebelová, J., &Klicnarová, J. (2007). *Rozhodovací modely pro ekonomy.* České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
10. Gurčík, Ľ. (2002). *G-index metóda predikcie finančného stavu poĺnohospodárskych podnikov.*Agriculture Economics, 373-378.
11. Grünwald, R., & Holečková, J. (2009). *Finanční analýza podniku.* Praha: Ekopress, s.r.o.
12. Holečková, J. (2008). *Finanční analýza firmy*. Praha: ASPI Wolters Kluwer.
13. Homolka, J., Pletichová, D., & Mach, J. (2000). *Cvičení ze zemědělské ekonomiky I.* Praha: Česká zemědělská univerzita.
14. Hrabánková, M. (2008). *Přístupy k harmonizaci Evropského modelu zemědělství na podmínky regionů ČR: vědecká monografie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Ekonomická fakulta.

15. Chalupa, R., Kadlec, J. & Pilátová, J. (2003). *Abeceda účetnictví pro podnikatele.* Olomouc: ANAG.
16. Kalouda, F. (2009). *Finanční řízení podniku.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
17. Kislingerová, E., & Hnilica, J. (2005). *Finanční analýza: krok za krokem.* Praha: C.H. Beck.
18. Kislingerová, E. (2001). *Oceňování podniku.* Praha: C.H. Beck.
19. Knapková, A., Pavelková, D., & Šteker, K. (2013). *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady.* Praha: Grada.
20. Kouřilová, J., Pšenčík, J., & Kopta, D. (2009). *Dotace v zemědělství.* Brno: CERM.
21. Marinič, P. (2008). *Plánování a tvorba hodnoty firmy*. Praha: Grada.
22. Megginson, W. L., Smart, S. B. (2005). *Introduction to Corporate Finance Theory.*South – Western.
23. Ministerstvo zemědělství (2019). *Zemědělství 2009-2018.* Praha: Mze. Retrieved from: http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/vyrocni-a-hodnotici-zpravy/publikace-zemedelstvi/
24. Ministerstvo zemědělství (2019). *Statistické údaje k evidenci zemědělských podnikatelů.* Praha: Mze. Retrioved from: http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/EZP/statistiky/
25. Mrkvička, J., & Kolář, P. (2006). *Finanční analýza*. Praha: ASPI Woltres Kluwer.
26. Mulačová, V., & Mulač, P. a kol.(2013) *Obchodní podnikání ve 21. století. 1. vyd. Praha:* Grada.
27. Paarlberg, P. L., Bredahl, M., Lee, J. G. (2002). *Multifunctionality and Agricultural Trade Negatiations.* Oxford: Oxford 73.
28. Pešková, R., & Jindřichovská, I. (2012). *Finanční analýza.* Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu.
29. Peterová, J., & kol. (2005). *Cvičení z ekonomiky výroby a zpracování zemědělských produktů.* Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze.
30. Rejnuš, O. (2014). *Finanční trhy.* Praha: Grada.
31. Růčková, P. (2015). *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi.* Praha: Grada.
32. Sedláček, J. (2011). *Finanční analýza podniku. 2., aktualiz. vyd*. Brno: Computer-Press.
33. Scholleová, H. (2009). *Investiční controlling*. Praha: Grada.

34. Svatoš, M. (2019). *Ekonomika agrárního sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita.
35. Svatoš, M. (1999). *Ekonomika zemědělství a evropská integrace.* Praha: Česká zemědělská univerzita.
36. Svoboda, J., Lososová, J., & Zdeněk, R. (2017). *Zemědělské dotace v Evropské unii.* Praha: Wolters Kluwer.
37. Synek, M., Kislingerová, E., & kol. (2010). *Podniková ekonomika.* Praha: C. H. Beck.
38. Synek, M. & kol. (2011). *Manažerská ekonomika.* Praha: Grada.
39. Synek, M., Kopkáně, H., & Kubálková, M. (2009). *Manažerské výpočty a ekonomická analýza.* Praha: C. H. Beck.
40. SZIF. (2013). *SZIF poskytuje*. Retrieved from: https://www.szif.cz/cs/szif-poskytuje
41. Šiman, J., & Petera, P. (2010). *Financování podnikatelských subjektů: teorie pro praxi.* Praha: C. H. Beck.
42. Šnobl, J., Pulkrábek, J., & kol. (2007). *Základy rostlinné produkce.* Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze.
43. Špička, J. (2006). *Řízení podnikatelských rizik v zemědělství.* Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha.
44. Žídková, D., & kol. (2001). *Cvičení ze zemědělské ekonomicky II.* Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze.

Seznam grafů a tabulek

Seznam grafů

Graf 1 - Předpokládaná alokace finančních prostředků 2014–2020 14
Graf 2 – Zemědělské subjekty v kraji Vysočina v letech 2009–2018 15
Graf 3 - Rychlost obratu aktiv 32
Graf 4 - Rychlost obratu stálých aktiv 33
Graf 5 - Rychlost obratu zásob 34
Graf 6 - Doba obratu pohledávek z obchodního styku ve dnech 35
Graf 7 - Doba obratu závazků z obchodního styku ve dnech 36
Graf 8 - Běžná likvidita 37
Graf 9 - Pohotová likvidita 38
Graf 10 - Okamžitá likvidita 39
Graf 11 - Čistý pracovní kapitál v Kč 40
Graf 12 - ČPK/A v % 41
Graf 13 - Rentabilita aktiv v % 42
Graf 14 - Rentabilita vlastního kapitálu v % 43
Graf 15 - Rentabilita tržeb v % 44
Graf 16 - Celková zadluženost v % 45
Graf 17 - Dlouhodobá zadluženost v % 46
Graf 18 - Krátkodobá zadluženost v % 47
Graf 19 - Úrokové krytí 48
Graf 20 - Produktivita práce v tis. Kč 49
Graf 21 - Hustota skotu na hektar 50
Graf 22 - Norma obsluhy v ks 51
Graf 23 – Rozčlenění provozní nákladovosti v % 53
Graf 24 - Výkonová spotřeba v % 54
Graf 25 - Rozbor osobních nákladů v % 54
Graf 26 - Průměrná mzda v tis. Kč 55
Graf 27 - Gurčíkův zemědělský index 56
Graf 28 - Altmanův index – Z-score 57
Graf 29 - Stav skotu v ks v podniku XY 64
Graf 30 - Vývoj počtu skotu v ks 65

Graf 31 - Roční produkce mléka v tis. litrech 65
Graf 32 - Vývoj roční dojivosti v l/dojnice 66
Graf 33 - Hektarový výnos pšenice ozimé v t/ha 69
Graf 34 - Hektarový výnos ječmene v t/ha 70
Graf 35 - Hektarový výnos řepka v t/ha 70
Graf 36 - Hektarový výnos kukuřice na zeleno v t/ha 71
Graf 37 - Jednotkový zisk pšenice ozimé 72
Graf 38 - Jednotkový zisk řepka 73
Graf 39 - Jednotkový zisk/ztráta brambory 74
Graf 40 - Porovnání provozních dotací na 1 ha v tis. Kč 78

Seznam tabulek:

Tabulka 1 - Zemědělská půda ČR v letech 2009–2018 11
Tabulka 2 - Vybrané stavy živočišné produkce v letech 2009–2018 v tis. ks 12
Tabulka 3 – Hektarové výnosy vybraných plodin v letech 2009-2018 v t/ha 12
Tabulka 4 - Finanční zdraví PRV bodové ohodnocení 27
Tabulka 5 - Charakteristika vzorku podniků v letech 2009–2010 28
Tabulka 6 - Charakteristika vzorku podniků v letech 2014–2018 29
Tabulka 7 - Charakteristika podniku XY v letech 2009–2013 30
Tabulka 8 - Charakteristika podniku XY v letech 2014–2018 30
Tabulka 9 - Maximální a minimální hodnoty úrokového krytí podniků ze vzorku 49
Tabulka 10 - Rozčlenění celkové nákladovosti 52
Tabulka 11 - Finanční zdraví v PRV 2009–2013 58
Tabulka 12 - Finanční zdraví v PRV 2014–2018 58
Tabulka 13 - Saatyho matice 59
Tabulka 14 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2009 59
Tabulka 15 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2010 60
Tabulka 16 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2011 60
Tabulka 17 - Výsledky mezipodnikové srovnání 2012 60
Tabulka 18 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2013 61
Tabulka 19 - Výsledky podnikového srovnání 2014 61
Tabulka 20 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2015 62
Tabulka 21 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2016 62

Tabulka 22 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2017 63
Tabulka 23 - Výsledky mezipodnikového srovnání 2018 63
Tabulka 24 - Produkce vybraných plodin v tunách 67
Tabulka 25 - Hektarové výnosy vybraných plodin v t/ha 68
Tabulka 26 - Pšenice ozimá 72
Tabulka 27 - Řepka 73
Tabulka 28 - Brambory 74
Tabulka 29 - Provozní a investiční dotace v tis. Kč 2009–2013 75
Tabulka 30 - Provozní a investiční dotace v tis. Kč 2014-2018 75
Tabulka 31 - Provozní dotace podniku XY v letech 2009–2013 v tis. Kč 76
Tabulka 32 - Provozní dotace podniku XY v letech 2014–2018 v tis. Kč 76